

20191913043

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ СКОПЈЕ

Врз основа на член 96 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19) и член 17 од Изјавата за друштво со ограничена одговорност на едно лице на Електродистрибуција ДООЕЛ Скопје, Друштво за дистрибуција на електрична енергија бр. 01-5419/1 од 19.12.2019 година, по претходно добиено одобрување од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија, Решение бр. 02-2924/1 од 30.08.2019 година, Електродистрибуција ДООЕЛ Скопје, Друштво за дистрибуција на електрична енергија, на седницата одржана на 10.09.2019 година со Одлука бр. 02-4396/1 донесе:

МРЕЖНИ ПРАВИЛА ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 3
Дефиниции и користени кратенки

- (1) Дефинициите за одделни изрази, содржани во Законот за енергетика, се применуваат и во овие Мрежни правила.
- (2) Одделни изрази употребени во овие Мрежни правила го имаат следново значење:

Виша сила	<ul style="list-style-type: none"> - природни непогоди од поголем обем и интензитет, како што се земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, суши, вулкански ерупции, оркански ветришта, снежни наноси, поројни дождови, удар на гром, пожари, епидемии и слични природни настани, при што влијанието на природните непогоди врз предизвикувањето на настанот на виша сила се оценува во согласност со техничките спецификации на опремата, постројките, уредите и инсталациите кои што ги користи операторот, како и стандардите за проектирање и изведување на објектите на операторот, - оштетувања, разурнувања или блокирање на друга енергетска, телекомуникациска или сообраќајна инфраструктура кои не се во сопственост на Операторот, - војна или воена состојба, вонредна состојба прогласена во согласност со закон, сеопфатна воена мобилизација, инвазија, вооружен судир, блокада или сериозна закана од ваквите состојби, - граѓанска војна, бунт, востание, револуција, воен или државен удар, терористички дејствија, саботажи, граѓански немири, масовни насилства, - дејствија на државни органи преземени во согласност со закон или дејствија преземени поради крајна нужда, а коишто не се предизвикани од дејствија коишто ги презел или не ги презел Операторот, - прекини на работа, штрајкови, бојкот или окупација на постројките од страна на вработените, и - прогласување на енергетска кризна состојба во согласност со Законот за енергетика.
Дозволен фактор на моќност	Вредност на факторот на моќност над која се дозволува превземање на реактивна енергија без надоместок.
Корисник	Правно или физичко лице кое го користи дистрибутивниот систем заради предавање и/или превземање на електрична енергија. Во смисла на овие Мрежни правила, за корисник се смета и правно или физичко лице кое има намера да се приклучи на дистрибутивната мрежа за електрична енергија и поднесува барање за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.
Мерен трансформатор	Трансформатор кој служи за намалување на високи напони или струи на вредност погодна за напојување на мерните уреди.
Мерен ормар	Ормар во кој е сместена мерната опрема со цел да се обезбеди заштита од несоодветни температурни услови, од влага и од прашина, како и од оштетувања, од вибрации и од други влијанија.
Место на испорака на електрична енергија	Место каде се врши предавање или преземање на електрична енергија од корисник на дистрибутивниот систем. Местото на испорака на електрична енергија најчесто се поклопува со точката на приклучување и со пресметковното мерно место.
Место на приклучок	Точка на приклучување на дистрибутивната мрежа каде тоа е технички и економски најприфатливо.
Одобрена максимална едновремена моќност	Најголема дозволена активна моќност која во определено време можат да ја користат уредите на корисникот и којашто Операторот на дистрибутивниот систем му ја обезбедува во секое време и се утврдува во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.
Одвојување на инсталации	Постапка во која корисникот кој е веќе приклучен на дистрибутивната мрежа самиот и на сопствен трошок ја раздвојува својата внатрешна инсталација, со цел Операторот на дистрибутивниот систем да формира ново мерно место, при што претходно одобрената максимална едновремена моќност на

	објектот не се менува.
Осигурувач	Електроенергетски елемент кој при протекување на струја поголема (за одреден фактор) од номиналната струја, го прекинува напојувањето со електрична енергија.
Потрошувач-производител	Потрошувач приклучен на дистрибутивен систем кој произведува електрична енергија од обновливи извори на енергија за сопствена потрошувачка, а вишокот од произведената електрична енергија ја предава во дистрибутивната мрежа.
Приклучок	Функционална врска на трансформаторски станици, водови, опрема и уреди за дистрибуција на електрична енергија со кои електроенергетските објекти и инсталации на корисникот се поврзуваат на дистрибутивниот систем од местото на приклучување на дистрибутивниот систем каде тоа е технички и економски најприфатливо.
Приклучување	Целина од дејствија и постапки кои се состојат од проектирање и изградба на приклучок заради воспоставување на физичка врска помеѓу дистрибутивната мрежа и објектот на корисникот, како и создавање на технички услови во дистрибутивниот систем, со цел да се овозможи испорака на електрична енергија од и во дистрибутивниот систем.
Постројка	Опрема или целина на опреми и уреди, која служи за користење на електричната енергија и/или производство на електрична енергија. Оваа постројка ги опфаќа сите помошни и споредни уреди. Постројката на корисникот на мрежата ја опфаќа целината на опреми и уреди, кои се во негова сопственост. Постројката за производство може да се состои од повеќе производни единици.
Паралелна работа на постројка за производство на електрична енергија	Погон на постројка за производство на електрична енергија со дистрибутивната мрежа, каде опремата и производната/ните единица/ци на електраната работат во нормални услови и не предизвикуваат нарушување на погонот на дистрибутивниот систем.
Спојување на инсталации	Постапка во која корисникот кој е веќе приклучен на дистрибутивната мрежа и неговата потрошувачка се мери на повеќе мерни места, самиот и на сопствен трошок ја спојува својата внатрешна инсталација, со цел Операторот на дистрибутивниот систем да му ги обедини мерните места.
Техничките карактеристики на уредите	Сите технички карактеристики на уредите кои особено вклучуваат номинална активна и реактивна моќност, фактор на моќност, максимална едновремена активна и реактивна моќност, фактор на едновременост за група на уреди во објект/ти на корисниците и друго.
Техничка контрола на мерното место	Целина од дејствија и постапки заради утврдување на исправноста и поврзувањето на мерните уреди и опрема.
Заштитен појас	Површина и простор, под над и покрај дистрибутивните електроенергетски објекти, потребен за просторно планирање, заштита и одржување на истите, во кој не е дозволено да се изведуваат работи и да се гради без согласност на операторот на дистрибутивниот систем.

(3) Одделни кратенки употребени во овие Мрежни правила го имаат следново значење:

БСП – 1	Барање за согласност за приклучување на потрошувач и потрошувач-производител на дистрибутивна мрежа
БСП – 2	Барање за согласност за приклучување на производител на дистрибутивниот систем
БСН	Барање за ставање под напон
ОДС	Оператор на дистрибутивниот систем за електрична енергија
ОЕПС	Оператор на електропреносниот систем
ОПЕЕ	Оператор на пазарот на електрична енергија

РКЕ	Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија
Снабдувач	Снабдувач со електрична енергија, Снабдувач во краен случај со електрична енергија, Универзален снабдувач со електрична енергија
ТС	Трансформаторска станица

1.2 НАДЛЕЖНОСТИ И ОБВРСКИ НА УЧЕСНИЦИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ДИСТРИБУЦИЈА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 4

Оператор на дистрибутивниот систем за електрична енергија

ОДС обезбедува:

- 1) сигурно и доверливо функционирање на дистрибутивниот систем со кој управува во согласност со Законот за енергетика, овие Мрежни правила и други прописи,
- 2) управување на дистрибутивниот систем на недискриминаторна и транспарентна основа,
- 3) сигурна, безбедна и квалитетна дистрибуција и испорака на електрична енергија преку дистрибутивниот систем со којшто управува, на недискриминаторен и транспарентен начин, и во согласност со пропишаниот квалитет,
- 4) приклучување на производителите и потрошувачите на дистрибутивниот систем со кој управува во економско-технички оптимални точки, како и да овозможи пристап на трета страна за користење на дистрибутивниот систем,
- 5) на корисниците на дистрибутивниот систем навремено да им ги обезбеди информациите кои им се потребни за пристап до систем со кој управува,
- 6) овозможување на снабдувачите електронски пристап до листата на потрошувачи, која не ги вклучува домаќинствата, со назначување на категоријата на приклучок согласно тарифниот систем за дистрибуција, како и нивната потрошувачка за последните 12 месеци,
- 7) на својата веб страница да ги објавува сите надоместоци за секоја категорија на потрошувачи претходно одобрени од РКЕ,
- 8) развој, надградување и одржување на дистрибутивниот систем со кој управува, и да обезбеди долгорочна способност на системот за задоволување на оправданите барања за дистрибуција на електрична енергија,
- 9) објавување на својата веб страница план за одржување на дистрибутивната мрежа во согласност со овие Мрежни правила, по претходно одобрување од РКЕ,
- 10) усогласување на работењето на дистрибутивниот систем со работењето на електропреносниот систем,
- 11) набавување на системски услуги и електрична енергија за покривање на загубите во дистрибутивната мрежа по пазарни услови на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин во согласност со правилата за набавка на електрична енергија,
- 12) мерење на електричната енергија преземена од производителите и од електропреносниот систем и енергијата испорачана до потрошувачите приклучени на дистрибутивниот систем со кој управува, како и да доставува податоци од мерењата до производителите, снабдувачите или трговците, операторот на електропреносниот систем, операторот на пазарот на електрична енергија и во согласност со Законот за енергетика и прописите донесени врз основа на законот до секоја друга страна што може да ги побара,
- 13) овозможување на пристап на корисниците до мерните уреди што се во сопственост на операторот на дистрибутивниот систем, или на вертикално интегрираното друштво,
- 14) водење на записи за настаните во дистрибутивната мрежа, записи за доверливоста на системите за комуникација, податоци од системот за надзор и управување, мерни податоци и таквите податоци, книги и записи да ги чува најмалку десет години, и
- 15) обезбедување на доверливост на деловните податоци на корисниците на дистрибутивниот систем и да спречи дискриминаторен начин на откривање на информации за своите активности со кои може да се оствари комерцијална предност за поврзаните друштва
- 16) да врши останати активности кои произлегуваат од Законот за енергетика, од овие Мрежни правила и од други прописи.

Член 5

Корисник којшто е приклучен на дистрибутивниот систем

Корисникот којшто е приклучен на дистрибутивниот систем е должен:

- 1) да ги користи и/или управува своите енергетски објекти, уреди или инсталации во согласност со Законот за енергетика, другите прописи и овие Мрежни правила и да не ги загрозува животот и здравјето на луѓето и имотот,
- 2) да ги отстрани во определениот рок недостатоците на неговите енергетски објекти, уреди или инсталации што го утврдил ОДС или Државниот инспекторат за техничка инспекција,
- 3) да не врши приклучување на својот објект, уред или инсталација, односно преку своите објекти, уреди или инсталации да не овозможува приклучување на друг корисник без согласност на ОДС,
- 4) да овозможи правилно евидентирање на потрошената електрична енергија и истата да не ја користи без мерни уреди или со мерени уреди кои што не се вградени од ОДС,
- 5) да му овозможи на ОДС непречен 24 часовен пристап за контрола, отчитување или промена на мерните уреди кое би се реализирало во или без присуство на корисникот.
- 6) да не врши манипулација со мерните уреди,
- 7) да не ја попречува испораката на енергијата на други корисници,
- 8) да го плати надоместокот за користење на дистрибутивниот систем, во пропишан или договорен рок,
- 9) да доставува годишни извештаи до ОДС за опремата, постројките, плановите за одржување и за планираната расположливост, во согласност со овие Мрежни правила,
- 10) да ги почитува условите утврдени во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа,
- 11) да направи работно и заштитно заземјување за својот објект согласност со важечките технички прописи и норми, при што мора да ги прифати условите кои произлегуваат од начинот на заземјување на неутралната точка на дистрибутивната мрежа на која се приклучува;
- 12) да ја координира својата заштита од дефекти со соодветната заштита во дистрибутивната мрежа, така што дефектите на опремата во објектите и постројките на корисникот не предизвикаат нарушување во дистрибутивната мрежа или нарушување кај другите корисници. Тоа посебно се однесува на:
 - времето на исклучување при дефектот на опремата во објектите и постројките, кое мора да биде во границите кои ги одредува ОДС,
 - обезбедување на селективно делување на заштитните уреди во објектите и постројките на корисникот.

1.3 ПОДАТОЦИ ЗА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 6

Технички податоци

ОДС воспоставува, одржува и ажурира база на технички податоци за дистрибутивниот систем и за корисниците на дистрибутивниот систем кои особено содржат податоци за:

- 1) напонот;
- 2) фреквенцијата,
- 3) оптоварувањето;
- 4) вклопна состојба на мрежата,
- 5) тековите на моќност и на енергија,
- 6) струите на куси врски и
- 7) настаните во дистрибутивниот систем.

Член 7

Доверливост на податоци и информации

- (1) ОДС е должен да обезбеди и да гарантира доверливост на деловните податоци и информации коишто ги добиваат од корисниците при вршењето на дејноста во согласност со закон.

- (2) Обврската за обезбедување на доверливост на информациите од ставот (1) на овој член не се однесува на:
- 1) информации кои што се достапни до јавноста,
 - 2) информации за кои постои писмена согласност од лицето за кое се однесуваат информациите за обелоденување на истите,
 - 3) информации коишто носителот на лиценцата треба да ги обезбеди согласно со обврските утврдени во лиценцата, одлука на надлежен суд или на барање на државен орган.
- (3) ОДС не смее да ги злоупотребува деловните тајни и информации коишто се добиени при вршење на дејноста заради стекнување на деловна корист, како и заради преземање на дискриминаторски дејствија во корист на трети лица.

2 ПЛАНИРАЊЕ И РАЗВОЈ НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 8

Цел на планирањето и развојот на дистрибутивниот систем

- (1) Целта на планирањето и развојот на дистрибутивниот систем е обезбедување сигурна, доверлива и квалитетна испорака и превземање на електрична енергија.
- (2) Планирањето и развојот на дистрибутивниот систем е во надлежност на ОДС и треба да биде во согласност со закон, подзаконските прописи и планските документи донесени врз основа на закон.

Член 9

Основи за планирање на развојот на дистрибутивниот систем

Развојот на дистрибутивниот систем се планира врз основа на:

- 1) Стратегија за развој на енергетиката на Република Северна Македонија,
- 2) просторните и урбанистичките планови;
- 3) очекуван пораст на потрошувачката и производството на електрична енергија;
- 4) анализа на погонските состојби на дистрибутивниот систем изведена врз основа на погонските мерења и настани при режимот на работа на дистрибутивниот систем и
- 5) податоци и предвидувања за новите приклучоци на дистрибутивниот систем.

2.1 ВИДОВИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 10

Планови за развој на дистрибутивниот систем

ОДС изработува:

- 1) Долгорочен план за развој на дистрибутивниот систем и
- 2) План за развој на дистрибутивниот систем за период од пет години.

Член 11

План за развој на дистрибутивниот систем

- (1) Планот за развој на дистрибутивниот систем за период од пет години од Член 10 од овие Мрежни правила особено содржи:
 - 1) опис на постојната состојба на дистрибутивниот систем;
 - 2) идни процени за капацитетот и функционалноста на дистрибутивниот систем;
 - 3) потреби за модернизација, за надградба и за обновување на објектите;
 - 4) локации каде се планира да се развива или да се надгради дистрибутивниот систем со технички опис и карактеристики на предвидените работи, и
 - 5) потребни финансиски средства и финансиски извори за реализација на планот.
- (2) ОДС е должен секоја година најдоцна до 31 октомври да го доставува до РКЕ планот од став (1) на овој член, на одобрување.
- (3) ОДС е должен одобрениот план од став (2) на овој член да го објави на својата веб страница.

2.2 КРИТЕРИУМИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ

Член 12

Критериуми за планирање

- (1) Дистрибутивниот систем, по правило, се изведува радијално, без земање предвид на критериумот (п-1), освен во случај кога тоа е потребно поради барање на потрошувачот, за зголемена доверливост на испораката, подобра од стандардната, како и за изведба на објекти од висок напон. Трошоците за обезбедување на зголемена доверливост при испораката на електрична енергија се на товар на потрошувачот.
- (2) Заради задоволување на техничките барања за сигурна и квалитетна испорака на електрична енергија на потрошувачите, потребно е да се задоволат и да се почитуваат следните критериуми:

- 1) да нема нарушување на граничните вредности на напонот, струја и моќноста на куса врска на дистрибутивниот систем, и
- 2) да нема недозволено преоптоварување на дистрибутивниот систем кое ќе предизвика оштетување, уништување или до недозволено намалување на животниот век.

Член 13

Регулација на напон и реактивна моќност

- (1) При планирањето на дистрибутивниот систем треба да се земе предвид потребата за регулација на напон и реактивна моќност.
- (2) ОДС оптимално ги планира изворите на реактивна електрична енергија во дистрибутивниот систем, со приоритет тие да се инсталираат кај потрошувачите на дистрибутивниот систем кои трошат реактивна електрична енергија.
- (3) Преземањето на реактивна електрична енергија од преносниот систем од страна на ОДС треба да биде сведено на фактор на моќност $\cos\phi=0,95$.

Член 14

Правила за моќност на куса врска

- (1) При планирањето на дистрибутивниот систем, заради спречување на оштетување или загрозување на дистрибутивниот систем во случај на појава на грешка, потребно е конструктивните гранични вредности на уредите за заштита од моќност на куса врска да бидат димензионирани според моќноста на куса врска, со цел истите ефикасно и селективно да го исклучат делот од дистрибутивниот систем зафатен со грешката, при што:
 - 1) максималната вредност на моќноста на куса врска на секој јазол, која е резултат на грешка во дистрибутивниот систем, не треба да ја надмине вредноста на расклопната моќност на инсталираните расклопни уреди, и
 - 2) минималната вредност на моќноста на куса врска на секој јазол треба да достигне задоволително ниво кое овозможува отстранување на грешката со помош на инсталираните заштитни уреди.

Член 15

Заземјување на дистрибутивната мрежа

- (1) Начинот на заземјување на дистрибутивната мрежа го утврдува ОДС. Начинот на заземјување на нисконапонската дистрибутивната мрежа го утврдува ОДС, во согласност со Правилникот за заштита на нисконапонски мрежи и припаѓачките трансформаторски станици.
- (2) ОДС е должен, по барање на корисникот, да му достави податоци за начинот на заземјување на неутралната точка во системот, како и за очекуваната состојба во иднина.
- (3) При проектирањето на заземјувањето треба да се почитуваат важечките технички стандарди и прописи и при тоа да се земат предвид максимално дозволените вредности на напонот на допир и напонот на чекор.

3 ПРИСТАП НА ТРЕТА СТРАНА НА ДИСТРИБУТИВЕН СИСТЕМ

Член 16

- (1) ОДС, врз основа на одобрени тарифи, ќе овозможи пристап до дистрибутивниот систем на објективен и транспарентен начин со кој се оневозможува дискриминација на корисниците на системот.
- (2) ОДС ќе обезбеди приоритет за пристап на дистрибутивниот систем и приоритет при диспечирање на електричната енергија, за производителите на електрична енергија од обновливи извори на енергија, водејќи сметка за ограничувањата кои произлегуваат од оперативните можности на дистрибутивниот систем.
- (3) ОДС може да превземе мерки со кои значително се ограничува приоритетот на пристапот и/или приоритетот при диспечирање, на производителите на електрична енергија од обновливи извори на енергија заради обезбедување на сигурноста во снабдувањето или безбедноста на дистрибутивниот систем.
- (4) ОДС за превземените мерки од ставот (3) ја известува РКЕ а со известувањето доставува информација за оперативно пазарно ориентирани мерки што ќе ги превземе заради отстранување или намалување на ограничувањата со временска динамика.

Член 17

- (1) ОДС е должен, во согласност со овие Мрежни правила и Правилата за снабдување со електрична енергија, на постојните и новите корисници да им овозможи пристап на дистрибутивниот систем:
 - 1) на објективен, транспарентен и недискриминаторен начин,
 - 2) заснован на начелото на регулиран пристап на трета страна, и
 - 3) со примена на цени и тарифи претходно одобрени од страна на РКЕ.
- (2) ОДС може да одбие пристап на дистрибутивниот систем само во случаи кога:
 - 1) нема потребен дистрибутивен капацитет,
 - 2) обезбедувањето на пристап на одреден корисник може да го загрози снабдувањето со електрична енергија на останатите корисници коишто се веќе приклучени на дистрибутивниот систем, и
 - 3) обезбедувањето на пристап на дистрибутивниот систем би го спречило ОДС да ја извршува својата обврска за јавна услуга.
- (3) Во случај кога ОДС одбива пристап за случаите од став (2) на овој член, донесува Решение во кое детално и недвосмислено ги наведува причините за одбивање што мора да бидат засновани на техничко и економско оправдани критериуми.
- (4) Корисниците на кои им е одбиен пристап на дистрибутивниот систем или се незадоволни од условите за пристапот на системот можат да поднесат приговор до РКЕ.

4 ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА

Член 18

- (1) ОДС е должен да соработува со надлежните органи од областа на градењето, планирањето и уредувањето на просторот во постапката за изготвување и носење на урбанистички планови со кои се планира комуналната инфраструктура и постапката за издавање на одобренија за градење.
- (2) По барање од единиците за локална самоуправа, ОДС доставува податоци за постоечката инфраструктура за конкретна градежна парцела за која се побарани податоци, во форма и обем кои му се на располагање на ОДС.
- (3) По барање од надлежниот орган за издавање на одобрение за градење, ОДС во рок определен согласно Законот за градење, треба да изврши увид во основниот проект и да достави мислење дали објектот за кој е доставено барањето за одобрение за градење може да се приклучи на дистрибутивната мрежа.

Член 19

Објекти за кои не е издадено одобрение за градење или решение за утврдување на правен статус на бесправно изграден објект

ОДС не смее да ги приклучува на дистрибутивната мрежа објектите за кои не е издадено одобрение за градење или решение за утврдување на правен статус на бесправно изграден објект во согласност со закон за градење или не е издаден соодветен документ согласно закон.

Член 20

Приклучувањето на дистрибутивната мрежа се одвива преку спроведување на следните три постапки:

- 1) барање за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа,
- 2) склучување на Договор за приклучување на дистрибутивната мрежа помеѓу корисникот на дистрибутивната мрежа и ОДС и
- 3) ставање под напон на приклучокот.

4.1 СОГЛАСНОСТ ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА

Член 21

Општи услови за приклучок на објект на корисник на дистрибутивната мрежа

- (1) Објектите на корисниците на дистрибутивната мрежа се приклучуваат на дистрибутивната мрежа преку приклучок, во постапка утврдена со овие Мрежни правила.
- (2) Објектите на корисниците можат да се приклучат на дистрибутивната мрежа само по претходно издадено Решение за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа од страна на ОДС и склучен Договор за приклучување на дистрибутивната мрежа помеѓу корисникот на дистрибутивната мрежа и ОДС.
- (3) ОДС е должен да го утврди местото на приклучување на објектот/објектите на корисникот на дистрибутивната мрежа.
- (4) Местото на приклучување на објектот/објектите на корисникот на дистрибутивната мрежа по правило е на местото на испорака на електричната енергија.

Член 22

- (1) Корисниците на дистрибутивната мрежа се должни да обезбедат Решение за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа и Договор за приклучување на дистрибутивната мрежа од ОДС при:
 - 1) изградба на нов објект кој се приклучува на дистрибутивната мрежа,
 - 2) поставување на генераторски единици од обновливи извори на електрична енергија за сопствени потреби или за продажба,
 - 3) зголемување на одобрената максимална едновремена моќност на корисникот на дистрибутивната мрежа,

- 4) промена или реконструкција на приклучокот по барање на корисникот на дистрибутивната мрежа,
 - 5) одвојување на инсталации на објект кој е веќе приклучен на дистрибутивната мрежа,
 - 6) спојување на инсталации на објект кој е веќе приклучен на дистрибутивната мрежа,
 - 7) во случаите наведени во Член 31 од овие Мрежни правила.
- (2) Во случај на промена на сопственоста на објектот за кој е издадено Решение за согласност за приклучување, на новиот сопственик на објектот не му се издава ново Решение за согласност за приклучување.

Член 23

Електронско поднесување на барање за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа

- (1) За објекти кои добиле Одобрение за градење преку информациски систем е-одобрение за градење, барањето за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа се поднесува по електронски пат преку информацискиот систем е-одобрение за градење.
- (2) Барањето за согласност, со прилозите барателот го поднесува во електронска форма, потпишано со валиден дигитален сертификат издаден од овластен издавач, преку информацискиот систем е-одобрение за градење.
- (3) При електронско поднесување на барањето за приклучување на дистрибутивна мрежа, податоците од барањето соодветствуваат на податоците согласно образецот БСП –1.
- (4) Документацијата во прилог на барањето се доставува во електронска форма во (.PDF) формат, во еден или повеќе електронски записи, потпишани со валиден дигитален сертификат издаден од овластен издавач.

Член 24

Барање за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа

- (1) За објекти за кои одобрение за градење не е издадено преку информацискиот систем е-одобрение за градење или за кои е издадено решение за утврдување на правен статус согласно Законот за постапување со бесправно изградени објекти, барањето за согласност за приклучување на потрошувач на дистрибутивната мрежа се поднесува:
 - 1) во писмена форма до ОДС, на образец БСП – 1, или
 - 2) електронски преку информацискиот систем е-одобрение за градење, согласно член 26 од овие Мрежни правила.
- (2) Доколку барањето се поднесува во писмена форма, документите наведени во прилог на барањето се доставуваат во еден примерок, додека образецот БСП - 1 се доставува во два примероци, од кои едниот примерок заверен со печат од ОДС останува кај барателот.
- (3) Барањето за согласност за приклучување на производител на дистрибутивната мрежа, се поднесува:
 - 1) во писмена форма до ОДС, на образец БСП – 2, или
 - 2) електронски преку информацискиот систем е-одобрение за градење, согласно член 26 од овие Мрежни правила.
- (4) Доколку барањето се поднесува во писмена форма, документите наведени во прилог на барањето се доставуваат во еден примерок, додека образецот БСП - 2 се доставува во два примероци, од кои едниот примерок заверен со печат од ОДС останува кај барателот.
- (5) Образците БСП – 1 и БСП - 2 ОДС е должен да ги објави на својата веб страна.
- (6) Образецот БСП – 1 од став (5) од овој член особено содржи:
 - 1) Општи податоци за корисникот
 - 2) Причина поради која се поднесува образецот
 - 3) Број на предвидени мерни места
 - 4) Барана едновремена максимална моќност
 - 5) Потребни останати документи кои треба корисникот да ги достави во прилог на образецот
- (7) Образецот БСП – 2 од став (5) од овој член особено содржи:
 - 1) Општи податоци за корисникот
 - 2) Вид на електроцентрала
 - 3) Технички карактеристики на електроцентралата
 - 4) Барана едновремена максимална моќност

- 5) Начин на управување
- 6) Дополнителни податоци доколку корисникот смета дека е потребно
- 7) Потребни останати документи кои треба корисникот да ги достави во прилог на образецот

Член 25

Решение за согласност за приклучување на корисник на дистрибутивната мрежа

- (1) ОДС е должен да го разгледа Барањето за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа поднесено од корисникот и доколку се исполнети условите согласно овие Мрежни правила ОДС ќе донесе Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (2) За барањата за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа кои се доставени во електронска форма преку информацискиот систем е-одобрение за градење, Решението од став (1) на овој член ОДС го доставува во електронска форма, скенирано или потпишано од овластено лице со валиден дигитален сертификат издаден од овластен издавач, преку информацискиот систем е-одобрение за градење, а примерок од Решението се доставува до барателот во писмена форма.
- (3) ОДС е должен Решението од став (1) на овој член да го донесе во рок од:
 - 8) 15 дена од денот на доставување на барањето за согласност за приклучување преку стандарден приклучок;
 - 9) 40 дена од денот на доставување на барање за согласност за приклучување преку нестандартен приклучок; и
 - 10) 40 дена од денот на доставување на барање за согласност за приклучување на производители на дистрибутивната мрежа.
- (4) Во диспозитивот на Решението од став (1) на овој член, особено се утврдуваат:
 - 1) видот на приклучокот (стандарден, нестандартен, изолиран) и техничките услови за приклучување;
 - 2) надоместокот за приклучување што треба да го плати корисникот;
 - 3) рокот за приклучување и
 - 4) обврските на ОДС и корисникот во врска со приклучувањето.
- (5) Во прилог на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, ОДС е должен да приложи и детална проценка за надоместокот за приклучување на корисникот на дистрибутивната мрежа, која ќе биде составен дел на Решението.
- (6) Деталната проценка за надоместокот за приклучување на корисникот од став (4) на овој член треба да опфати одделна проценка за надоместокот за изградба на приклучокот и надоместокот на трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем, согласно Методологијата од Прилог 1 на овие Мрежни правила.
- (7) Доколку ОДС не издаде Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа во рокот утврден со овие Мрежни правила, или издаденото решение за согласност не е во согласност со одредбите од овие Мрежни правила, корисникот може да поднесе приговор до РКЕ.
- (8) Ако приговорот е поднесен преку ОДС, ОДС е должен да го достави приговорот до РКЕ и во прилог на приговорот истовремено да достави и одговор по наводите од приговорот и сите списи по предметот.

Член 26

Постапка по приговори за актите донесени преку информацискиот систем е-одобрение за градење

- (1) Приговор против актот на ОДС донесен преку информацискиот систем е-одобрение за градење може да се поднесе во електронска форма или во писмена форма согласно Законот за општата управна постапка и Правилата за постапување по приговори и за разрешување на спорови.
- (2) Регулаторната комисија за енергетика по поднесениот приговор одлучува врз основа на документацијата доставена во информацискиот систем е-одобрение за градење, а донесениот управен акт се доставува во писмена форма на начин и во постапка утврдени со Законот за општата управна постапка.
- (3) Заради овозможување на користење на информацискиот систем е-одобрение за градење на Регулаторната комисија за енергетика, ОДС по прием на приговорот од страна на барателот која е поднесена во електронска форма, овозможува пристап на Регулаторна комисија за енергетика за предметот за кој се однесува поднесениот приговор.

- (4) Во случаите кога приговорот е доставен во писмена форма, ОДС истиот го скенира, го прикачува во информацискиот систем е-одобрение за градење и овозможува пристап на Регулаторната комисија за енергетика за предметот за кој се однесува поднесениот приговор.
- (5) Доколку приговорот е доставен непосредно до Регулаторна комисија за енергетика, примерок од истиот се доставува до ОДС во писмена форма согласно Законот за општата управна постапка, а ОДС постапува согласно став (4) на овој член.
- (6) При утврдување на навременост на приговорот поднесен во електронска форма преку информациски систем е-одобрение за градење, предвид се зема датумот и часот на успешно испратена електронска порака до барателот за донесениот управен акт против кој е поднесен приговорот, регистрирани во информацискиот систем е-одобрение за градење.
- (7) По прием на управниот акт донесен од страна на Регулаторната комисија за енергетика по поднесениот приговор, ОДС го скенира актот и го прикачува во информацискиот систем е-одобрение за градење.

Член 27

- (1) Информацискиот систем е-одобрение за градење се користи од страна на Управниот суд при постапување по тужба против управен акт донесен од Регулаторна комисија за енергетика, поднесена во писмена форма на начин и во рок утврдени со Законот за управните спорови.
- (2) Информацискиот систем е-одобрение за градење се користи од страна на Вишиот Управен суд при постапување по жалба против одлука донесена од Управниот суд, поднесена во писмена форма на начин и во рок утврдени со Законот за управните спорови.
- (3) Управниот суд и Вишиот Управен суд по поднесената тужба односно жалба одлучуваат врз основа на документацијата доставена во информацискиот систем е-одобрение за градење, а донесената одлука се доставува во писмена форма на начин и во постапка утврдени со Законот за управни спорови.
- (4) Заради овозможување на користење на информацискиот систем е-одобрение за градење на Управниот суд, по прием на известување за поднесена тужба до Управен суд доставено од страна на Регулаторната комисија за енергетика, ОДС истата ја скенира, ја прикачува во информацискиот систем е-одобрение за градење, доставува известување до подносителот на тужбата и овозможува пристап на Регулаторна комисија за енергетика, а Регулаторна комисија за енергетика го прикачува одговорот на тужба во информацискиот систем е-одобрение за градење и му овозможува пристап на Управниот суд за предметот за кој е поднесена тужба.
- (5) Заради овозможување на користење на информацискиот систем е-одобрение за градење на Вишиот Управен суд, по прием на известување за поднесена жалба до Виш Управен суд доставено од страна на Регулаторна комисија за енергетика, ОДС истата ја скенира, ја прикачува во информацискиот систем е-одобрение за градење, доставува известување до подносителот на тужбата и му овозможува пристап на Управниот суд, а Управниот суд го прикачува одговорот на тужба во информацискиот систем е-одобрение за градење и му овозможува пристап на Вишиот управен суд за предметот за кој е поднесена тужба.
- (6) По прием на одлуката на Управниот суд односно на Вишиот управен суд, ОДС истата ја скенира и прикачува во информацискиот систем е-одобрение за градење.

Член 28

- (1) Во информацискиот систем е-одобрение за градење, може да се постапи од страна на администраторот на информацискиот систем, по барање поднесено во писмена форма или преку електронска пошта, од страна на службеното лице на ОДС.
- (2) Во информацискиот систем е-одобрение за градење може да се постапи доколку:
 - 1) погрешно е внесен уписан број на поднесено барање, а од страна на ОДС се уште не е постапено по барањето;
 - 2) доставено е известување до барателот, но е пропуштено кон истото да се прикачи управен акт или пресметка за надоместок или кон известувањето прикачен е несоодветен управен акт односно несоодветна пресметка кои не се однесуваат на конкретниот предмет, а барателот се уште нема постапено по добиеното известување;
 - 3) по поднесениот приговор против управен акт, од страна на ОДС погрешно е констатирано дека приговорот е уважен и предметот не е доставен до второстепениот орган кој е надлежен за постапување по поднесениот приговор, а од страна на ОДС се уште не е постапено по приговорот.

- 4) по поднесениот приговор против управен акт, од страна на ОДС е пропуштено да се прикачи приговорот или одговорот на приговорот, а предметот е доставен до второстепен орган кој е надлежен за постапување по поднесениот приговор и
 - 5) не може да се преземе одредено дејствие во постапката поради системска грешка во информацискиот систем е-одобрение за градење.
- (3) Во случаите од став (2) точка 1) на овој член предметот се враќа во фазата – ставање на уписан број на барање, во случаите од став (2) точка 2) на овој член, предметот се враќа во фазата – доставување на управен акт односно известување до барателот, во случаите од став (2) точки 3) и 4) на овој член предметот се враќа во фазата-постапување на ОДС по поднесен приговор против управен акт, а во случаите од став (2) точка 5) на овој член, предметот се враќа во фазата во која ќе се овозможи преземање на дејствието кое не можело да се преземе поради системската грешка.

Член 29

- (1) ОДС и администраторот на информацискиот систем е-одобрение за градење заеднички ќе го усогласат и ќе дефинираат обемот на надградувањето на постојниот информациски систем, неговото тековно одржување за потребите на ОДС, обука за негово користење, висината на надоместокот за користење и други трошоци, како и останати прашања од значење за непречено спроведување на постапките преку информацискиот систем е-одобрение за градење.
- (2) Откако ќе се усогласат и дефинираат сите прашања околу надградувањето на информациски систем од ставот (1), ОДС и администраторот на информацискиот систем е-одобрение за градење ќе склучат меѓусебен договор. Во прилог на договорот треба да има деталната спецификацијата на трошоците за поединечни услуги и материјали согласно договорот.

Член 30

Рок на важење на Решението за согласност за приклучување

Решението за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа ќе престане да важи доколку:

- 1) изградбата на приклучокот не е започната во рокот определен во одобрението за градење на приклучокот;
- 2) ОДС издаде ново Решение за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа по барање на корисникот, врз основа на Член 25 од овие Мрежни правила.
- 3) потрошувачот не склучи Договор за приклучување во рок од една година од денот на издавање на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.

Член 31

Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на други категории корисници

- (1) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисник на времен објект, урбана опрема, станици за полнење на електрични возила се издава по барање на корисникот и важи согласно рокот за поставување и отстранување на времен објект, определен во Одобрението за поставување на времен објект, односно Одобрението за поставување на урбана опрема, издадено согласно Законот за градење.
- (2) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на градби за кои не е потребно одобрение за градење согласно Законот за градење се издава по барање на корисникот со приложување на Решение за изведување на градбата односно поставување на опремата, издадено согласно Законот за градење.
- (3) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисник за изведување на подготвителни работи на градилиште, се издава по барање на корисникот, а во согласност со Одобрението за подготвителни работи, издадено согласно Законот за градење.
- (4) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисник за градилиште, се издава по барање на корисникот, а во согласност со Одобрението за градење, издадено согласно Законот за градење.
- (5) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисник за одржување на јавни собири, манифестации, се издава по барање на корисникот, а во согласност со известување доставено до надлежен орган согласно Закон за јавни собири.
- (6) Доколку барателот на приклучок е закупец, ОДС ќе издаде Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа за закупецот, по претходна согласност на сопственикот на објектот, а во согласност со рокот утврден во договорот за закуп.

- (7) Доколку барателот на приклучок е концесионер согласно Закон за минерални сировини, ОДС ќе издаде Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа за концесионерот со времетраење согласно со договорот за концесија.
- (8) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на пумпи за вода, оранжери, помошни објекти, како и објекти за примарна обработка на земјоделски производи се издава по барање на корисникот со приложување на соодветен акт издаден од надлежен орган.
- (9) ОДС има право да ги исклучи корисниците од овој член во случај кога приклучокот не се користи за намената наведена во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа или ако истече рокот на важење на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.

Член 32

Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа при одвојување на инсталации

- (1) Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на постоечки корисник при одвојување на инсталации се издава само во случај ако одобрената максимална едновремена моќност утврдена во согласност со Член 36 од овие Мрежни правила е еднаква на или поголема од 24 kW, при што вкупната одобрената максимална едновремена моќност не се менува.
- (2) Надоместокот кој што корисникот е должен да го плати при одвојување на инсталацијата се утврдува на следниот начин:
 - 1) за одобрена максимална едновремена моќност до 43,5 kW, надоместокот се утврдува според упросечени вредности на реални трошоци за одвојување на инсталации,
 - 2) за одобрена максимална едновремена моќност над 43,5 kW, надоместокот се утврдува според реални трошоци за одвојување на инсталацијата.
- (3) Надоместокот за одвојување на инсталацијата од став (2), точка 1) од овој член се пресметува за секое новоформирано мерно место одделно.

Член 33

Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисници кои бараат спојување на инсталации

- (1) При издавање на Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на постоечки корисник при спојување на инсталации, вкупната одобрената максимална едновремена моќност на објектот не се менува.
- (2) Во случај ако при спојување на инсталациите доаѓа до промена на категоријата на приклучок согласно Тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија, Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на постоечки корисник при спојување на инсталации се издава само ако објектот на корисникот е приклучен на дистрибутивната мрежа подолго од три години.
- (3) Надоместокот кој што корисникот е должен да го плати при спојување на инсталацијата се утврдува според реални трошоци за спојување на инсталацијата.

Член 34

Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисници кои бараат зголемување на одобрената максимална моќност

- (1) Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа на корисници кои бараат зголемување на одобрената максимална моќност се издава на корисник кој е приклучен на дистрибутивната мрежа.
- (2) Надоместокот кој што корисникот е должен да го плати се утврдува на следниот начин:
 - 1) за стандардни приклучоци кои со зголемување на моќноста ќе останат стандардни до 100 kW, надоместокот се утврдува согласно Глава 2 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, само за делот за зголемената максимална едновремена моќност. Доколку при зголемување на моќност мерењето треба да се смени од директно во полуиндиректно, надоместокот се зголемува за реалните трошоци за реализација на мерната опрема;
 - 2) за стандардни приклучоци до 100 kW кои со зголемувањето на моќноста ќе поминат во стандардни над 100 kW, надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува само за делот за зголемената максимална едновремена моќност по цена за над 100 kW. Доколку при зголемување на моќност мерењето треба да се смени од

- директно во полуиндиректно, надоместокот се зголемува за реалните трошоци за реализација на мерната опрема;
- 3) за стандардни приклучоци со одобрена максимална едновремена моќност од 100 kW до 400 kW, надоместокот се утврдува согласно Глава 2 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, само за делот за зголемената максимална едновремена моќност;
 - 4) за стандардни приклучоци кои со зголемувањето на моќноста ќе поминат во нестандартни, надоместокот се утврдува според реалните трошоци кои се неопходни за реконструкција на приклучокот, додека надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува само за делот за зголемената максимална едновремена моќност;
 - 5) за нестандартни приклучоци, надоместокот се утврдува според реалните трошоци кои се неопходни за реконструкција на приклучокот, додека надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува само за делот за зголемената максимална едновремена моќност.

Член 35

Одбивање на барање за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа

- (1) ОДС ќе донесе Решение за одбивање на барањето за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа во случај кога:
 - 1) во прилог на БСП 1, односно БСП 2, не е доставена комплетна документација согласно Член 24 од овие Мрежни правила;
 - 2) не постојат технички услови за приклучување на корисникот на дистрибутивната мрежа според барањето на корисникот;
 - 3) приклучувањето на корисникот на дистрибутивната мрежа, според податоците содржани во барањето на корисникот, може да предизвика загрозување на сигурноста во снабдувањето на останатите корисници;
 - 4) се нарушени безбедносните растојанија од објектот на корисникот до електроенергетски објекти, пропишани со закон и соодветни подзаконски акти;
 - 5) корисникот има неплатени обврски кон ОДС и/или снабдувачот
- (2) ОДС е должен да создаде технички услови за приклучување на корисникот на дистрибутивната мрежа во најкраток можен рок и да го извести барателот.
- (3) Решението за одбивање на барање од став (1) на овој член треба да содржи образложение во кое ќе бидат наведени причините за одбивањето на барањето.
- (4) Против Решението за одбивање на барањето за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, Барателот може да поднесе приговор до РКЕ, преку ОДС.
- (5) ОДС е должен во прилог на приговорот на барателот истовремено да достави и одговор по наводите од приговорот до РКЕ.

4.2 НАЧИН НА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА

Член 36

Одобрена максимална едновремена моќност

- (1) Одобрена максимална едновремена моќност е најголемата дозволена активна моќност која може да ја користи објектот на корисникот, а се утврдува во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (2) За секое пресметковно мерно место со максимална едновремена моќност помала или еднаква на 100 kW, во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа се одобрува максимална едновремена моќност во согласност со номиналната струја на предвидените главни осигурувачи во електричниот дел од основниот проект за објектот. Стандардизирани вредности на осигурувачите се:
 - 1) за трифазен приклучок:

Номинална струја на осигурувачи (A)	Моќност (kW)
16	11,0
25	17,3
36	24,8

40	27,6
50	34,5
63	43,5
80	55,4
100	69,3
125	86,6
160	100

2) за еднофазен приклучок (само каде што нема трифазна мрежа):

Номинална струја на осигурувачи (А)	Моќност (kW)
25	5,7
36	8,3
40	9,2
50	11,5
63	14,5

- (3) За побарана максимална едновремена моќност поголема од 100 kW, во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа истата се одобрува согласно барањето.
- (4) Кај објекти со повеќе мерни места одобрената максимална едновремена моќност и надоместокот за приклучување се утврдува за секое мерно место одделно, согласно став (2) од овој член.
- (5) Кај објекти кои се веќе приклучени на дистрибутивната мрежа за кои ОДС и корисникот не поседуваат соодветен документ со кој е одобрена максимална едновремена моќност, одобрената максимална едновремена моќност на објектот се утврдува на следниот начин:
- 1) за објектите кај кои ОДС има инсталирано броила кои регистрираат врвна моќност, како измерена максимална моќност во последните 12 месеци;
 - 2) за објектите кај кои ОДС нема инсталирано броила кои регистрираат врвна моќност, според најмалото дозволено струјно оптоварување на техничките елементи преку кои објектот е приклучен на дистрибутивната мрежа (трансформатор, кабел, осигурувач, прекинувач, струен мерен трансформатор, броило итн.)

Член 37

Пречекорување на одобрена максимална едновремена моќност

- (1) Доколку ОДС утврдил дека корисникот на дистрибутивниот систем користи поголема моќност од одобрената максимална едновремена моќност, утврдена со Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, ОДС е должен да го извести корисникот дека користи поголема моќност од одобрената максимална едновремена моќност и да му достави доказ за истото.
- (2) По известувањето од став (1) на овој член корисникот е должен:
 - 1) во рок од 8 дена да ја сведе ангажираната максимална едновремена моќност согласно одобрената максимална едновремена моќност на објектот со издаденото Решение за согласност за приклучување, или
 - 2) да поднесе ново барање за согласност за приклучување согласно зголемената моќност.
- (3) Доколку корисникот не постапи согласно став (2) ОДС има право да го исклучи корисникот од дистрибутивната мрежа.

Член 38

Точка на приклучување на корисникот на дистрибутивна мрежа

- (1) ОДС ја утврдува точката на приклучување на корисникот на дистрибутивната мрежа.
- (2) Согласно одобрената едновремена максимална моќност на корисникот, се одредува точка на приклучување на корисникот на дистрибутивната мрежа и истото се врши во рамки на следната табела или во зависност од условите во дистрибутивната мрежа:

Одобрена едновремена максимална моќност P (kW)	Точка на приклучување на корисникот на дистрибутивната мрежа
$P \leq 100$	на извод на 0,4 kV мрежа
$100 < P \leq 400$	0,4 kV страна на ТС 10(20)/0,4 kV
$400 < P \leq 5000$	на извод на 10(20) kV мрежа
$P > 5000$	10(20)(35) kV страна на ТС 110/35/20(10) kV

Член 39

Стандардни и нестандартни приклучоци

- (1) Објектите на корисниците на дистрибутивната мрежа се приклучуваат преку приклучок на дистрибутивната мрежа, кој може да биде стандарден или нестандартен приклучок.
- (2) Стандарден приклучок е приклучок на низок или среден напон при што објектот кој се приклучува се наоѓа на подрачје кое е опфатено со детален урбанистички план (ДУП), или урбанистички план за село (УПС) или урбанистички план вон населено место (УПВНМ) и е исполнет еден од условите:
 - 1) одобрената максималната едновремена моќност на приклучокот е помала или еднаква на 400 kW;
 - 2) сите колективни станбени, деловни и станбено-деловни објекти, без оглед на одобрената максималната едновремена моќност на приклучокот
- (3) По исклучок на став (2), стандардни приклучоци на нисконапонска мрежа се и приклучоци за објекти чија што максимална едновремена моќност е помала или еднаква на 11 kW и не се опфатени со локална урбанистичко-планска документација (ЛУПД), а во подрачјето каде се наоѓа објектот за кој се бара приклучок има и други постоечки корисници и/или потенцијални баратели на приклучок.
- (4) По исклучок на став (2) стандардни приклучоци на нисконапонска мрежа се и приклучоци за објекти за кои е издадена локална урбанистичко-планска документација (ЛУПД), а се наоѓаат во подрачје опфатено со детален урбанистички план (ДУП), или урбанистички план за село (УПС) или урбанистички план вон населено место (УПВНМ).
- (5) Сите останати приклучоци кои не ги исполнуваат условите од став (2), став (3) и став (4) на овој член се нестандартни приклучоци.
- (6) Доколку за објектот кој се приклучува на електродистрибутивната мрежа се предвидени повеќе мерни места кои ќе бидат наменети за еден ист корисник, истиот не се смета за колективен објект во смисол на овој член.

Член 40

Експресен стандарден приклучок

Експресен стандарден приклучок е стандарден приклучок од Член 39 од овие Мрежни правила кој ги исполнува следните услови:

- 1) за изведба на приклучокот не е потребно изградба на нов или реконструкција на постоечки среднонапонски извод или трансформаторска станица СН/НН,
- 1) земјиштето каде што се поставуваат нисконапонски кабли и мерно разводни ормари е сопственост на државата.

Член 41

Надворешен приклучок

- (1) Надворешен приклучок е дел од приклучокот кој опфаќа водови, опрема и уреди од дистрибутивната мрежа до местото на испорака на електричната енергија кое е дефинирано со Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (2) Мерните уреди се поставуваат на место на испорака. Мерната опрема е дел од надворешниот приклучок.
- (3) По исклучок од став (2) од овој член, поради технички причини, местото на испорака може да биде на среден напон, а местото на мерење на низок напон. Во овој случај мерната опрема е дел од внатрешниот приклучок.
- (4) Во случај кога местото на мерење и местото на испорака не се совпаѓаат, надворешниот приклучок ги опфаќа сите водови, опрема и уреди до точката на разграничување на сопственоста помеѓу ОДС и корисникот, при што мерните уреди се во сопственост на ОДС.

- (5) Во случај кога за приклучок на објект е потребна изградба на ТС:
- 1) ТС е составен дел на надворешниот приклучок ако точката на испорака и местото на мерење се на низок напон,
 - 2) ТС не е составен дел на надворешниот приклучок ако точката на испорака и местото на мерење се на среден напон.
- (6) Ако за приклучок на колективни станбени објекти или други нестопански објекти со повеќе корисници е потребна изведба на ТС, тогаш ТС е составен дел на надворешниот приклучок.

Член 42

Изведба на стандарден надворешен приклучок

- (1) Проектирањето, изведбата, надзорот и ставањето под напон на стандарден надворешен приклучок се врши во согласност со Законот за градење и овие Мрежни правила.
- (2) Стандардниот надворешен приклучок го проектира и изведува ОДС.

Член 43

Изведба на нестандартен надворешен приклучок

- (1) Проектирањето, изведбата, надзорот и ставањето под напон на нестандартен надворешен приклучок се врши во согласност со Законот за градење и овие Мрежни правила.
- (2) Нестандардниот надворешен приклучок го проектира и изведува ОДС или правно лице со добиена лиценца за проектирање и изведба согласно Законот за градење.
- (3) ОДС го проектира и изведува нестандартниот надворешен приклучок кога нестандартниот надворешен приклучок е наменет за приклучување на повеќе корисници (утврдено врз основа на детален урбанистички план (ДУП), или урбанистички план за село (УПС) или урбанистички план вон населено место (УПВНМ), локална планска урбанистичка документација и фактичка состојба на терен).

Член 44

Изведба на надворешен приклучок кој е наменет за еден корисник (изолиран корисник)

- (1) Кога на еден корисник му е издадено Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа преку надворешен приклучок и при тоа надворешниот приклучок ќе се користи исклучиво за превземање/предавање на електрична енергија за потребите на тој корисник, при што преземената/предадената електрична енергија се мери преку едно мерно место, (изолиран корисник), истиот има право да избере приклучокот да го проектира и изведува:
 - 1) ОДС, со средства на корисникот, или
 - 2) правно лице со добиена лиценца за проектирање и изведба согласно Законот за градење, со средства на корисникот.
- (2) Кога надворешниот приклучок, од став (1) од овој член, се проектира и се изведува од правно лице со добиена лиценца за проектирање и изведба согласно Законот за градење со средства на корисникот потребно е:
 - 1) Изведувачот да го изведе приклучокот согласно одобрението за градење и основниот проект;
 - 2) Во основниот проект треба да бидат наведени опремата, уредите и материјалите кои ќе се вградат, како и начинот на изведба на надворешниот приклучок, кои ги исполнуваат условите од Член 45 став (1) на овие Мрежни правила;
 - 3) Доколку трансформаторска станица е дел од надворешниот приклучок, проектот за трансформаторската станица се изработува согласно условите наведени во издаденото Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа;
 - 4) Изведувачот е должен да го извести ОДС за завршувањето на секоја фаза од изведувањето според основниот проект и да го повика ОДС да изврши увид во извршената работа, со цел ОДС да утврди дали изведената фаза е извршена во согласност со основниот проект;
 - 5) За извршениот увид ОДС изготвува записник кој го потпишува и изведувачот. Доколку се утврдат недостатоци истите се наведуваат во записникот;
 - 6) Изведувачот е должен да ги отстрани недостатоците утврдени во записникот и да го повика ОДС со записник да утврди дека недостатоците се отстранети;
 - 7) Изведувачот не може да отпочне со наредната фаза од изведувањето ако ОДС со записник не утврдил дека се отстранети недостатоците утврдени во претходниот записник.

Член 45

Листа на типизирана опрема, уреди и материјали

- (1) При проектирањето и изведувањето на надворешниот приклучок треба да се применат пропишаните технички нормативи и стандарди во однос на опремата, уредите, материјалите кои се вградуваат во надворешниот приклучок, како и начинот на изведба на надворешниот приклучок.
- (2) ОДС е должен да состави листа на типизирана опрема, уреди и материјали од ставот (1) на овој член и да ги наведе техничките нормативи и стандарди кои треба да ги исполнуваат опремата, уредите и материјалите кои се вградуваат, како и да ги наведе начините на изведба при изградбата на стандардниот, односно нестандартниот надворешен приклучок.
- (3) По исклучок на ставот (2) од овој член, корисниците може да користат и опрема, уреди и материјали кои не се содржани во листата на ОДС, но ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член.
- (4) ОДС е должен најмалку на три години да ја обновува листата од став (2) на овој член.
- (5) Листата од ставот (2) на овој член треба да биде постојано објавена на веб страницата на ОДС.

Член 46

Сопственост, трајно користење и управување и одржување на надворешниот приклучок кој е наменет за еден корисник (изолиран корисник)

- (1) Корисникот кој избрал приклучокот да го гради правно лице со добиена лиценца за проектирање и изведба согласно Законот за градење на сопствен трошок, може да:
 - 1) го предаде приклучокот во сопственост на ОДС, или
 - 2) го задржи приклучокот во своја сопственост.
- (2) Корисникот од став (1) точка 1) од овој член, кој го предава приклучокот во сопственост на ОДС, истото го врши без надоместок. При тоа, трошоците за одржување на приклучокот се на сметка на ОДС.
- (3) Ако корисникот, од став (1) точка 2) од овој член, го задржи приклучокот во своја сопственост, тој е должен да:
 - 1) му овозможи на ОДС управување со истиот на страната на ОДС,
 - 2) обезбеди одржување на приклучокот, кое може да биде од страна на:
 - ОДС, при што трошоците за тековно одржување на надворешниот приклучок се регулираат со договор за одржување на надворешниот приклучок помеѓу корисникот и ОДС; или
 - овластено и лиценцирано правно лице за изградба и одржување на енергетски објекти со кое корисникот ќе склучи договор за одржување на надворешниот приклучок и ќе го извести ОДС за склучениот договор.
- (4) Пред ставањето на приклучокот под напон корисникот е должен на ОДС да му го достави техничкиот извештај од надзорен инженер за извршен технички прием на надворешниот приклучок и/или документ за ставање во употреба на приклучокот согласно Законот за градење.

Член 47

Внатрешен приклучок

- (1) Внатрешен приклучок е дел од приклучокот кој опфаќа водови, опрема и уреди од завршетокот на надворешниот приклучок до објектот кој се приклучува согласно Член 41 од овие Мрежни правила.
- (2) Кога мерните уреди се наоѓаат директно во ТС 110/35/10(20) kV, ТС 35/10(20) kV или ТС 10(20)/0,4 kV, внатрешниот приклучок го сочинуваат сите електроенергетски објекти кои се наоѓаат по местото на мерење.
- (3) Кај колективни згради внатрешен приклучок е од кабелски разводен ормар (КРО) до главната мерна разводна табла (ГМРТ) во која се поставени мерните уреди.

Член 48

Изведба, сопственост и одржување на внатрешен приклучок

- (1) Внатрешниот приклучок на корисникот на дистрибутивната мрежа може да биде изведен од лица ангажирани од страна на корисникот, кои поседуваат овластувања за изведување на работи од таков вид согласно закон и друг пропис или од страна на ОДС.
- (2) Внатрешниот приклучок е во сопственост на корисникот на дистрибутивната мрежа.

- (3) Корисникот е должен да го одржува внатрешниот приклучок, инсталациите од мерниот уред до сопствениот објект, на сопствен трошок.
- (4) ОДС не е одговорен за настанување на штети или загрозување на сигурното, безбедното и квалитетното снабдување со електрична енергија на корисникот ако истите се предизвикани од неисправност на внатрешниот приклучок на корисникот.
- (5) Изведбата на внатрешниот приклучок кај колективни станбени, деловни или станбено-деловни објекти е обврска на сопственикот, односно инвеститорот, при што во реализацијата на техничкото решение, како и користење на материјалите, инвеститорот треба да се усогласи со ОДС.

Член 49

Договор за приклучување на дистрибутивна мрежа

- (1) По добивање на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, корисникот е должен да склучи Договор за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (2) Договорот за приклучување на дистрибутивната мрежа во зависност од видот на приклучокот е пропишан на образец даден во Прилог 3, кој е составен дел на овие Мрежни правила.

Член 50

Барање за ставање под напон од потрошувач

- (1) По изведувањето на приклучокот согласно одредбите од овие Мрежни правила, ОДС по барање на потрошувачот е должен приклучокот да го стави под напон.
- (2) Барањето за ставање под напон се поднесува во писмена форма до ОДС, на образец БСН.
- (3) Кон барањето за ставање под напон на приклучокот, потрошувачот е должен да приложи:
 - 1) копија од Договорот за снабдување со електрична енергија;
 - 2) потврда од компанија или лице за извршување на таков вид на работи, дека внатрешниот приклучок и внатрешната инсталација во објектот се изведени во согласност со важечките технички стандарди и прописи;
 - 3) копија од документ за ставање во употреба на надворешниот приклучок согласно Законот за градење, кога надворешниот приклучок го изведува правно лице со добиена лиценца за проектирање и изведба согласно Законот за градење, а изградбата е на трошок на потрошувачот.
- (4) По исполнување на условите утврдени во ставот (3) на овој член, ОДС е должен приклучокот да го стави под напон, односно да го приклучи објектот на корисникот на дистрибутивната мрежа.
- (5) Рокот за ставање на приклучокот под напон е најдоцна 7 дена од денот на поднесување на барањето за ставање под напон.
- (6) За изолирани потрошувачи рокот за ставање под напон може да биде подолг од 7 дена, но не подолг од 15 дена од денот на поднесување на барање за ставање под напон.
- (7) Точниот датум на ставањето на приклучокот под напон се определува во координација со ОДС, корисникот и останатите засегнати корисници, а корисникот има право да присуствува при ставањето под напон на приклучокот.
- (8) По ставањето под напон надворешниот приклучок станува составен дел од дистрибутивната мрежа.
- (9) Корисникот е должен на ОДС да му овозможи пристап до локацијата на која се наоѓа приклучокот.
- (10) ОДС е должен да го изработи образецот БСН и истиот да го објави на својата веб страна.

Член 51

Ставање под напон на производител

- (1) Тестирањето на опремата се усогласува помеѓу ОДС и производителот со протокол, во кој се утврдуваат начинот и условите на пробната работа како и меѓусебните односи помеѓу ОДС и производителот.
- (2) Производителите на електрична енергија кои поседуваат лиценца за производство или лиценца за пробна работа на енергетски објект издадена од РКЕ, со барањето за ставање под напон ја поднесуваат и следната документација:
 - 1) потврда од компанија или лице за извршување на таков вид на работи, дека внатрешниот приклучок и внатрешната инсталација во објектот се изведени во согласност со важечките технички стандарди и прописи,

- 2) лиценца за производство или лиценца за пробна работа за производство на електрична енергија издадена од РКЕ,
- 3) Договор за купопродажба на електрична енергија.
- (3) Ставањето под напон на производител се реализира само по изготвување на позитивен записник од извршен интерен технички прием за приклучокот издаден од ОДС.
- (4) Доколку производителот нема склучен Договор за купопродажба на електрична енергија во текот на пробната работа на постројката за производство на електрична енергија, ОДС нема финансиски обврски во врска со произведената и испорачаната електрична енергија во дистрибутивната мрежа.
- (5) Производителот времено се приклучува на дистрибутивната мрежа во режим на пробна работа согласно рокот на важењето на лиценцата за пробна работа.

Член 52

Надоместок за приклучување на дистрибутивната мрежа

- (1) Корисникот чиј објект се приклучува на дистрибутивната мрежа е должен да го плати надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа кој се состои од:
 - 1) надоместок за изградба на приклучокот и
 - 2) надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивната мрежа.
- (2) Одредувањето на надоместокот за приклучување на објектите на корисниците на дистрибутивната мрежа се пресметува согласно Методологијата за начинот на одредување на надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа на електрична енергија, дадена во Прилог 1 на овие Мрежни правила.

Член 53

Евиденција на уплатени средства од корисниците за приклучување на дистрибутивната мрежа

- (1) ОДС е должен да води одделна книговодствена евиденција за плаќање на надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа кој го уплаќаат корисниците кои се приклучуваат на дистрибутивната мрежа преку стандарден и нестандартен приклучок.
- (2) ОДС е должен да отвори посебна сметка за уплата на надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа преку стандарден приклучок и посебна сметка за уплата на надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа преку нестандартен приклучок кој го уплаќаат корисниците кои се приклучуваат на дистрибутивната мрежа.
- (3) ОДС е должен да ги евидентира податоците за приклучените корисници на дистрибутивната мрежа.
- (4) ОДС е должен до РКЕ да доставува квартални извештаи со следните податоци:
 - 1) трошоци за стандардни приклучоци, дадени по вид на трошок, остварени приходи по основ на стандардни приклучоци и број на стандардни приклучоци;
 - 2) трошоци за нестандартни приклучоци, дадени по вид на трошок одделно за трошоци за изградба на приклучоци и трошоците за создавање на технички услови во дистрибутивната мрежа, број на нестандартни приклучоци и остварени приходи по основ на нестандартни приклучоци.

4.3 ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НА ДИСТРИБУТИВНА МРЕЖА

Член 54

Општи услови за приклучување

- (1) Производителите на електрична енергија се приклучуваат на дистрибутивната мрежа на начин и во постапка утврдени во овие Мрежни правила.
- (2) Производителите на електрична енергија можат да се приклучат на дистрибутивната мрежа само по претходно издадено Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа од страна на ОДС, во согласност со овие Мрежни правила.
- (3) ОДС е должен да го утврди местото за приклучок на производителите на електрична енергија на дистрибутивната мрежа на објективен, транспарентен и недискриминаторен начин.

Член 55

Барање за согласност за приклучување на производител на дистрибутивна мрежа

- (1) Производител на електрична енергија кој бара да се приклучи на дистрибутивната мрежа е должен до ОДС да поднесе Барање за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (2) Барањето за согласност за приклучување на производител на дистрибутивната мрежа се поднесува во писмена форма до ОДС, на образец БСП – 2, согласно Член 24 од овие Мрежни правила.
- (3) Во прилог на барањето за согласност за приклучување, производителот треба да ги достави следните документи:
 - 1) решение за упис во Централен регистар на Република Северна Македонија со тековна состојба;
 - 2) основен проект на производната постројка која е предмет на приклучување на дистрибутивната мрежа заедно со еднополна шема на производната постројка;
 - 3) извод од катастарскиот план со вцртани постојни објекти;
 - 4) право на користење на природно добро за производство на електрична енергија (за хидроелектрани) или одобрение за градба;
 - 5) координати на машинската зграда каде што ќе биде инсталирана електромашинската опрема на производната постројка за хидроелектрани, односно координати каде што ќе биде инсталирана електраната за други видови на производни постројки;
 - 6) технички карактеристики на производната постројка во согласност со став (2) од Член 60 од овие Мрежни правила.
- (4) Производител на електрична енергија кој бара да се приклучи на дистрибутивната мрежа, може да поднесе Барање за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа пред да добие одобрение за градба на електраната во случај кога инсталираната моќност е поголема од 10 MW и е за потребите за добивање на овластување за изградба на нови или зголемување на инсталираната моќност на постојни објекти за производство на електрична енергија.

Член 56

Избор на точка на приклучување и техничко решение за приклучување

- (1) По добивање на барањето од став (1), односно став (4) на Член 55 од овие Мрежни правила, ОДС е должен да изготви оптимално економско-техничко решение за овозможување на приклучувањето на производител на електрична енергија во најповолната точка на приклучување на дистрибутивната мрежа, водејќи сметка за последиците од приклучувањето кои ќе ги претрпат другите корисници на мрежата.
- (2) При изборот на најповолната точка на приклучување и оптималното економско-техничко решение ОДС е должен да направи соодветна анализа на состојбите во дистрибутивната мрежа во согласност со Член 59, Член 60 и Член 61 од овие Мрежни правила.
- (3) На барање на производителот, ОДС му ги доставува податоците за техничките карактеристики на разгледуваната дистрибутивна мрежа кои претставуваат основа за изготвување на анализата од став (2) на овој Член.
- (4) Производителот има право да учествува во процесот на утврдување на оптимално економско-техничко решение во согласност со овие Мрежни правила, за што ОДС ќе го повика лицето овластено за застапување на производителот на електрична енергија со цел да му биде презентирано соодветно образложение за изборот на најповолната точка на приклучување и изготвената анализа при избор на оптималното економско-техничко решение за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (5) Во сообразност со основните начела наведени во Член 1, Член 2 и Член 4 на овие Мрежни правила, ОДС е должен во прилог на согласноста за приклучување на електрана на дистрибутивниот систем на производителот да му ги даде сите неопходни податоци за изготвување на анализите од Член 59, Член 60 и Член 61 од овие Мрежни правила. Користејќи ги податоците, на производителот му се овозможува да направи сопствени пресметки и анализи.
- (6) Во Решението за согласност за приклучување ОДС ги наведува техничките карактеристики на новите елементи на мрежата потребни за изведување на приклучокот. Имајќи ги предвид барањата за рационалност во работењето, при изградба на нови елементи на мрежата ОДС користи материјали, уреди и опрема од листата од Член 45 од овие Мрежни правила.
- (7) Доколку производителот планира по изградбата на приклучокот на електраната истиот целосно да му го предаде на ОДС, мора при изградбата да ги користи само материјалите, уредите и опремата од соодветната листа што ја применува ОДС.

- (8) Доколку производителот планира на ОДС да му го предаде само приклучниот вод, во тој случај производителот може во сопствената постројка да инсталира и опрема која не е на листата на типизирана опрема, уреди и материјали, која ја користи ОДС. Опремата која не е на листата на типизирана опрема, уреди и материјали на ОДС мора да ги задоволува како соодветните меѓународни стандарди (IEC), така и условите на местото на кое се инсталира, во поглед на основните технички параметри (номинален напон, номинална струја и струја на куса врска).

Член 57

Решение за согласност за приклучување

- (1) Врз основа на техничкото решение за приклучување на дистрибутивната мрежа ОДС ќе донесе Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, во рок не подолг од 40 дена од денот на доставување на барањето за согласност за приклучување за производители.
- (2) Доколку производителот има повеќе производни потројки со инвертори, истиот има обврска да обезбеди еден прекинувач преку кој се исклучуваат и вклучуваат сите постројки.
- (3) Во прилог на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, ОДС е должен да приложи и детална проценка за трошоците за приклучување на дистрибутивната мрежа.
- (4) По добивањето на Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа, производителот на електрична енергија може да пристапи кон изведба на приклучокот во согласност со овие Мрежни правила.
- (5) По изведувачето на приклучокот, согласно одредбите од овие Мрежни правила, ОДС по барање на корисникот е должен приклучокот да го стави под напон, во согласност со Член 51 од овие Мрежни правила.
- (6) Надоместокот за приклучување, деталната пресметка за надоместокот за приклучување и техничкото решение за приклучување на производители на електрична енергија, ќе престанат да важат доколку инвеститорот не го почитува договорот за право на користење на природно добро за производство на електрична енергија како и неговите анекси.
- (7) Производителот има право да поднесе приговор против Решението од став (1) на овој член.

Член 58

Надоместок за приклучување

- (1) Надоместокот за приклучување на производител на електрична енергија на дистрибутивната мрежа се утврдува согласно Методологијата за начинот на одредување на надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа на електрична енергија, дадена во Прилог 1 на овие Мрежни правила.
- (2) При утврдувањето на надоместокот за приклучување на производител на електрична енергија на дистрибутивната мрежа, надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивната мрежа не се пресметува.
- (3) ОДС може да издаде решение за приклучок во кое две или повеќе нови електрани за својот приклучок заеднички ќе користат еден или повеќе нови елементи на мрежата. Во таков случај, трошоците за изградба на новите елементи од заедничкиот приклучок ќе се поделат помеѓу електраните пропорционално на нивните номинални моќности доколку тие се единствени корисници на тие елементи и во потполност го искористуваат капацитетот, односно доколку обезбедениот капацитет е поголем од потребниот, учествуваат пропорционално само на капацитетот кој го користат.
- (4) Во техничкото решение за приклучок на една или повеќе нови електрани ОДС може да земе предвид елементите на тој приклучок да ги користат и други електрани, кои подоцна ќе се градат, и за кои ОДС има веродостојни докази дека ќе се градат. Во таков случај, во распределбата на трошоците за изградба на нови заеднички елементи од приклучокот и/или за потребната реконструкција на постојните елементи на мрежата учествуваат и предвидените нови електрани – пропорционално на нивните номинални моќности.
- (5) Во случаите од став (4) на овој Член, поради земањето предвид на идни електрани не се одложува градењето на приклучоците и приклучувањето на електраните кои се изградени и ги подмириле предвидените обврски кон ОДС.

Член 59

Анализа на состојбите во дистрибутивната мрежа

- (1) Со цел да се овозможи најповолен избор на точка на приклучување на производител на електрична енергија, ОДС врши соодветна детална анализа на состојбите во дистрибутивната мрежа, во секој од карактеристичните режими на работа дефинирани во согласност со Член 61 од овие Мрежни правила.
- (2) При анализите на состојбите во дистрибутивната мрежа ОДС користи соодветни компјутерски програмски пакети за пресметка на напони во дистрибутивната мрежа.
- (3) Со анализата од став (1) на овој Член треба да бидат опфатени:
 - 1) трансформаторот висок/среден напон преку кој разгледуваната среднонапонска мрежа е поврзана со високонапонската мрежа;
 - 2) сите среднонапонски водови, евентуалниот трансформатор среден/среден напон, евентуалниот трансформатор среден/низок напон и евентуалните нисконапонски водови на патот помеѓу малата електрана и среднонапонските собирници во трансформаторската станица висок/среден напон;
 - 3) сите други водови и трансформатори во разгледуваната дистрибутивна мрежа од кои патот кон среднонапонските собирници во трансформаторската станица висок/среден напон содржи барем еден од елементите на дистрибутивна мрежа наведени во точка 2) на овој став;
 - 4) оптоварувањата на сите постојни и планирани потрошувачи кои ќе ја користат разгледуваната дистрибутивна мрежа;
 - 5) карактеристиките на производните единици и регулационата опрема во електраните;
 - 6) планирано приклучување на производни постројки и потрошувачи на разгледуваната дистрибутивна мрежа, за кои ОДС поседува соодветни документи дека ќе бидат изградени.

Член 60

Податоци за анализа на состојбите во дистрибутивната мрежа

- (1) Производителот на електрична енергија во постапката за приклучување е должен до ОДС да ги достави сите потребни податоци за техничките карактеристики на производната постројка која е предмет на приклучување.
- (2) Податоците од став (1) на овој член особено содржат информации за:
 - 1) број на производни единици;
 - 2) номинални електрични параметри (номинална привидна моќност, номинален фактор на моќност, номинална струја) за секоја производна единица поодделно;
 - 3) очекувани активни моќности во режимите на минимално и максимално производство, номинална моќност на турбините (за електрани кои имаат турбини);
 - 4) расположлива минимална и максимална реактивна моќност во режимите на минимално и максимално производство на активна електрична моќност;
 - 5) можности за автоматска регулација на напонот;
 - 6) вид на заштита на производните единици и припадните трансформатори.
- (3) ОДС ќе ги обезбеди сите потребни податоци за техничките параметри на елементите од дистрибутивната мрежа содржани во став (3) на Член 59 од овие Мрежни правила.
- (4) Податоците од став (3) на овој Член особено содржат информации за:
 - 1) електрични параметри за сите среднонапонски и нисконапонски водови, трансформаторот висок/среден напон, трансформатори среден/среден напон и трансформатори среден/низок напон;
 - 2) чекор на промената на преносниот однос, границите на интервалот во кој е можна промената на преносниот однос и можност за регулација на напон под оптоварување на сите трансформатори;
 - 3) оптоварувања на сите потрошувачи приклучени на разгледуваната дистрибутивна мрежа;
 - 4) моќности на генераторските постројки приклучени преку среднонапонските и нисконапонските елементи,
 - 5) моќностите на уредите за компензација на реактивна моќност приклучени на разгледуваната дистрибутивна мрежа.

Член 61

Карактеристични режими за анализа

- (1) Анализата на состојбите во дистрибутивната мрежа од Член 59 на овие Мрежни правила се врши во соодветни карактеристични режими на работа и тоа:
 - 1) пред приклучување на производната единица;
 - 2) за време на впуштање на производната единица (преоден режим на работа);
 - 3) по вклучување на производната единица (стационарен режим на работа).
- (2) Како карактеристични состојби на мрежата во стационарен режим на работа се дефинираат:
 - 1) минимално оптоварување на мрежата и минимална моќност на производната постројка;
 - 2) минимално оптоварување на мрежата и максимална моќност на производната постројка;
 - 3) максимално оптоварување на мрежата и минимална моќност на производната постројка;
 - 4) максимално оптоварување на мрежата максимална моќност на производната постројка.
- (3) При разгледување на сите карактеристични состојби на мрежата дефинирани во став (2) на овој член потребно е напоните во сите точки на разгледуваната дистрибутивна мрежа да не ги надминуваат дозволените граници на отстапување дефинирани во Член 62 од овие Мрежни правила.
- (4) Кога новата електрана треба да се приклучи на дистрибутивна мрежа во која веќе има приклучени една или повеќе постојни електрани, при анализите потребни за определување на рационален приклучок на новата електрана ќе се смета дека постојните електрани се вклучени на мрежата. Овој принцип ќе се применува и во случаите кога во една електрана има повеќе од една производна единица, како и во случаите кога се анализира заеднички приклучок за повеќе од една електрана.

Член 62

Напони во стационарен режим на работа

- (1) При утврдување на точката на приклучување на производител на електрична енергија на дистрибутивната мрежа, покрај основните технички услови кои треба да бидат исполнети во согласност со овие Мрежни правила, особено треба да биде земено предвид следното:
 - 1) Во сите нормални режими на работа дефинирани во Член 61, при приклучувањето на производителот на електрична енергија, напоните во сите јазли на разгледуваната дистрибутивна мрежа дефинирана во согласност со став (3) на Член 59 треба да бидат во границите:
 - во мрежите со номинален напон 35 kV, помеѓу 31,5 и 38 kV;
 - во мрежите со номинален напон 20 kV, помеѓу 19 и 21,4 kV;
 - во мрежите со номинален напон 10 kV, помеѓу 9,5 и 10,7 kV;
 - на нисконапонските собирници во трансформаторските станици среден/низок напон, помеѓу 0,4 и 0,44 kV.
- (2) Во постројките на производителот наместо границите од став (1) точка 1) од овој Член ќе се применуваат границите за дозволени напони од став (2) на Член 76 на овие Мрежни правила.
- (3) По исклучок, доколку со анализите се покаже дека примената на напонските ограничувања од став (1) точка 1) од овој член, претставуваат пречка за нормална работа на некој корисник на дистрибутивниот систем, може да се дозволи напоните во соодветните точки да излезат надвор од границите предвидени во став (1) точка 1) од овој член, ако при тоа во сите точки на дистрибутивната мрежа напоните бидат во согласност со одредбите од Член 76 на овие мрежни правила.

Член 63

Пресметка на напоните во стационарен режим на работа

Пресметката на висината на напонот во точката на приклучување на производната постројка, како и висината на напонот во сите јазли на разгледуваната дистрибутивна мрежа, ОДС ја врши со користење на соодветни компјутерски програмски пакети за пресметка на напони во дистрибутивната мрежа.

Член 64

Промени на напон во точката на приклучување во преоден режим на работа

Релативната промена на напонот во однос на номиналниот напон во точката на приклучување на производната постројка во преоден режим на работа, односно при вклучување или испад на генераторската единица, не треба да ја надмине дозволената вредност и тоа:

- 1) 2% доколку точката на приклучување е во среднонапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се почести (една на 10 минути);
- 2) 3% доколку точката на приклучување е во нисконапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се почести (една на 10 минути);
- 3) 3% доколку точката на приклучување е во среднонапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се поретки;
- 4) 6% доколку точката на приклучување е во нисконапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се поретки.

Член 65

Пресметка на промени на напон во преоден режим

- (1) Релативните промени на напонот во точката на приклучување на производителот на електрична енергија во преоден режим на работа се проценуваат со следната формула:

$$\Delta u_m = k_{i,\max} \frac{S_{ng}}{S_{ks}}$$

каде:

- Δu_m - релативна промена на напонот во точка на приклучување;
- $k_{i,\max} = I_p / I_n$ - количник од почетна вредност на струја на впуштање/исклучување на генераторот I_p и номиналната струја на генераторот I_n ;
- S_{ks} - моќност на куса врска во точка на приклучок;
- S_{ng} - номинална привидна моќност на генераторската единица која се приклучува;

- (2) При приклучување на генераторска единица на низок напон факторот $k_{i,\max}$ има значење само во случај на приклучување на ветрогенератор, при што истиот се добива од страна на производителот на генераторот по спроведени испитувања во овластена институција.
- (3) Барателот на согласност за приклучување треба да ја даде вредноста на $k_{i,\max}$ за секоја производна единица. Во случаите кога барателот на согласност за приклучување не достави податок за почетната вредност на струјата на впуштање на генераторска единица, која треба да се приклучи на среден напон, се користат следните апроксимации:
 - 1) $k = 1$ за синхрони генератори и генератори приклучени преку енергетски преобразувачи (инвертори или конвертори);
 - 2) $k = 1,5$ за асинхрони генератори со фина регулација на струја на впуштање до 1,5% од синхроната брзина;
 - 3) $k=4$ за асинхрони генератори приклучени на дистрибутивната мрежа во границите на $\pm 5\%$ од синхроната брзина;
 - 4) $k=8$ за асинхрони генератори кои се пуштаат во работа како асинхрони мотори.
- (4) Во случај на приклучување на повеќе генератори треба да се води сметка да се приклучуваат поединечно, во временски интервали кои не можат да бидат пократки од 40 секунди за низок напон и 12 секунди за среден напон.
- (5) Во случај на приклучување на ветрогенератори се зема предвид факторот $k_u(\psi)$ каде што ψ претставува фазен агол на импеданса на дистрибутивната мрежа. Барателот на приклучок треба да достави податоци за факторот $k_u(\psi)$ за фазен агол на импеданса на дистрибутивната мрежа од 30° , 50° , 70° и 85° . Во случај кога со пресметка се утврдува дека фазниот агол на импеданса на дистрибутивната мрежа отстапува од наведените вредности, факторот $k_u(\psi)$ се пресметува со линерана апроксимација на вредностите кои се најблиску на дадената вредност.
- (6) При пресметка на промените на напонот во точката на приклучување на производителот на електрична енергија во преоден режим на работа се земаат предвид и корективните мерки за намалување на промената на напонот кај асинхроните генератори, која е поврзана со вклучувањето / исклучувањето:

- 1) намалување на прекинувачка струја со пригушници, отпорници, стартни трансформатори или трифазни преобразувачи на моќност, кои по вклучувањето / исклучувањето се премостуваат.
- 2) посебен модел на асинхронниот генератор.

Член 66

Можности за регулација на напон

- (1) При утврдување на точката на приклучување и техничкото решение за приклучување, со цел отстапувањата на напонот во дистрибутивна мрежа да бидат во дефинираните граници, ОДС ќе ги земе предвид можностите за регулација на напонот во елементите на дистрибутивната мрежа, како и можностите за регулација на напон од страна на производната постројка на производителот на електрична енергија.
- (2) Од особена важност е при регулација на напон во дистрибутивната мрежа координирано да се користат сите соодветни технички средства со кои располагаат ОДС и електраните со цел да се обезбедат услови за нормална работа на сите корисници на дистрибутивната мрежа и напоните во сите точки на дистрибутивната мрежа да бидат во дозволените граници според Член 76 од овие мрежни правила.
- (3) На местото на својот приклучок кон дистрибутивната мрежа, електраната е должна да придонесува, во рамките на своите технички можности, за одржување на напонот во интервалот на дозволени напони дефиниран во Член 76 на овие Мрежни правила. Тоа значи дека, во случаите кога напонот на местото на приклучокот се доближува до долната гранична вредност на дозволеният интервал, електраната е должна да ги активира своите можности за производство на реактивна моќност и да дава во мрежата соодветна реактивна моќност, со цел напонските прилики да се подобрат. Од друга страна, во случаите кога напонот на местото на приклучување се доближува до горната гранична вредност на дозволеният интервал, електраната е должна да ги активира своите можности за преземање на соодветна реактивна моќност од мрежата, за на тој начин да придонесе напонот да не ја надмине горната гранична вредност. Притоа, нема да се применува ограничувањето од став (1) на Член 82 на овие мрежни правила.
- (4) За да можат да бидат ефикасен учесник во регулацијата на напонот, наведена во ставот (3) од овој Член, номиналниот фактор на моќност на генераторите во електраните не смее да биде помал од 0,8.

Член 67

Фликери, хармоници и несиметрија на напон

При утврдување на точката на приклучување и техничкото решение за приклучување на производителот на електрична енергија неопходно е вредностите на повратните влијанија (фликери, хармоници и несиметрија на напон) да не ги надминат граничните вредности дефинирани во Член 79, Член 80 и Член 81 од овие Мрежни правила.

4.4 ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧИ-ПРОИЗВОДИТЕЛИ

Член 68

Општи принципи и дефиниции

- (1) Потрошувач-производител е потрошувач приклучен на дистрибутивен систем кој произведува електрична енергија од обновливи извори на енергија и истата ја користи за сопствена потрошувачка, не поседува лиценца за производство за електрична енергија, вишокот од произведената електрична енергија ја предава во дистрибутивната мрежа, при што инсталираната моќност на инверторот на производната единица:
 - 1) не ја надминува моќноста дефинирана во Правилникот за обновливи извори на енергија и
 - 2) не ја надминува неговата одобрена едновремена максимална моќност како потрошувач.
- (2) Условите и начинот по кои вишокот од произведената електрична енергија од страна на потрошувачот-производител се предава во дистрибутивниот систем се пропишани во Правилник за обновливи извори на енергија.
- (3) Потрошувачи-производители на електрична енергија можат да се приклучат на дистрибутивната мрежа само по претходно издадено Решение за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа од страна на ОДС, во согласност со овие Мрежни правила. Техничките параметри кои мора да ги исполнува приклучокот се дефинирани во Член 59, Член 61, Член 62, Член 63, Член 64, Член 65 и Член 67 од поглавјето "Приклучување на производители".

- (4) Доколку производната постројка на потрошувач-производител има инвертор, карактеристиките на инверторот треба да бидат во согласност со листата на дозволени карактеристики на инвертори кои ОДС ја објавува на својата веб страна.
- (5) Доколку еден потрошувач-производител има повеќе производни потројки со инвертори, истиот има обврска да обезбеди еден прекинувач преку кој се исклучуваат и вклучуваат сите постројки.

Член 69

Барање за согласност за приклучување на потрошувач-производител на дистрибутивна мрежа

- (1) Потрошувач-производител на електрична енергија кој бара да се приклучи на дистрибутивната мрежа е должен до ОДС да поднесе Барање за согласност за приклучување. Барање за согласност задолжително се поднесува од страна на потрошувач кој има намера да инсталира производна постројка од обновливи извори на енергија.
- (2) Барањето за согласност за приклучување на потрошувач-производител се поднесува во писмена форма до ОДС на образец БСП 1.
- (3) Во прилог на барањето за согласност за приклучување БСП 1, барателот треба да ги достави следните документи:
 - 1) Доказ за сопственост на објектот на чија внатрешна инсталација се инсталира производна постројка,
 - 2) Основен проект за производната постројка и
 - 3) Решение за поставување или одобрение за градење на производната постројка издадено од надлежен орган согласно Закон за градење.

Член 70

Решение за согласност за приклучување на потрошувач-производител

- (1) По поднесено барање БСП 1 од постоечки потрошувач приклучен на дистрибутивна мрежа, ОДС во рок од 15 дена од приемот на Барањето издава Решение за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа. Решението за согласност содржи технички услови под кои потрошувачот-производител може да се приклучи на дистрибутивната мрежа.
- (2) Со Решението од став (1) од овој член, ОДС доставува и пресметка на надоместокот за приклучување.
- (3) Надоместокот за приклучување за потрошувачи-производители ќе се состои само од административни трошоци за издавање на Решение за согласност за приклучување согласно Ценовникот за услуги, доколку вкупната моќност на издадените Решенија за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа за производители и потрошувачи-производители не ги надминува вредностите по трансформаторска станица, кои се прикажани во следнава табела:

ТС СН/НН (kVA)	Просечен број изводи	Вкупна моќност на производни постројки PG (kW)
630	6	200
400	4	120
250	4	80
100	3	35

- (4) Доколку е надмината вредноста на вкупната моќност на издадените Решенија за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа по трансформаторска станица, кои се дефинирани во табелата од став (3) од овој член, надоместокот за приклучување ќе се пресмета според реални трошоци за реализација на приклучувањето.
- (5) Доколку моќноста на производната постројка на потрошувач кој произведува електрична енергија од обновливи извори на енергија и истата ја користи за сопствена потрошувачка е поголема од моќноста дефинирана во Правилникот за обновливи извори, истите ќе се третираат како производители и за нив ќе важат услови согласно поглавје 4.3 од овие Правила.

Член 71

Ставање под напон на потрошувач-производител

- (1) ОДС по барање на корисникот е должен приклучокот да го стави под напон доколку се исполнети условите од Решението за согласност за приклучување и овие Правила.
- (2) Барањето за ставање под напон се поднесува во писмена форма до ОДС на образец БСН од став (2) од Член 50 од овие Мрежни правила.
- (3) Кон Барањето за ставање под напон се доставува и следната документација:
 - 1) потврда од овластена компанија или лице дека внатрешниот приклучок и внатрешната инсталација во објектот се изведени во согласност со важечките стандарди,
 - 2) договор за снабдување со електрична енергија, склучен согласно Правилникот за обновливи извори на енергија.
- (4) Доколку се исполнети условите од став (3) од овој член, ОДС е должен во рок од 7 дена од поднесувањето на Барањето за ставање под напон да го стави приклучокот под напон.
- (5) ОДС има право да го исклучи корисникот доколку корисникот не се придржува кон условите дефинирани во Решението за согласност за приклучување на дистрибутивна мрежа.

5 КВАЛИТЕТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 72

Општи начела за квалитет на електрична енергија

- (1) Следење на квалитетот на електрична енергија, претставува процес на обезбедување на податоци за показатели за квалитет на електричната енергија, нивна обработка, изготвување на планирани мерки за подобрување на показатели за квалитет на електричната енергија и нивна имплементација.
- (2) ОДС е должен да собира и обработува податоци потребни за пресметување на показателите кои го определуваат квалитетот на електричната енергија и да формира база на податоци која ќе содржи податоци за:
 - 1) техничките карактеристики на напонот
 - 2) број на прекини во испорака на електрична енергија и
 - 3) број на барања до ОДС и решенија од ОДС во однос на квалитетот на електрична енергија.
- (3) Квалитетот на електрична енергија на местото на приклучување на производител на електрична енергија е одговорност на самиот производител.
- (4) Квалитетот на електричната енергија на местото на приклучување на преносната мрежа е одговорност на ОЕПС.
- (5) ОДС обезбедува квалитет на електричната енергија преку исполнување на услови, мерки и критериуми пропишани со овие Мрежни правила, кои се на основ на стандарди, прописи и технички препораки.
- (6) Квалитетот на електричната енергија зависи од состојбите во електропреносниот систем, состојбите во дистрибутивниот систем, приклучените производители на електрична енергија и приклучените потрошувачи на електрична енергија на дистрибутивниот систем.
- (7) Корисниците на дистрибутивниот систем се должни да ги контролираат своите повратни влијанија во дистрибутивната мрежа.
- (8) ОДС врши контрола на повратните влијанија на корисниците на дистрибутивната мрежа.
- (9) Квалитетот на електрична енергија се определува преку квалитет на напон, континуитет во испораката на електрична енергија и квалитет на услуга.

5.1 КОНТРОЛА НА КВАЛИТЕТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ВО ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА

Член 73

Контрола и мониторинг

- (1) За да се обезбеди ефикасна работа на дистрибутивниот систем, ОДС спроведува контрола и мониторинг на влијанието од опремата на корисниците приклучени на дистрибутивниот систем.
- (2) ОДС спроведува контрола и мониторинг на квалитетот на електричната енергија на различни точки од дистрибутивната мрежа, во одредени временски интервали, вклучувајќи ги и точките на приклучување на електропреносниот систем.

5.2 КВАЛИТЕТ НА НАПОН

Член 74

Основни технички карактеристики на местото на приклучок на дистрибутивната мрежа

- (1) Техничките карактеристики на местото на приклучување во дистрибутивниот систем подразбираат технички услови кои се однесуваат на:
 - 1) отстапување на фреквенцијата,
 - 2) отстапување на напонот,
 - 3) отстапување од синусоидалната форма на напонот,
 - 4) несиметрија на напонот,
 - 5) работно и заштитно заземјување,
 - 6) големина на кусата врска,

- 7) степен на изолација,
 - 8) заштита од дефекти и пречки,
 - 9) фактор на моќност.
- (2) Корисник кој бара приклучок на дистрибутивната мрежа на местото на приклучување мора да ги исполни техничките услови од став (1) од овој член.

Член 75

Вредности на фреквенцијата и дозволени отстапувања

Номинална вредност на фреквенцијата и дозволениите отстапувања во дистрибутивниот систем се:

- 1) Номинална вредност на фреквенцијата во дистрибутивен систем е 50 Hz, освен кога се прави корекција по налог на ОЕПС;
- 2) Фреквенцијата се одржува на ниво на интерконектираниот електроенергетски систем и ОДС нема одговорност да ја одржува фреквенцијата во пропишаните рамки.
- 3) Во случај на изолирана дистрибутивна мрежа која работи во островски режим ОДС нема обврска за одржување на фреквенцијата.
- 4) Во текот на една недела, во 99,5% од 10 сек интервали, просечната ефективна вредност на фреквенцијата на место на приклучување на дистрибутивната мрежа за 35kV, 20kV и 10kV, 0,4kV мрежа, мора да биде во граници од $\pm 1\%$ од номиналната вредност на фреквенцијата.
- 5) Во текот на една недела, во 100% од 10 сек интервали, просечната ефективна вредност на фреквенцијата на место на приклучување на дистрибутивната мрежа за 35kV, 20kV и 10kV, 0,4kV мрежа, мора да биде во граници од +4% и -6% од номиналната вредност на фреквенцијата.

Член 76

Вредности на напонот и дозволени отстапувања

- (1) Номиналната вредност на напонот во дистрибутивниот систем, согласно стандардот МКС EN 50160:2012, е:
 - 1) за високонапонска трифазна дистрибутивна мрежа: 110 kV
 - 2) за среднонапонска трифазна дистрибутивна мрежа: 35 kV, 20 kV и 10 kV
 - 3) за нисконапонска дистрибутивна мрежа: за трифазна дистрибутивна мрежа 400 V и за еднофазна дистрибутивна мрежа 230 V.
- (2) Пропишаните граници на отстапување од номиналниот напон во нормален режим на работа се:
 - 1) за низок напон (0,4 kV): $\pm 10\%$,
 - 2) за среден напон (10 kV, 20 kV, 35 kV и 110 kV): $\pm 10\%$.
- (3) Дозволениите отстапувања од став (2) на овој член се однесуваат кога номиналната вредност на напонот во точката на приклучување со преносниот систем е во границите на дозволените отстапувања.
- (4) По исклучок на став (2) на овој член можни се поголеми отстапувања на напонот во случај на нарушен режим на работа на дистрибутивниот систем, виша сила, попречување од трета страна или кога номиналната вредност на напонот во точката на приклучување со преносниот систем отстапува од границите на дозволените отстапувања, а притоа отстапувањата на напонот наведени во овој член се однесуваат на случаите кога напонот во точката на напојување на напојната трансформаторска станица од електропреносниот систем е во пропишаните граници.

Член 77

Регулација на напон

- (1) ОДС е должен да врши регулација на напонот во дистрибутивниот систем со одржување на напонот во пропишаните граници за дозволени отстапувања од Член 76 на овие Мрежни правила.
- (2) ОДС ги утврдува условите на компензација на реактивната моќност на корисниците на дистрибутивната мрежа, со цел напонот да биде во пропишаните граници за дозволени отстапувања од Член 76 на овие Мрежни правила.

Член 78

Промени на напон во точката на приклучување во преоден режим на работа

Релативната промена на напонот во однос на номиналниот напон во точката на приклучување на производната постројка во преоден режим на работа, односно при вклучување или испад на генераторската единица, не смее да ја надмине дозволената вредност и тоа:

- 1) 2% доколку точката на приклучување е во среднонапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се почести (една на 10 минути);
- 2) 3% доколку точката на приклучување е во нисконапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се почести (една на 10 минути);
- 3) 3% доколку точката на приклучување е во среднонапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се поретки;
- 4) 6% доколку точката на приклучување е во нисконапонската мрежа и комутациите кои предизвикуваат промени на напонот се поретки.

Член 79

Синусоидална форма на напонот

Во текот на една недела, во 95% од 10 минутните интервали просечната ефективна вредност на факторот на вкупното хармониско изобличување (THD) на напонот, до 40-тиот хармоник, на местото на местото на приклучување на дистрибутивната мрежа мора да биде помало од 8 %.

Хармоник	%
3	5
5	6
7	5
9	1,5
11	3,5
13	3
15	0,5
17	2
19	1,5
21	0
23	1,5
25	1,5

Член 80

Фликери

- (1) Вредноста на индексот на интензитет на фликер придизвикан со приклучување на корисник на местото на приклучување на дистрибутивната мрежа може да изнесува најмногу:
 - 1) 0,8, за краткотрајни фликери [$P_{st i}$],
 - 2) 0,5, за долготрајни фликери [$P_{lit ij}$].
- (2) Наведените вредности се однесуваат на 95 % од интензитетот на фликерот во текот на една недела.
- (3) Интензитет на фликер, утврден и оценет преку мерната постапка на фликер според стандардот МКС EN 50160:2012 е со помош на следниве големини:
 - 1) Краткотраен интензитет на фликерот P_{st} , мерено преку временски период од 10 минути,
 - 2) Долготраен интензитет на фликерот P_{lit} , пресметан од една низа од 12 $P_{st i}$ износи преку двочасовен интервал.

Член 81
Несиметрија на напонот

- (1) Во текот на една недела, во 95% од 10 минутните интервали, несиметријата на просечната ефективна вредност на напонот, причинета од корисникот, не смее да надминува 2% од номиналниот напон за среднонапонска дистрибутивна мрежа.
- (2) Во текот на една недела, во 95% од 10 минутните интервали, несиметријата на просечната ефективна вредност на напонот, причинета од корисникот, не смее да надминува 3% од номиналниот напон, за нисконапонска дистрибутивна мрежа.

Член 82
Фактор на моќност

- (1) Вредноста на факторот на моќност на дистрибутивниот систем мора да биде во границите од 0,95 индуктивно до 1.
- (2) Секој корисник приклучен на дистрибутивниот систем мора својот фактор на моќност да го одржува во границите дефинирани во став (1) од овој член.
- (3) ОДС врши мерење и контрола на факторот на моќност и врши известување на корисниците за мерките кои треба да ги применат и времето за имплементација на истите, за да отстапувањата на факторот на моќност биде во границите дефинирани од став (1) од овој член.

Член 83
Проценка на повратни влијанија во дистрибутивната мрежа

- (1) Сите детални пресметки и начини на мерење кои се однесуваат на квалитет на напонот се уредени во Техничките правила за проценка на повратни влијанија во дистрибутивната мрежа.
- (2) ОДС изготвува Технички правила за проценка на повратни влијанија во дистрибутивната мрежа, како и технички и организациски правила за ОДС и корисниците на дистрибутивниот систем, и да ги објави на својата веб страница.

Член 84
Следење и подобрување на квалитет на напон

- (1) ОДС е должен да ги следи, контролира и подобрува следните карактеристики на напонот во дистрибутивниот систем:
 - 1) Промена на фреквенцијата
 - 2) Бавни и брзи промени на ефективната вредност на напонот
 - 3) Фликери
 - 4) Хармоници
 - 5) Синусоидалната форма на напонот
 - 6) Несиметријата на напонот
 - 7) Факторот на моќност
- (2) ОДС води база на податоци за сите карактеристики на напонот наведени во став (1) од овој член.
- (3) ОДС врши мерење на вредностите за контрола на квалитетот на напонот и врз основа на измерените вредности, ОДС прави пресметки и одредува мерки за подобрување на вредностите согласно овие Мрежни правила и важечките стандарди и прописи.
- (4) ОДС треба да дефинира целни нивоа за квалитет на напон и да изработи план за постигнување на истите.

5.3 КONTИнуИТЕТ НА ИСПОРАКА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 85
Сигурност во испорака

- (1) ОДС е должен да обезбеди сигурно функционирање на точките на приклучување со електропреносниот систем кои се во негова сопственост заради обезбедување на континуирана испорака на електрична енергија.
- (2) ОДС не може да обезбеди сигурна и континуирана испорака на електрична енергија при:
 - 1) планирани прекини;
 - 2) непланирани прекини.

- (3) Во случај на настанување на околностите од став (2) од овој член, ОДС настојува да ја обнови испораката што е можно побрзо и во границите на можностите на дистрибутивниот систем.

Член 86

Планирани прекини

- (1) Планирани прекини се прекините во електродистрибутивниот систем за кои ОДС благовремено, според Правилата за снабдување со електрична енергија и овие Мрежни правила, ги информира корисниците на дистрибутивната мрежа, преку јавните гласила и на својата интернет страница.
- (2) Во случај на изведба на работи на електроенергетските објекти на ОЕПС кои не траат подолго од 24 часа и кои не се опфатени со годишниот план за одржување, ОЕПС и ОДС превземаат координирани активности.
- (3) ОДС може привремено да исклучи одделни корисници на дистрибутивниот систем заради извршување на следните планирани работи:
 - 1) прегледи, испитувања или контролни мерења;
 - 2) ремонт, редовно или вонредно одржување;
 - 3) приклучување на нови корисници;
 - 4) доградба или реконструкција на дистрибутивната мрежа.
- (4) Во случаите од став (1) и став (3) на овој член, ОДС е должен да ги извести корисниците на дистрибутивниот систем за настанатото планирано исклучување.

Член 87

Известување за планирани исклучувања

- (1) За планираните прекини во дистрибутивниот систем, ОДС ги известува корисниците преку јавните гласила, дневниот печат, и интернет страната на ОДС, најмалку 24 часа пред почетокот на планираното исклучување.
- (2) Доколку во дистрибутивниот конзум кој е опфатен со планираниот прекин има производители, потрошувачи на кои не смее да им се прекине испораката на електричната енергија според Правилата за снабдување со електрична енергија, како и корисници на кои електричната енергија им е неопходна за непречено одвивање на нивниот производствен процес, ОДС за планираниот прекин истите ги известува писмено, електронски или преку телефон.

Член 88

Прекин поради дефект

- (1) Во случај на прекини во испораката на електрична енергија поради дефект, ОДС пристапува кон постапка за утврдување и лоцирање на дефектот и треба да воспостави повторна испорака во најкраток можен рок.
- (2) Во случај на лоши временски услови и тешко пристапни терени, прекилот може да биде и подолготраен, при што ОДС ќе ги информира корисниците за причините на прекилот и за очекуваното траење на неговото отстранување преку центри за информирање.

Член 89

Непланирани прекини

Непланираните прекини, според причините кои ги предизвикале, се категоризираат на прекини од:

- 1) виша сила,
- 2) оштетувања предизвикани од трети лица, предмети, животни и птици, при што настаните не се предизвикани, ниту можеле да бидат спречени, од страна на ОДС, како на пример, дејствија од трети лица кои предизвикале дефекти во електроенергетски објекти, при ископ, кражба, сечење дрва, сообраќајна несреќа како и пожар заради хаварији во постројки сопственост на трети лица,
- 3) испад во електропреносниот систем на Република Северна Македонија, испад кај производителот на електрична енергија, испад во друга мрежа што повратно влијае врз дистрибутивната мрежа или испад во друга преносна мрежа поврзана со домашниот електропреносен систем,
- 4) причини од ОДС, односно испади од непознати причини, технички грешки при манипулации, неправилна функција на елемент од електроенергетски објект, фабрички грешки во материјалите, застареност на електроенергетската опрема и причини кои се во непосредна

врска со режимот на работа на мрежата, како и оштетувања од трети лица кои работат по налог на ОДС.

- 5) по барање на државни органи и снабдувач, односно прекини во напојувањето со електрична енергија на барање на полиција, центарот за управување со кризи, противпожарна служба, по барање на ОЕПС и по барање на снабдувач.

Член 90

Индикатори за мерење на континуитет на испорака на електрична енергија

- (1) Континуитетот на испорака на електрична енергија на корисниците на дистрибутивната мрежа, се оценува со обработка на податоците за прекини на 110 kV, 35 kV, 20 kV, 10 kV и 0,4 kV напонско ниво.
- (2) Континуитетот на испорака на електрична енергија се однесува на прекини во испораката и се опишува преку број на прекини и времетраење на прекини.
- (3) Прекините според времетраењето се групираат во, краткотрајни со времетраење помало или еднакво на 3 минути и долготрајни прекини со времетраење поголемо од 3 минути.
- (4) При определување на индикаторите од овој член се обработуваат прекините со времетраење поголемо од 3 минути.
- (5) Прекините во дистрибутивната мрежа предизвикани од виша сила, како и прекините во услови на прогласена електроенергетска кризна состојба, прекините кои се наложени од надлежни државни или судски органи и институции, односно прекини кои имаат за цел заштита на животот, здравјето или имотот на луѓето, се дел од статистичките извештаи, но се исклучуваат при утврдување на континуитетот на испорака на електрична енергија на корисниците на дистрибутивната мрежа.
- (6) При определување на индикаторите за континуитет на испорака на електрична енергија на корисниците на дистрибутивната мрежа не се зема во пресметка вкупното времетраење на прекин кај корисниците во следните случаи:
 - 1) кога дежурните екипи на ОДС имаат проблеми во пристапот до електроенергетските објекти кои се во сопственост на корисник на дистрибутивната мрежа, а кои се неопходни за воспоставување на снабдувањето со електрична енергија на останатите корисници на дистрибутивната мрежа. Откако ќе се обезбеди неопходниот пристап за дежурните екипи на ОДС, се пресметува времетраењето на прекилот се до моментот на обезбедување на напојување со електрична енергија за корисниците;
 - 2) во случај на спреченост на дејствувањето на дежурните екипи на ОДС заради барање на корисник, бавно делување на персоналот на трети субјекти и наложено оддолжување на активностите заради инструкции од државни органи;
 - 3) при дефект на елемент од електроенергетски објект кој е во сопственост на корисник, времетраењето на прекин ќе се пресметува се до моментот кога дежурната екипа на ОДС го локализира дефектното место, го исклучи електроенергетскиот објект од дистрибутивната мрежа и го извести корисникот за дефектот;
 - 4) при планирани прекини заради реализација на технички зафати во ТС 10(20)/0,4kV која е во сопственост на корисник на дистрибутивната мрежа, а се на барање на корисникот или на барање на ОДС, за кои претходно ОДС се договорил со корисниците кои се приклучени на електроенергетскиот објект за најповолното време за прекин во напојувањето со електрична енергија;
 - 5) нерасчистени патишта и терени заради снежни врнежи, лизгави патишта, поплава и пожар.
- (7) Континуитетот на испорака на електрична енергија се мери преку индикатори со цел да се рефлектира ситуацијата во електродистрибутивниот систем.
- (8) Индикатори за мерење на континуитетот на испорака на електрична енергија на корисниците на дистрибутивниот систем се:
 - 1) Индикатор за просечно времетраење на прекини во дистрибутивниот систем (System Average Interruption Duration Index) – SAIDI
 - 2) Индикатор за просечен број на прекини во дистрибутивниот систем (System Average Interruption Frequency Index) – SAIFI
 - 3) Индикатор за просечно времетраење на прекин по потрошувач (Customer Average Interruption Duration Index)- CAIDI
- (9) Индикаторот за просечно времетраење на прекини во дистрибутивниот систем се пресметува на следниот начин и се изразува во минути по потрошувач годишно

$$SAIDI = \sum_{i=1}^m \frac{N_i}{N} \times t_i, \quad i = 1, 2, 3 \dots m$$

каде:

- N_i - број на корисници засегнати од i – тиот прекин,
- t_i - времетраење на i – тиот прекин (min),
- m - број на прекини,
- N - вкупен број на корисници

(10) Индикатор за просечен број на прекини во дистрибутивниот систем, SAIFI, се пресметува на следниот начин и се изразува во прекин по потрошувач годишно:

$$SAIFI = \sum_{i=1}^m \frac{N_i}{N}, \quad i = 1, 2, 3 \dots m$$

каде:

- m - број на прекини,
- N_i - број на корисници засегнати од i – тиот прекин,
- N - вкупен број на корисници

(11) Индикатор за просечно времетраење на прекин по потрошувач CAIDI, се пресметува на следниот начин и се изразува во min по потрошувач:

$$CAIDI = \frac{SAIDI}{SAIFI} \text{ (min по потрошувач)}$$

Член 91

Потребни структурални податоци

- (1) За пресметка на индикаторите на континуитетот на напојувањето со електрична енергија на корисниците на дистрибутивната мрежа, потребни се следниве структурални податоци:
 - 1) точна вклопна состојба на дистрибутивната мрежа,
 - 2) број и инсталираната моќност на ТС 10(20)/0,4kV,
 - 3) број на корисници по ТС 10(20)/0,4kV
- (2) ОДС има обврска овие структурални податоци да ги собира и анализира.

Член 92

Собирање и обработка на податоците за прекините

- (1) ОДС формира база на податоци за прекините во дистрибутивната мрежа во која ги внесува, обновува и чува записите за прекините.
- (2) Секој прекин се евидентира посебно со податоци за датум, напонско ниво, напојна трансформаторска станица, електроенергетски елемент, време на настанување на прекилот, време на вклучување, времетраење на прекин, опис на причината за прекилот и засегнат дистрибутивен конзум, кој вклучува број и инсталирана моќност на ТС 10(20)/0,4 kV и број на корисници.
- (3) Од податоците за прекините, се формира база на податоци за прекини, во која се внесуваат податоците за напонско ниво, напојна ТС ВН/СН kV, електроенергетски елемент: ЕТР, 110 kV, 35 kV довод, 10(20) kV извод, време на настанување на прекилот и време на вклучување, времетраење на прекилот во минути, засегнат дистрибутивен конзум: број и инсталирана моќност на ТС 10(20) kV кои останале без напон т.е. број на потрошувачи приклучени на засегнатите ТС 10(20) kV и причина за прекините.
- (4) Податоците од прекините се користат за изработка на извештаи преку кои се согледува состојбата на дистрибутивната мрежа и нејзините критични делови, од аспект на доверливост и континуитет на напојувањето со електрична енергија на корисниците на дистрибутивната мрежа.

Член 93

Статистички извештаи

- (1) ОДС има обврска да ги евидентира и анализира прекините во дистрибутивната мрежа.

- (2) ОДС треба да изработува извештаи и ги доставува извештаите со податоци за континуитетот во испораката на електрична енергија, на барање на РКЕ.
- (3) Извештајот од став (2) од овој член содржи податоци за сите долготрајни и краткотрајни прекини (планирани и непланирани) во дистрибутивната мрежа на ОДС, по напонско ниво.

Член 94

Следење и подобрување на континуитетот во испораката на електрична енергија

- (1) ОДС е должен да ги следи, контролира и подобрува следниве индекси за континуитет во снабдувањето со електрична енергија:
 - 1) SAIFI
 - 2) SAIDI
- (2) ОДС треба да води база на податоци за индексите наведени во став (1) од овој член.
- (3) На основ на вредности за контрола на индексите од став (1) од овој член, ОДС прави пресметки и одредува мерки за подобрување на истите, согласно овие Мрежни правила и важечките стандарди и прописи.
- (4) Прекините на 0,4 kV напонско ниво не се обработуваат, а 0,4 kV напонско ниво се оценува индиректно со времето на прекините предизвикани во среднонапонската мрежа, со што се опфатени корисниците во нисконапонската мрежа.
- (5) ОДС има обврска секоја година да доставува извештаи до РКЕ, со релевантни статистички податоци за подобрување на индексите за континуитет во испораката на електрична енергија и поплаките поврзани за истите.
- (6) ОДС треба да дефинира целни нивоа за индексите за континуитет во снабдувањето и план за постигнување на истите.
- (7) ОДС на производителот и на потрошувачот на електрична енергија приклучени на електродистрибутивниот систем му ја надоместуваат штетата настаната поради намалување на квалитетот на испорачаната електрична енергија утврден со овие Мрежни правила или прекин во испораката на електрична енергија настанати по вина на операторот, под услови и на начин утврдени во Правилата за определување на надоместок на штета причинета на производителите и потрошувачите на електрична енергија.

5.4 КВАЛИТЕТ НА УСЛУГА

Член 95

Услуги кои ги обезбедува ОДС на корисниците на дистрибутивната мрежа

- (1) Услугите кои ги обезбедува ОДС кон корисниците на дистрибутивната мрежа се:
 - 1) Комерцијални услуги;
 - 2) Информативни услуги; и
 - 3) Посебни услуги.
- (2) Комерцијалните услуги ги опфаќаат сите услуги кои се на барање на корисниците на дистрибутивната мрежа и кои се наплаќаат согласно ценовник за услуги на ОДС, претходно одобрен од РКЕ.
- (3) Комерцијалните услуги вклучуваат особено:
 - 1) Стандарден приклучок
 - 2) Нестандарден приклучок
 - 3) Времен приклучок
 - 4) Одвојување и спојување на инсталации до 43,5 kW
 - 5) Дислокација на електроенергетски објекти
 - 6) Лабораториски услуги
 - 7) Услуги поврзани со испорака на електрична енергија
 - 8) Транспортни услуги
 - 9) Услуги поврзани со работа на среднонапонска и нисконапонска електродистрибутивна мрежа
 - 10) Останати услуги.

- (4) Информативните услуги ги опфаќаат сите услуги кои се на барање на корисниците на дистрибутивната мрежа и кои се од информативен карактер и истите не се наплаќаат.
- (5) Информативните услуги вклучуваат особено:
 - 1) Одговор на поплаки од корисници
 - 2) Одговор на барања од корисници
 - 3) Одговор на прашања од корисници
 - 4) Давање информации за услуги
- (6) Посебните услуги опфаќаат услуги кои се на барање на корисникот и не се опфатени со претходно наведените услуги кои ги обезбедува ОДС и истите се наплаќаат и се предмет на посебен договор со ОДС.
- (7) Анализа на потенцијални технички решенија за приклучување кои ги ОДС ги изготвува на барање на заинтересирани лица кои немаат доставено БСП образец согласно овие Мрежни правила, се смета како посебна услуга од ставот (6) од овој член.

Член 96

Индикатори за квалитет на услугите

- (1) Индикатор за квалитет на дадена услуга е времето за одговор на барањето.
- (2) Доколку услугата е од комерцијален карактер, индикатор за квалитет претставува времето на реализација на барањето по доставен доказ за извршена уплата за соодветната барана услуга.
- (3) Доколку комерцијалната услуга опфаќа и технички дел, индикатор за квалитет претставува и времето за реализација на техничкиот дел од побараната и реализирана услуга.
- (4) Доколку услугата е од информативен карактер, индикатор за квалитет претставува времето на доставениот одговор и/или информација.

Член 97

Обврски на ОДС по однос на услугите

- (1) ОДС има обрска да врши мерење и анализа на услугите кои ги обезбедува на своите корисници;
- (2) ОДС има обврска на годишно ниво да ги подобрува индикаторите за квалитет на своите услуги;
- (3) За што е можно поквалитетно следење на квалитетот на услугите, ОДС треба да организира собирање, обработка и база на податоци потребна за пресметување на индикаторите кои го определуваат квалитетот на услугите.
- (4) Врз основа на вредности за контрола на квалитетот на услугите, ОДС прави пресметки и одредува мерки за подобрување на истите, согласно овие Мрежни правила и важечките стандарди и прописи.
- (5) ОДС има обврска секоја година да доставува извештаи до РКЕ, со релевантни статистички податоци за подобрување на услугите и поплаките поврзани за истите.

6 ОПЕРАТИВНИ ПРАВИЛА

Член 98

Општи принципи

ОДС е надлежен и одговорен за оперативно планирање и за управување на дистрибутивниот систем, и тоа од приклучните места на преносниот систем до крајните корисници, приклучени на дистрибутивниот систем, вклучувајќи ги и мерните уреди на корисниците.

6.1 ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ

Член 99

Вовед

- (1) Оперативното планирање на режимот на работа на дистрибутивниот систем е процес на превентивно превземање на активности за обезбедување на оптимален режим на работа за:
 - 1) сигурна и доверлива испорака со електрична енергија на корисниците на дистрибутивниот систем и
 - 2) реализација на одржување, реконструкција и развој на дистрибутивниот систем, како и приклучување на нови корисници на дистрибутивниот систем.
- (2) ОДС изработува оперативни планови за изградба, реконструкција, редовно и инвестиционо одржување и за интервентни зафати на дистрибутивниот систем заради осигурување безбеден режим на работа на дистрибутивниот систем.
- (3) ОДС ја усогласува изведбата на оперативните планови со ОЕПС (по потреба) и со засегнатите корисници на дистрибутивниот систем.

Член 100

Постапка за оперативно планирање

- (1) ОДС ги собира податоците за корисниците на дистрибутивниот систем, потребни за прогнозирање на тековните/годишните потреби од електрична енергија и моќност, податоци за предвидувањата за месечната потрошувачка, податоци за максималните и минималните оптоварувања на дистрибутивниот систем, како и планираното производство на производителите.
- (2) ОДС врши обработка на податоците од став (1) на овој член и оперативна анализа, која опфаќа планирање на тековното работење, режим на работа во реално време и анализа на погонот по случување на настаните (post mortem) и при тоа се презвземаат следните активности:
 - 1) испитувања потребни за планирање на одржувањето на дистрибутивниот систем;
 - 2) пресметка на ангажираноста на капацитетот на дистрибутивниот систем; и
 - 3) проверка на доверливоста на дистрибутивниот систем.

Член 101

Координација за планираните активности во дистрибутивниот систем на точките на поврзување со преносниот систем

- (1) ОДС доставува до ОЕПС, Предлог годишен оперативен план за планирани активности на електроенергетските објекти и опрема, на точките на поврзување со преносниот систем, за наредната година, најдоцна до 31 октомври од тековната година.
- (2) Предлог планот од став (1) на овој член особено содржи:
 - 1) идентификација на електроенергетскиот објект и опремата;
 - 2) планирано времетраење на планираната активност, и
 - 3) предлог за датумот и за часот на почеток на планираната активност или за временски период во кој може да се реализира.
- (3) По извршените консултации и координација меѓу ОЕПС и ОДС, како и со поединечните засегнати корисници, ОДС утврдува Годишен оперативен план за планирани активности на електроенергетските објекти и опрема, на точките на поврзување со преносниот систем, за наредната година, најдоцна до 30 ноември од тековната година.
- (4) Планот од став (3) на овој член може да се измени само со согласност дадена од ОЕПС и засегнатите корисници.

Член 102

План за одржување на дистрибутивниот систем

- (1) ОДС изготвува План за одржување на дистрибутивниот систем за наредната година најдоцна до 30-ти ноември од тековната година и го доставува до РКЕ на одобрување.
- (2) При изработката на планот од став (1) на овој член се земаат предвид предлог плановите за одржување на производните постројки доставени од производителите и извршените консултации и усогласувања на одделните корисници на дистрибутивниот систем. Производителите на електрична енергија најдоцна до 30 септември од тековната година доставуваат до ОДС, предлог-план за одржување на производните постројки за наредната година.

Член 103

Процедури за исклучување

ОДС донесува и објавува процедури за исклучување на објекти или на делови од дистрибутивниот систем, опфатени со планот за одржување на дистрибутивниот систем од Член 102 од овие Мрежни правила.

6.2 УПРАВУВАЊЕ СО ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 104

Вовед

- (1) Целта на управувањето со дистрибутивниот систем е да се обезбеди доверлива и квалитетна испорака на електрична енергија на корисниците на дистрибутивниот систем, согласно Законот за енергетика, овие Мрежни правила и важечките технички стандарди и прописи.
- (2) Управувањето со дистрибутивниот систем ги опфаќа следните активности:
 - 1) надзор и контрола на работата на дистрибутивниот систем;
 - 2) оперативно управување со дистрибутивниот систем;
 - 3) спроведување на оперативните планови,
 - 4) ограничување на влијанието на пречките и дефектите настанати во дистрибутивниот систем,
 - 5) усогласување на манипулациите во дистрибутивниот систем со ОЕПС, и
 - 6) обезбедување на дополнителни услуги во дистрибутивниот систем по барање на корисниците на дистрибутивниот систем.

Член 105

Надзор и контрола на работата на дистрибутивниот систем

ОДС врши надзор и контрола на работата на дистрибутивниот систем, врз основа на информациите добиени од:

- 1) Дистрибутивниот диспечерски центар, преку SCADA системот;
- 2) ОЕПС, преку писмени дописи, факсови, електронска пошта и преку далечинско отчитување на податоци (on-line), од системите за далечинско управување;
- 3) одредени трансформаторски станици, во кои постои 24-часовен персонал (вклопничари) со евиденција со писмени записи;
- 4) производителите, преку телефон, при што истите се проследени со аудио записи или писмени записи, и на друг начин;
- 5) Центар за односи со корисници (Call Center) за прекините во испораката на електрична енергија кај корисниците на дистрибутивниот систем, преку телефон, при што истите се проследени со аудио записи или писмени записи;
- 6) службите за одржување и дежурните електромонтери, преку телефон и/или преку радио врска, евидентирани со аудио записи и/или со писмени дописи.

Член 106

Планирање на телекомуникациски системи

ОДС е должен да обезбеди ефикасна комуникација меѓу дистрибутивниот диспечерски центар и трансформаторските станици од дистрибутивниот систем, поради што е потребно да планира развој на телекомуникациските системи за управување на дистрибутивниот систем.

Член 107

Размена на информациите за оперативно водење на дистрибутивниот систем

ОДС разменува информации за одредена точка од дистрибутивниот систем со ОЕПС и со одредени корисници на дистрибутивниот систем, особено за:

- 1) положбата на одделна разделна опрема;
- 2) вредноста на одделни мерни големини (струјата, напонот, активната и реактивната моќност, фреквенцијата);
- 3) одделни аларми од делот на трансформаторската станица;
- 4) податоците за дејствување на заштитата во трансформаторската станица;
- 5) настаните на местото на разграничување.

Член 108

Анализа на работата на дистрибутивниот систем

- (1) ОДС дневно извршува анализа на работата на дистрибутивниот систем и подготвува месечни, полугодишни и годишни извештаи за вклопните состојби на дистрибутивниот систем, за настаните и за загубите во дистрибутивниот систем.
- (2) Врз основа на анализите, ОДС подготвува статистички извештај за нарушувањата во дистрибутивниот систем и истот го доставува до РКЕ, по нивно барање.
- (3) Врз основа на анализата на работата на дистрибутивниот систем, ОДС предлага и/или презема мерки за подобрување на сигурноста на работата на дистрибутивниот систем.

Член 109

Загуби во дистрибутивниот систем

- (1) ОДС ги следи, ги анализира и ги пресметува загубите во дистрибутивниот систем.
- (2) ОДС е должен да изработи План за намалување на загубите во дистрибутивниот систем и го доставува до РКЕ за одобрување.
- (3) ОДС предлага решенија и презема мерки за намалување на загубите, при што е потребно да бидат исполнети условите за нормален режим на работа на дистрибутивниот систем.
- (4) ОДС доставува годишни извештаи до РКЕ за реализација на планот од став (2) на овој член како и за преземените мерки за намалување на загубите во дистрибутивниот систем.

Член 110

Режим на работа на дистрибутивниот систем

Работењето на дистрибутивниот систем може да биде во нормален режим на работа, во нарушен режим на работа и во вонреден режим на работа.

Член 111

Нормален режим на работа на дистрибутивниот систем

Нормален режим на работа на дистрибутивниот систем е кога:

- 1) потрошувачите се снабдуваат со електрична енергија преку дистрибутивниот систем
- 2) производителите на електрична енергија испорачуваат електрична енергија преку дистрибутивниот систем;
- 3) напоните во мрежата, како и во точката на приклучување на корисниците на дистрибутивниот систем, се во пропишаните граници на отстапување од номиналниот напон;
- 4) оптоварувањата на сите елементи на дистрибутивниот систем се помали од технички дозволените вредности; и
- 5) моќностите на куса врска во сите јазли на дистрибутивниот систем се помали од прекинувачката моќност на соодветните прекинувачи.

Член 112

Нарушен режим на работа

- (1) Нарушен режим на работа на дистрибутивниот систем е кога постојат отстапувања од нормалниот режим на работа, дефиниран во Член 111 од овие Мрежни правила.
- (2) Во случај на појава на нарушен режим на работа на дистрибутивниот систем, ОДС е надлежен и одговорен за спроведување на сите потребни мерки за:
 - 1) локализирање и изолирање на причините за нарушениот режим на работа;

- 2) спречување на понатамошно ширење на нарушувањето;
 - 3) обезбедување на снабдување со електрична енергија, на што е можно поголем број корисници; и
 - 4) воспоставување на нормален режим на работа.
- (3) При примена на мерките во услови на нарушен режим на работа, ОДС е должен да ги утврди причините за нарушениот режим и да воспостави нова конфигурација на дистрибутивниот систем, согласно Член 111 од овие Мрежни правила.

Член 113

Обезбедување информации во услови на нарушен режим на работа

- (1) При нарушен режим на работа на дистрибутивниот систем, по барање на ОДС, корисниците на дистрибутивниот систем се должни да достават соодветни информации, поврзани со појавата на нарушениот режим на работа.
- (2) ОДС треба да ги зачува сите записи за нарушениот режим на работа на дистрибутивниот систем.
- (3) На барање на корисникот на дистрибутивниот систем, ОДС треба да обезбеди увид во записот за нарушениот режим на работа.

Член 114

Вонреден режим на работа

- (1) Вонреден режим на работа на дистрибутивниот систем настанува во случаи кога постои опасност од прекин на испораката со електрична енергија на голем дистрибутивен регион при испаѓање на дел од дистрибутивниот систем или кога постои опасност од распаѓање на електроенергетскиот систем поради:
 - 1) испаѓање на дел од преносниот систем;
 - 2) испаѓање на поголеми производни единици;
 - 3) пад на фреквенцијата во електроенергетскиот систем на 49,00 Hz, или под 49,00 Hz
 - 4) преоптоварување на дел од опремата;
 - 5) недостиг на енергија.
- (2) Во случај на вонреден режим на работа на дистрибутивниот систем или на електроенергетскиот систем, ОДС може, без претходна најава, да исклучи одредени корисници на дистрибутивниот систем заради спречување на понатамошно ширење на нарушувањата.
- (3) ОДС е должен да постапува согласно Законот за енергетика и Уредбата за прогасување на енергетска кризна состојба.

Член 115

Одговорност на производител на електрична енергија

- (1) Производителот на електрична енергија е должен да обезбеди далечински пренос на податоците и далечинско управување со прекинувачите на моќност.
- (2) Производителот на електрична енергија е должен да обезбеди функционалност на електричната централа, како и паралелна работа со дистрибутивниот систем.
- (3) Во случај на нарушен режим на работа на електричната централа или привремена спреченост за работа, производителот на електрична енергија е должен да го извести ОДС.
- (4) Производителот на електрична енергија треба да прави редовни прегледи, испитувања на опремата за заштита и опремата која ја осигурува паралелната работа на електричната централа. Извештаите од извршените прегледи, испитувања и мерења, производителот на електрична енергија треба да му ги достави на ОДС на негово барање.

Член 116

Договор за управување со електроенергетски објекти

- (1) Корисникот на дистрибутивниот систем може да побара од ОДС да врши управување на електроенергетски објекти во сопственост на корисникот, за што двете страни склучуваат Договор за управување со електроенергетски објект.
- (2) Доколку договорот од став (1) на овој член не се склучи, корисникот на дистрибутивниот систем е должен да му овозможи на ОДС пристап до неговиот електроенергетски објект и да му овозможи управување со дистрибутивниот систем.

Член 117

План за ограничување на потрошувачката

- (1) ОДС е должен да изготви план за ограничување на потрошувачката, по барање на ОЕПС и друг надлежен орган и да го достави до РКЕ заради одобрување.
- (2) Планот од став (1) на овој член содржи постапки со кои се дефинира начинот на организување на потрошувачката со намалување на напонот и/или преку исклучување на одредени корисници на дистрибутивниот систем, во случај на вонреден режим на работа и виша сила.
- (3) Со планот од став (1) на овој член се дефинираат групи на корисници на дистрибутивниот систем кои ќе бидат исклучени, како и распоред и времетраење на исклучувањето на овие групи, во зависност од големината на недостатокот на моќноста или на електричната енергија во електроенергетскиот систем.
- (4) Во случај на ограничување на потрошувачката, во согласност со планот од став (1) од овој член, ОДС и снабдувачот немаат обврска неиспорачаната електрична енергија дополнително да им ја испорачаат на корисниците на дистрибутивниот систем.

Член 118

Ургентно намалување на оптоварувањето

- (1) ОДС е должен веднаш да дејствува оперативно по барање на ОЕПС во случај на нарушен и вонреден режим на работа.
- (2) Во случаите од став (1) од овој член, ОДС има право, преку системот за далечинско управување или преку елементите за управување по одделни трансформаторски станици во кои постои 24-часовен персонал (вклопничари), да исклучи одредена група корисници.
- (3) По престанувањето на причините за привременото исклучување, ОДС што е можно побрзо повторно ги приклучува корисниците на дистрибутивниот систем.
- (4) ОДС ги информира корисниците на дистрибутивниот систем за превземените дејства од став (1) на овој член.
- (5) ОДС е должен да достави информација до РКЕ за превземените дејства од став (1) на овој член.

Член 119

Исклучување на корисник на дистрибутивниот систем

- (1) ОДС има право да го исклучи корисникот на дистрибутивниот систем во следните случаи:
 - 1) Во случај на неовластено превземање на електрична енергија во согласност со Член 165 од овие Мрежни правила;
 - 2) Корисникот не дозволува пристап на имотот кој е во негова сопственост или во негова владение заради спречување ОДС да врши мерење, отчитување, контрола, баждачење, замена, вградување, дислокација на мерни уреди и на опрема, да утврдат постоење на неовластено превземање на електрична енергија преку приклучокот, или одржување на мрежата;
 - 3) Постоечкиот корисник одбие на ОДС да му ги обезбеди своите податоци за контакт во согласност со член 196 од Законот за енергетика, во рок од 60 дена од приемот на Известувањето за обезбедување на податоци;
 - 4) Исклучувањето на корисникот е наложено од страна на надлежен суд или друг надлежен орган;
 - 5) Користењето на електроенергетските објекти, опремата и инсталациите од корисникот на дистрибутивниот систем предизвикува непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето и имотот;
 - 6) Корисникот побара од ОДС да го исклучи од дистрибутивниот систем;
 - 7) Истечен рок на важење на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивниот систем издадено во согласност со Член 25 од овие Мрежни правила;
 - 8) Корисникот приклучи на својот објект, уред или инсталација, односно преку своите објекти, уреди или инсталации овозможува приклучување на друг корисник без согласност на ОДС;
 - 9) Корисникот има неплатени обврски кон ОДС;
 - 10) Исклучување на корисникот по барање на снабдувачот, во согласност со одредбите од правилата за снабдување со електрична енергија.
- (2) По престанувањето на причините за исклучување на корисникот на дистрибутивниот систем, од ставот (1) на овој член, ОДС ќе изврши повторно приклучување на корисникот на дистрибутивниот

систем, кој е должен да плати надомест, во согласност со ценовник кој, по претходно одобрување од РКЕ, го донесува и го објавува ОДС.

6.3 ЗАЕДНИЧКИ ОПЕРАТИВНИ ИНФОРМАЦИИ

Член 120

Вовед

ОДС и корисниците на дистрибутивниот систем се должни да разменуваат оперативни информации, особено за:

- 1) проценката на можните ризици и преземањето на соодветни интервенции;
- 2) за одредени интервенции и настани;
- 3) анализите на импликациите на одредена интервенција или на настан во дистрибутивниот систем; и
- 4) информациите од заеднички истраги на одредени настани.

Член 121

Известувања за интервенциите

- (1) Корисниците на дистрибутивниот систем треба да доставуваат известувања за планираните интервенции врз прекинувачката опрема до ОДС најдоцна 72 часа пред планираниот почеток на интервенцијата.
- (2) Производителот на електрична енергија треба да доставува известувања за синхронизацијата на генераторските единици до ОДС.
- (3) Известувањата од ставот (1) и (2) на овој член треба да содржат доволно податоци за интервенцијата, за да се овозможи ОДС да ги анализира и оцени последиците и ризиците од планираната интервенција врз работата на дистрибутивниот систем.
- (4) По усогласувањето на известувањата помеѓу ОДС и корисниците на дистрибутивниот систем, ОДС навремено ги врши потребните подготвителни работи во дистрибутивниот систем и ги известува корисниците опфатени со планираната интервенција.

Член 122

Известувања за настани во дистрибутивниот систем

- (1) Корисниците на дистрибутивниот систем се должни да доставуваат до ОДС известувања кои содржат податоци за настани во дистрибутивниот систем за следните случаи:
 - 1) кога погонските услови на електроенергетскиот објект или на дел од опремата го надминуваат дозволениот капацитет и можат да претставуваат ризик за лицата што работат со нив;
 - 2) при активирање на кој било аларм или индикација за работни услови кои отстапуваат од нормалните;
 - 3) при нарушувања во испораката со електрична енергија;
 - 4) при прекин или при дефект во електроенергетскиот објект или на дел од опремата;
 - 5) при прекин или при дефект на системот за управување, системот за комуникации, или на мерниот систем;
 - 6) при инциденти поврзани со луѓе; и
 - 7) при пожари, еколошки инциденти и при други ургентни настани кои имале неповолно влијание врз нормалниот режим на работа.
- (2) Во случај кога се работи за точките на приклучување со преносниот систем, ОДС е должен да ги доставува известувањата за случаите од ставот (1) на овој член до ОЕПС.

6.4 ПРОГНОЗИ ЗА ПОТРЕБИТЕ ОД ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ЗА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 123

Годишни и петгодишни прогнози

ОДС изработува и најдоцна до 31 октомври секоја година доставува до РКЕ едногодишни, петгодишни и десетгодишни прогнози за потребите од електрична енергија за дистрибутивниот систем со кој управува.

Член 124

Доставување на податоци

За изработка на прогнозите од Член 123 од овие Мрежни правила, потребно е да се достават следните податоци до ОДС:

- 1) Снабдувачите до 15 октомври секоја година да достават објективни проценки за минимална и максимална моќност MW и MVA_г превземена од ОДС или од производител по месеци за периодот за кој се однесува прогнозата;
- 2) Снабдувачите до 15 октомври секоја година да достават објективна проценка на потрошувачката на електрична енергија (MWh и MVA_гh) по месеци за периодот за кој се однесува прогнозата;
- 3) Производителот на електрична енергија треба да достави до крајот на јули секоја година објективна проценка за производство на електрична енергија и моќност за секој произведен капацитет, за секој месец од годината.

6.5 КООРДИНАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА

Член 125

Систем за координација на безбедноста во дистрибутивниот систем

- (1) ОДС воспоставува систем за координација на безбедноста во дистрибутивниот систем и донесува правила и упатства во кои се дефинираат принципите и постапките за безбедносните мерки и процеси за работа, а кои произлегуваат од закон, технички стандарди и прописи.
- (2) Корисникот на дистрибутивниот систем е должен да се придржува кон воспоставениот системот за координација на безбедноста во дистрибутивниот систем.
- (3) Системот за координација на безбедност во дистрибутивниот систем треба да го вклучува и следното:
 - 1) водење на записи за настаните во дистрибутивната мрежа
 - 2) описот на планираните зафати, тестирања или на мониторинг на елементите на дистрибутивниот систем и усвоените процеси за работа;
 - 3) потребните безбедносни мерки за заштита при работа и заштита на околината ; и
 - 4) временскиот распоред на потребните известувања при усвоениот процес на работа.
- (4) ОДС е должен да води записи за настаните во дистрибутивната мрежа, записи за доверливост на системите за комуникација, податоци од системот за надзор и управување, мерни податоци и истите е должен да ги чува најмалку десет години.

Член 126

Документација за Системот за координација на безбедноста

- (1) ОДС и корисниците на дистрибутивниот систем треба, секој во сопствениот систем за документација за настани и интервенции во дистрибутивниот систем, да ја внесат и целата документација за преземените безбедносни мерки за заштита при работа и за заштита на околината, предвидени со Системот за координација на безбедноста во дистрибутивниот систем на точките на приклучување на корисникот на дистрибутивниот систем.
- (2) Оваа документација треба да биде чувана најмалку пет години од моментот на настанот или на интервенцијата.

Член 127

Систем за координација на безбедноста на точките на поврзување со преносниот систем

- (1) Работата и управувањето со трансформаторските станици во кои постојат точки на поврзување меѓу преносниот и дистрибутивниот систем се дефинирани помеѓу ОДС и ОПС со посебен

протокол, кој вклучува и мерки за безбедно работење и заштита на околината, кои се дел од Системиите за координација на безбедноста во преносниот и дистрибутивниот систем.

- (2) Системот за координација на безбедноста во дистрибутивниот систем треба да опфати и снимање и архивирање на преземените мерки, во согласност со пропишаните безбедносни постапки, кога се изведува работа на електроенергетски објект и/или на опрема на границата на разграничување и на управување.

Член 128

Примена на Системот за координација на безбедноста

- (1) За секоја интервенција во точките на поврзување на преносниот и дистрибутивниот систем треба да се води документација со соодветни обрасци, договорени и прифатени од двете страни.
- (2) Во обрасците треба да се наведат сите потребни постапки за реализирање на предвидената интервенција, вклучувајќи и исклучувања, изолирање на работното место од пробив на напон, потребни заземјувања, опис на предвидената интервенција, како и кој е одговорен за обезбедувањето на мерките за безбедноста, односно да биде опфатен целокупниот процес за реализација. По извршената интервенција треба да бидат дефинирани активностите/постапките за повторно воспоставување на нормалниот режим на работа на дистрибутивниот систем.
- (3) По извршувањето на интервенцијата потребно е да се изготви извештај за почитување на постапките, предвидени со системот за координација на безбедноста, прифатен од ОДС и ОПС.

Член 129

Безбедност за заштита на околината

- (1) При секоја интервенција во дистрибутивниот систем, потребно е да се осигура безбедноста на околината на местото на интервенцијата, од аспект на исполнување на стандардите за заштита на животната средина.
- (2) Доколку при одделни интервенции постојат ризици од контаминација или слично, треба да се преземат следните мерки за безбедност на околината:
 - 1) запознавање на персоналот со потенцијалните ризици;
 - 2) обезбедување на деконтаминиращка опрема и материјали и
 - 3) пропишување процедура за постапки во таков случај.

6.6 ОДРЖУВАЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 130

Поим за одржување

Под одржување на дистрибутивниот систем се подразбира збир од организирани технички и административни активности кои треба да бидат превземени со цел да се зачуваат во најдобра оперативна состојба, односно техничка исправност, електроенергетските објекти кои се дел од дистрибутивниот систем.

Член 131

Упатства и прирачници за одржување

- (1) ОДС треба да изработи соодветни упатства-прирачници за одржување на дистрибутивниот систем, со дефинирани активности, дефиниран обем и зачестеност, односно периодичност на нивното извршување, како и начинот и формата на нивно документирање, како што се прегледи и контроли, испитувања, ревизии и ремонти на објектите.
- (2) Упатствата и прирачниците за одржување ОДС ги изработува за надземни подземни водови по напонско ниво и трансформаторски станици по трансформација, кои се во негова сопственост.

Член 132

Активности за одржување

Во одржувањето на дистрибутивниот систем треба да бидат опфатени:

- 1) активности со кои треба да се утврдуваат состојбите на поединечните делови и елементи кои го сочинуваат дистрибутивниот систем, што вклучува прегледи – контроли, испитувања и ревизии;

- 2) активности со кои треба да се доведат во технички исправна состојба поединечните делови и елементи односно дистрибутивниот систем во целина, кои вклучуваат поправки и отстранување на недостатоци, отклонување на дефекти и ремонти.

Член 133

Одржување на објекти кои не се во сопственост на ОДС

ОДС има обврска за одржување на електроенергетските објекти кои се дел од дистрибутивниот систем и не се во негова сопственост и тоа:

- 1) електроенергетски објекти кои се составен дел од дистрибутивниот систем, чиј што сопственик не е познат;
- 2) електроенергетски објекти кои се составен дел од дистрибутивниот систем, изградени со средства и се во сопственост на корисници на дистрибутивниот систем, а не се составен дел од приклучокот што го користи исклучиво сопственикот на електроенергетскиот објект.

Член 134

Евидентни листи

- (1) ОДС пред почетокот на секоја година треба да подготви евидентни листи со имиња и локации на електроенергетски објекти, по тип и напонско ниво, кои се дел од дистрибутивниот систем, а се со статус на електроенергетски објекти чиј што сопственик не е познат.
- (2) Евидентните листи од став (1) од овој Член ОДС има обврска да ги чува и истите да ги достави по барање на РКЕ и на Државниот инспекторат за техничка инспекција.

Член 135

Права и обврски

За електроенергетските објекти од Член 133 став 0, точка 2), ОДС и сопственикот треба да склучат договор со кој ќе бидат регулирани меѓусебните права и обврски што произлегуваат од користењето на објектот од страна на ОДС, со следните основни принципи:

- 1) Обврска на ОДС
 - да ги врши превентивните активности како прегледи односно контроли, ревизии и испитувања;
 - да го известува сопственикот за утврдените недостатоци и предлага мерки за нивно отстранување
- 2) Обврска на сопственикот
 - да не го попречува понатамошниот развој на дистрибутивниот систем
- 3) Заеднички обврски
 - Трошоците за одржување и отстранување на дефекти, да бидат поделени помеѓу ОДС и сопственикот, соодветно на користените капацитети.

Член 136

Одржување на објект во сопственост на корисник

Корисникот кој го изградил со свои средства приклучокот, и го задржал во своја сопственост, и е дел од дистрибутивниот систем, должен е да обезбеди одржување на приклучокот на начин и критериуми кои важат за електроенергетските објекти во сопственост на ОДС. За реализација на оваа обврска должен е да склучи договор за одржување:

- 1) со ОДС во делот на активности од одржувањето со кои треба да се утврдуваат состојбите на поединечните делови и елементи од приклучокот, со прегледи - контроли и испитувања и ревизии
- 2) со лиценцирана фирма за изградба и одржување на таков вид објекти, во делот на активности од одржувањето, со кои треба да се доведат во технички исправна состојба поединечните делови и елементи од приклучокот со поправки и отстранување на недостатоци, отклонување на дефекти и ремонти.

6.7 ЗАШТИТЕН ПОЈАС

Член 137

Изградба и изведување на работи во близина на енергетски објекти

- (1) ОДС утврдува посебни услови при изградба и изведување на работи во близина на енергетски објекти (под, над и покрај), согласно Законот за енергетика, други важечки прописи, правилници и со овие Мрежни правила.
- (2) Со посебни услови од став (1) на овој член се утврдува оддалеченост и/или висина, односно растојание од електроенергетскиот објект, техничките и проектираните решенија, заштитни мерки и активности, со цел спречување на несакани влијанија, земајќи ги предвид посебните прописи во врска со:
 - 1) заштита при работа,
 - 2) заштита од пожар,
 - 3) заштита на животната средина и природата,
 - 4) спречување на влијание на електроенергетските објекти на постројки и инсталации на корисниците на мрежата, делови од комуналната и друга јавна инфраструктура, како и обратно.

Член 138

Заштитен појас

- (1) Површината и просторот, под, над и покрај дистрибутивните електроенергетски објекти, потребен за просторно планирање, заштита и одржување на истите, во кој не е дозволено да се изведуваат работи односно да се гради без согласност на ОДС претставува заштитен појас на дистрибутивните електроенергетски објекти.
- (2) Ширина на заштитениот појас изнесува:
 - 1) 20 метри од оската на изводот, за надземен вод со номинален напон 110 kV
 - 2) 15 метри од оската на изводот, за надземен вод со номинален напон од 35 kV
 - 3) 10 метри од оската на изводот, за надземен вод со номинален напон од 1 kV до 20 kV
 - 4) 6 метри од оската на изводот, за подземен кабелски вод со номинален напон 110 kV
 - 5) 3 метри од оската на изводот, за подземен кабелски вод со номинален напон од 35 kV
 - 6) 1 метар од оската на изводот, за подземен кабелски вод со номинален напон од 1 kV до 20 kV
 - 7) 15 метри од надворешниот раб на оградата или ѕидот, за трансформаторска станица со номинален напон 110 kV и 35 kV
 - 8) 2 метри, за трансформаторска станица и разводна постојка со номинален напон од 1 kV до 20 kV, освен трансформаторски станици и разводни постројки чија опрема е вградена во посебни простории на зграда.
- (3) За кабелски подземни водови, ширината на заштитениот појас, се однесува и на работи кои се изведуваат под површината на земјата.
- (4) Во случај на градба на објект, односно постројка и инсталации на корисник на дистрибутивната мрежа, како и изведување на други работи внатре во заштитениот појас, неопходно е корисникот да поднесе барање до ОДС за издавање на посебни услови, односно ОДС да издаде писмена согласност, со цел обезбедување на безбедност на електроенергетскиот објект, градбата, имотот, луѓето и животните.
- (5) Со барањето за издавање на посебни услови, односно согласност за изведување на работи внатре во заштитениот појас, подносителот на барањето е должен да ја приложи соодветната документација врз основа на која го планира изведувањето на овие работи.
- (6) ОДС е должен на подносителот на барањето од став (4) од овој член, да му одговори во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето.
- (7) Условите за изведување на работи во заштитениот појас се определуваат во согласност со одредбите од посебните закони, прописи, норми, правила на структурата и интерните технички акти на ОДС, кои ги уредуваат техничките услови на изградба, погон и одржување на мрежата.
- (8) Изведувачот на работите е должен навремено да го известува ОДС за точното време на отпочнување и планот за реализација на работите, согласно издадените услови односно согласноста на ОДС.
- (9) Зафати во заштитен појас се спроведуваат во согласност со пропишаните посебни услови односно издадената согласност за изведување на работите.

(10) ОДС има право во заштитниот појас да превзема дополнителни мерки, како сечење вегетација и други слични активности, во случај ако оцени дека истите се потребни за безбедно функционирање на дистрибутивниот систем, заштита од пожар, заштита природата.

7 ПРАВИЛА ЗА МЕРЕЊЕ

7.1 ВОВЕД

Член 139

Општи принципи

- (1) Со правилата за мерење се одредени условите за мерење, собирање и за размена на измерените параметри на електричната енергија на пресметковните мерни места во дистрибутивниот систем, заради овозможување на транспарентни и недискриминаторни односи помеѓу ОДС, од една страна, и корисниците приклучени на дистрибутивниот систем, од друга страна.
- (2) Овие правила за мерење се применуваат на пресметковните мерни места на корисниците на дистрибутивниот систем, како и на контролните мерни места.
- (3) Со овие правила за мерење се утврдуваат:
 - 1) одговорноста и надлежноста на ОДС и на корисниците на дистрибутивниот систем;
 - 2) техничките и погонските карактеристики на мерните уреди;
 - 3) класата на точност на броилата и мерните трансформатори;
 - 4) одобрувањето и регистрирање на броилата и
 - 5) извршувањето на мерните услуги;

7.2 МЕСТО НА ИСПОРАКА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И ПРЕСМЕТКОВНО МЕРНО МЕСТО

Член 140

Место на испорака

Местото на испорака на електрична енергија го утврдува ОДС, во зависност од техничките можности на самото место и истото може да биде во или надвор од границите на имотот на корисникот на дистрибутивниот систем.

Член 141

Пресметковно мерно место

- (1) На пресметковното мерно место се вградуваат и се користат исклучиво броила и мерни трансформатори кои имаат валидна верификација.
- (2) Местоположбата на пресметковното мерно место ја утврдува ОДС.
- (3) Пресметковното мерно место во секое време мора да биде пристапно за ОДС, за снабдувачот и за корисникот на дистрибутивниот систем, заради контрола, вградување, надзор, одржување, замена на мерната опрема, и/или читање на мерните уреди, исклучување на корисникот кога постапува спротивно на овие Мрежни правила и исклучување на потрошувачот по барање на снабдувачот.

Член 142

Контролно мерно место

- (1) На мерните места на кои се врши мерење на параметрите на електричната енергија заради пресметка, ОДС може да постави контролни мерни уреди заради контрола на пресметковното мерно место.
- (2) Местоположбата на контролните мерни уреди ја утврдува ОДС.
- (3) Мерните уреди поставени на контролно мерно место треба да бидат со исти или подобри мерни карактеристики и класи на точност од мерните уреди на пресметковното мерно место.

7.2.1 Мерна опрема

Член 143 Мерна опрема

- (1) Мерната опрема е во сопственост на ОДС.
- (2) Составот, карактеристиките и местоположбата на мерната опрема ги одредува ОДС.
- (3) ОДС е должен да води грижа за документацијата за мерната опрема.
- (4) Мерната опрема мора да биде сместена во мерни ормари за да се обезбеди заштита од несоодветни температурни услови, влага, прашина, како и од оштетувања, вибрации и други влијанија.
- (5) Приклучните клеми на мерните трансформатори, мерните приклучни кутии, осигурувачките уреди, броилата и сите нивни елементи, и уредите за управување со тарифи, како и другата опрема преку која може да се влијае на точноста и исправноста на мерењето и/или на пресметката за електричната енергија и/или моќност, мора да бидат plombирани од страна на ОДС.
- (6) ОДС е должен да ги plombира и/или да ги заклучи мерните ормари.
- (7) ОДС ги регистрира сите повреди на елементите на мерното место и на plombата.
- (8) Plombата мора да го содржи жигот на ОДС и да биде поставена на начин што оневозможува влијание врз мерењето и/или врз пресметката на електричната енергија и/или на моќноста.
- (9) Во случај на директен или далечински компјутерски пристап до мерните податоци, пристапот кон податоците од пресметковното мерно место мора да биде заштитен со однапред доделено право на пристап и тоа за:
 - 1) прибирање на мерните податоци;
 - 2) промена на времето и датумот;
 - 3) поставување параметри на нагодување на тарифната програма и на останатите функции;
 - 4) одредбите на комуникациските параметри.

Член 144 Состав на мерна опрема

- (1) Мерната опрема се состои од соодветна комбинација на:
 - 1) мерни уреди:
 - броила,
 - мерни струјни и напонски трансформатори;
 - 2) мерни и поврзувачки водови и приклучници;
 - 3) осигурувачки елементи за заштита на мерните, на управувачките и на комуникациските уреди; и
 - 4) уреди за управување со тарифите:
 - вклопни часовници;
 - уреди за далечинско управување со тарифите; и
 - компјутерска опрема за тарифирање.
 - 5) комуникациски уреди и медиуми:
 - уреди за складирање на мерните податоци;
 - уреди за далечински пренос на мерните вредности и
 - комуникациски медиуми (сопствени и/или изнајмени парици, оптички кабел, радио врска, мобилна врска, ПЛЦ, GSM, GPRS и други врски);
 - 6) уреди за пренапоска заштита на мерните елементи;
 - 7) останати уреди:
 - помошни релеа;
 - напојни единици;
 - напојни или одвојни трансформатори;
 - индикатори; и
 - мерни ормари.
- (2) Мерните ормари се во сопственост на ОДС, освен кај колективни станбени, деловни и станбено-деловни објекти каде мерните ормари се сопственост на корисникот..

Член 145

Броила за електрична енергија

- (1) Броилата за електрична енергија за директно мерење на низок напон ги утврдува ОДС така што вредноста на максималната струја на броилото да биде еднаква или поголема од струјата која одговара на одобрената едновремена максимална моќност.
- (2) Броилата за електрична енергија за индиректно и полуиндиректно мерење мора да овозможат мерење на секундарните мерни големини и вредности на мерните трансформатори. Броилата мора да имаат показувач на насоката на регистрирање на електричната енергија.
- (3) На пресметковното мерно место каде е потребно двонасочно мерење на електричната енергија, броилата мора да ја мерат и да ја покажуваат електричната енергија во двете насоки.
- (4) Во случај на индукциски броила за мерење на активна и реактивна енергија, истите мора да имаат вградено блокада за спротивно вртење на роторот на броилото.

Член 146

Мерни трансформатори

- (5) Струјните мерни трансформатори се користат при полуиндиректни и индиректни мерења, а напонските мерни трансформатори се користат при индиректни мерења на електрична енергија.
- (6) При полуиндиректно и индиректно мерење на електрична енергија, струјните мерни трансформатори можат да бидат непреспоиви или примарно преспоиви или секундарно преспоиви, а напонските мерни трансформатори можат да бидат секундарно преспоиви.
- (7) Секундарната номинална струја на струјниот мерен трансформатор е 5А или 1А.
- (8) Класата на точност на мерното јадро на струјните мерни трансформатори или на намотките на напонскиот мерен трансформатор мора да биде 0,5 или 0,5s или повисока класа на точност, а факторот на сигурност на струјните мерни јадра мора да биде еднаков на 10 или понизок од 10.
- (9) Првото јадро на напонските и струјните мерни трансформатори секогаш се користи само и исклучиво за мерење на пресметковни вредности, а останатите јадра се користат за поврзување на дополнителните уреди, сопственост на ОДС.
- (10) Пристапот на мерните трансформатори, кои се во функција на пресметковните мерења, мора да биде заштитен од можности за злоупотреба од: примарно преспојување, од вадење осигурувачи, од исклучување на разделувачи во мерното поле или од расплетот на секундарните кругови, кои имаат влијание на точноста на мерењето.
- (11) На пресметковното мерно место може да се користат исклучиво мерни трансформатори кои имаат валидна верификација.

Член 147

Уреди за управување со тарифите

- (1) Вклопните часовници интегрирани во броилата се поставени по средноевропско време и на преминот на летно сметање на времето автоматски се поместуваат еден час понапред.
- (2) Со излезниот контакт на уредот за управување со тарифите на броилото не смее да се управуваат други уреди.
- (3) По исклучок на став (2) од овој Член, со уредот за управување со тарифите со единичен излезен контакт може да се управуваат и други уреди, но само преку помошно реле кое мора да биде заштитено со пломба.
- (4) Управувачките излези на броилото можат во исклучителни случаи да се користат за управување на други уреди ако тие излези не се потребни.
- (5) Вклопните часовници коишто не се интегрирани во броилата (екстерни вклопни часовници) треба да имаат валидна верификација.
- (6) Останатите уреди за управување со тарифите мора да одговараат на техничките услови за пресметковните мерни места.

Член 148

Уреди за архивирање на податоци

Уредите за архивирање на податоците мора да ги имаат следните карактеристики:

- 1) вграден уред за водење на точното време и можноста за далечинска синхронизација;
- 2) можност за архивирање на податоците во еден од избраните пресметковни мерни интервали;

- 3) можност за архивирање на податоците за моќноста и енергијата во избраниот пресметковен мерен интервал;
- 4) уред за архивирање на податоците од најмалку 30 дена;
- 5) можност за далечинска и за локална комуникација (поставување параметри и отчитување на уредот за архивирање, со однапред доделено право на пристап);
- 6) можност за архивирање на податоците и за водење на точното време;
- 7) можност за архивирање на податоците по пат на импулсни влезови и/или по пат на директна комуникација со броилото;
- 8) да содржи показател на времето и датумот;
- 9) можност за локално поставување параметри на уредите, за прифаќање и за бришење на информациите за неправилните состојби;
- 10) да содржи архива за податоци за сопствените неправилни состојби и за неправилните состојби архивирани преку директна комуникација со броилата.

7.2.2 Карактеристики на мерните уреди

Член 149

Карактеристики на мерни уреди за корисниците приклучени на дистрибутивниот систем

Броилата на пресметковното мерно место на корисниците приклучени на дистрибутивниот систем мора најмалку да ги имаат следните карактеристики, мерни карактеристики и класи на точност:

- 1) На низок напон со одобрена едновремена максимална моќност до 40 kW, вклучувајќи и 40 kW:
 - директно мерење; и
 - броило за активна енергија со класа на точност 2 (MID A).
- 2) На низок напон со одобрена едновремена максимална моќност поголема од 40 kW:
 - полуиндиректно мерење;
 - струен мерен трансформатор со класа на точност 0,5 или 0,5s
 - броила за активна енергија со класа на точност 1 (MID B), за реактивна енергија со класа на точност 2
 - мерење на врвна моќност
- 3) На среден напон:
 - индиректно мерење;
 - напонски мерен трансформатор со класа на точност 0,5 ,
 - струен мерен трансформатор со класа на точност 0,5 или 0,5s
 - броила за активна енергија со класа на точност 1 (MID B), а за реактивна енергија класа на точност 2;
 - архивирање на кривата на оптоварување; и
 - собирање податоци преку систем за собирање на мерните податоци.
- 4) На висок напон:
 - индиректно мерење;
 - напонски мерен трансформатор со класа на точност 0,5 ;
 - струен мерен трансформатор со класа на точност 0,5 или 0,5s
 - броила за активна енергија со класа на точност 0,5s (C), а за реактивна енергија со класа на точност 2;
 - архивирање на кривата на оптоварување; и
 - собирање податоци преку систем за собирање на мерните податоци;

Член 150

Карактеристики на мерни уреди за производител на електрична енергија и потрошувач-производител

Броилата на пресметковното мерно место за производител на електрична енергија и потрошувач производител мора да ги имаат најмалку следните карактеристики, мерни карактеристики и класи на точност:

- 1) На низок напон, директно мерење:
 - со мерење на врвната моќност;
 - броило за активна енергија со класа на точност 2 (А) при двонасочно мерење.
- 2) На низок напон, полуиндиректно мерење:
 - струен мерен трансформатор со класа на точност 0,5 или 0,5s;
 - броило за активна енергија со класа на точност 1 (В) при двонасочно мерење, а за реактивна енергија со класа на точност 2 при двонасочно мерење;
 - архивирање на кривата на оптоварување; и
 - собирање податоци преку систем за собирање на мерните податоци.
- 3) На среден напон:
 - индиректно мерење;
 - напонски мерен трансформатор со класа на точност 0,5;
 - струен мерен трансформатор со класа на точност 0,5 или 0,5s
 - броила за активна енергија со класа на точност 1 (В) за двонасочно мерење, а за реактивна енергија класа на точност 2 за двонасочно мерење;
 - архивирање на кривата на оптоварување; и
 - собирање податоци преку систем за собирање на мерните податоци.
- 4) На висок напон
 - индиректно мерење;
 - напонски мерен трансформатор со класа на точност 0,5 ;
 - струен мерен трансформатор со класа на точност 0,5 или 0,5s
 - броила за активна енергија со класа на точност 0,5s (С), а за реактивна енергија со класа на точност 2;
 - архивирање на кривата на оптоварување; и
 - собирање податоци преку систем за собирање на мерните податоци;

7.3 МЕРНИ УСЛУГИ

Член 151

Надлежности за мерните услуги

- (1) ОДС е надлежен за извршување на мерните услуги.
- (2) ОДС ги врши мерните услуги на следниве мерни места:
 - 1) на пресметковните мерни места на корисници на дистрибутивниот систем;
 - 2) на контролните мерни места во сопственост на ОДС.
- (3) Мерни услуги кои ги обезбедува и за кои е надлежен ОДС се:
 - 1) регистрација на броилото од пресметковното мерно место;
 - 2) одржување на опремата на пресметковното мерно место, вклучувајќи и нејзина замена;
 - 3) собирање мерни податоци од пресметковните мерни места;
 - 4) проверка и потврда на точноста на мерните податоци;
 - 5) управување и архивирање на мерните податоци; и
 - 6) архивирање на документација за пресметковните мерни места.
- (4) Мерните услуги од контролните броила во сопственост на ОДС, ги обезбедува ОДС, и тие се следните:
 - 1) регистрација на броилото од контролното мерно место;
 - 2) одржување на опремата на контролното мерно место, вклучувајќи и нејзина замена;

- 3) собирање мерни податоци од контролните мерни места;
- 4) проверка и потврда на точноста на мерните податоци,
- 5) управување и архивирање на мерните податоци и
- 6) архивирање на документација за контролните мерни места.

7.3.1 Набавка, вградување и замена на мерна опрема

Член 152

Набавка, вградување и замена на мерната опрема

- (1) ОДС врши набавка, вградување и замена на мерната опрема во согласност со Законот за енергетика, со техничките прописи и со одредбите од Мрежните правила.
- (2) Локацијата на мерните уреди ја утврдува ОДС во зависност од техничките можности на лице место и истата може да биде во или надвор од границите на имотот на корисниците приклучени на дистрибутивната мрежа.
- (3) Ако ОДС утврди дека при замена на постојниот мерен уред во сопственост на корисникот е потребно да се изврши дислокација на мерното место, должен е на своја сметка да ја изведе дислокацијата со минимално нарушување на обезбедувањето на услугата на корисникот.
- (4) Штетите врз имотот на корисникот настанати како последица на дислокацијата на мерното место, ОДС е должен да ги надомести.

7.3.2 Одржување

Член 153

Одржување на мерната опрема

ОДС е должен на сопствен трошок да ја одржува мерната опрема, во согласност со закон, со техничките прописи и со одредбите од овие Мрежни правила.

Член 154

Неправилно функционирање и поправки на мерната опрема

- (1) Корисникот на дистрибутивниот систем е должен, во најкраток можен рок, да го извести ОДС доколку воочи:
 - 1) оштетување на мерната опрема од мерните места;
 - 2) неправилно функционирање на мерната опрема;
 - 3) кражба на мерната опрема или на останатата опрема;
 - 4) отстранување или оштетување на пломбата и
 - 5) оштетување на мерните ормари.
- (2) Доколку ОДС утврди или биде известен, од страна на корисниците на дистрибутивниот систем, за настанато оштетување и/или за неправилно функционирање на мерната опрема, ОДС е должен да ја поправи или да ја замени опремата, во најкраток можен рок и за тоа писмено да го извести корисникот на дистрибутивниот систем. Во тој случај ОДС ги сноси трошоците за набавка, замена или поправка на мерната опрема, освен кога оштетувањето и/или неправилно функционирање на мерната опрема е настанато по вина на корисникот на дистрибутивниот систем.
- (3) За оштетување или за кражба на броило и/или на останатата мерна опрема, за отстранување на пломби или за оштетување на мерниот ормар, вградени на имот на корисникот на дистрибутивниот систем, е одговорен корисникот на дистрибутивниот систем. Во тој случај, корисникот на дистрибутивниот систем ги сноси трошоците за набавка, замена или поправка на мерната опрема.

7.3.3 Верификација

Член 155

Верификација на мерните уреди

- (1) ОДС е должен да обезбеди периодична верификација на мерните уреди, во согласност со закон и со друг пропис.

- (2) Верификацијата може да се спроведе со целосно опфаќање на сите броила или по пат на стохастички метод, во согласност со закон и друг пропис.

Член 156

Вонредна контрола на мерната опрема

- (1) Корисниците на дистрибутивниот систем можат писмено да побараат од ОДС вонредна контрола на мерната опрема, доколку се сомневаат во точноста на мерењето на електричната енергија и на моќноста.
- (2) Доколку со вонредната контрола се утврди дека мерната опрема на корисникот на дистрибутивниот систем има поголемо отстапување од дозволеното, во согласност со важечките прописи, трошоците за вонредната контрола и за замената на опремата на пресметковното мерно место ги сноси ОДС.
- (3) Доколку со вонредната контрола се утврди дека мерната опрема на корисникот на дистрибутивниот систем нема поголемо отстапување од дозволеното, во согласност со важечките прописи, трошоците за вонредната контрола ги сноси корисникот на дистрибутивниот систем.

7.4 МЕРНИ ПОДАТОЦИ

Член 157

Мерни податоци

- (1) Мерните податоци се состојат од сите измерени вредности и од нив пресметаните вредности.
- (2) Мерните податоци вклучуваат:
 - 1) измерени, временски зависни вредности за активна и за реактивна енергија и за моќност, добиени од мерната опрема на пресметковното мерно место;
 - 2) пресметани вредности од измерените податоци, обработени од страна на ОДС;
 - 3) проценети или заменети податоци во случај на непостоење на податоци или погрешни податоци; и
 - 4) податоци кои се користат за пресметка и други намени.
- (3) Мерните податоци мораат да бидат собрани, обработени и чувани на сигурен и доверлив начин во базата на мерни податоци во период согласно Законот за енергетика. Доколку е започната судска постапка податоците се чуваат се до завршување на истата.
- (4) Базата на мерни податоци мора да овозможи:
 - 1) евиденција на пресметковни и контролни мерни места;
 - 2) евиденција за променети податоци на карактеристиките на мерната опрема и/или на мерното место;
 - 3) податоци за проверка и за потврда за точноста на мерните места;
 - 4) означување на разменетите мерни податоци;
 - 5) обработка на собраните мерни податоци; и
 - 6) размена на податоци помеѓу ОДС и корисниците на дистрибутивниот систем.
- (5) ОДС е сопственик на собраните мерни податоци, односно на базата на мерни податоци.

Член 158

Податоци за пресметковното мерно место

- (1) Општите податоци за пресметковното мерно место содржат:
 - 1) идентификациски код на пресметковно мерно место;
 - 2) податоци за корисникот на дистрибутивниот систем;
 - 3) податоци за адресата на пресметковното мерно место;
 - 4) број на решение за согласноста за приклучување;
 - 5) одобрена едновремена моќност;
 - 6) податоци за мерните големини; и
 - 7) останати општи податоци.
- (2) Податоците за мерната опрема содржат:
 - 1) административни податоци;
 - 2) назив на производителот;

- 3) тип, сериски број, година на производство и класа на точност;
 - 4) податоци од техничката спецификација (номинална и максимална вредност на јачината на струјата, номинален напон, преносни односи на струјните и напонските мерни трансформатори, спојот на трансформаторите и друго);
 - 5) вредности на импулсот на контактниот импулсен излез/број на вртежи;
 - 6) податоци за поставените параметри на уредите;
 - 7) датум на последна верификација;
 - 8) службена ознака на типот на мерниот уред;
 - 9) останати податоци.
- (3) Податоците за комуникациската опрема содржат:
- 1) име на опремата;
 - 2) име на производителот, тип, сериски број и техничка спецификација;
 - 3) име на комуникацискиот протокол;
 - 4) телефонски броеви за остварување врска;
 - 5) идентификација за корисникот на телекомуникациската мрежа и право на пристап;
 - 6) право на пристап (авторизација за читање и/или упис) и
 - 7) останати податоци.

Член 159

Собирање на мерните податоци

- (1) За собирање на мерните податоци од пресметковните мерни места е одговорен ОДС и е должен да ги преземе сите потребни мерки за навремено собирање на податоците во соодветни пресметковни мерни интервали.
- (2) ОДС собира мерни податоци за корисникот на дистрибутивниот систем преку отчитување на мерните уреди на пресметковните мерни места, и тоа:
 - 1) со непосредно отчитување на мерните уреди;
 - 2) со далечинско отчитување на мерните податоци и
 - 3) со доставување мерни податоци од страна на корисникот на дистрибутивниот систем.
- (3) Системот за собирање на мерните податоци од електронските мерни уреди мора да биде синхронизиран и да биде наместен според средноевропско време.

7.4.1 Проверка и потврда на точноста на мерните податоци

Член 160

Проверка и потврда

- (1) ОДС е одговорен за проверка на собраните мерни податоци.
- (2) Проверката на мерните податоци, собрани со непосредно отчитување на мерните уреди опфаќа:
 - 1) проверка на идентификацискиот код на пресметковното мерно место; и
 - 2) користење автоматизирани комјутерски постапки за проверка и потврдување на мерните податоци.
- (3) Проверката на мерните податоци собрани со далечинско исчитување опфаќа:
 - 1) проверка на целокупноста на собраните податоци;
 - 2) преглед и анализа на собраните информации за неправилни состојби на мерната опрема и
 - 3) постапка за проверка на точноста на мерењето.
- (4) Доколку постојат разлики меѓу собраните податоци од мерните уреди на корисникот на дистрибутивниот систем и податоците во базата на мерните податоци, се врши дополнителна, непосредна контрола на самото пресметковно место.
- (5) Доколку се утврди дека параметрите на мерните уреди се идентични со параметрите во базата на мерните податоци, се смета дека истите се потврдени.

7.4.2 Управување со мерните податоци

Член 161

Управување со мерните податоци

- (1) ОДС е одговорен за управување со собраните и со потврдените мерни податоци.
- (2) Управувањето со мерните податоци подразбира:
 - 1) архивирање и чување на потврдените мерни податоци во базата на мерни податоци;
 - 2) процена и замена на мерните податоци;
 - 3) обработка на потврдените мерни податоци во форма за пресметка;
 - 4) обезбедување достапност на обработените мерни податоци за пресметка и за наплата; и
 - 5) обезбедување достапност на мерните податоци за анализа, за планирање и за други потреби.

Член 162

Идентификациски код

На секое пресметковно мерно место и на секој корисник на дистрибутивниот систем му се доделува посебен идентификациски код, во согласност со идентификациската шема.

Член 163

Пристап до мерните податоци

- (1) ОДС е должен да овозможи пристап до мерните податоци согласно закон, овие Мрежни правила и други прописи.
- (2) ОДС има право на пристап до мерните податоци кои се наоѓаат кај ОЕПС, а се однесуваат на пресметковните мерни места на точките на поврзување на преносниот и дистрибутивниот систем.
- (3) ОДС е должен на Операторот на пазарот на електрична енергија да му овозможи пристап до мерните податоци кои се однесуваат на повластените производители, приклучени на дистрибутивниот систем.

Член 164

Тајност и заштита на мерните податоци

- (1) ОДС е должен да преземе мерки за обезбедување тајност и заштита на мерните податоци.
- (2) Давањето или овозможувањето пристап до мерните податоци е дозволено исклучиво под услови и со цели дефинирани со Законот за енергетика, други закони овие Мрежни правила и други прописи.

8 НЕОВЛАСТЕНО ПРЕВЗЕМАЊЕ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И МОКНОСТ

Член 165

Неовластено преземање на електрична енергија

Под неовластено преземање на електричната енергија се подразбираат следните случаи:

- 1) доколку е извршено приклучување на објект на дистрибутивната мрежа, без Решение за согласност за приклучување издадено од ОДС;
- 2) по исклучување од дистрибутивната мрежа од страна на ОДС, извршено е повторно самоволно приклучување на дистрибутивната мрежа;
- 3) доколку е извршена манипулација или оштетување на мерниот уред при што се презема делумно или во целост нерегистрирана количина на електрична енергија;
- 4) доколку се презема нерегистрирана количина на електрична енергија без мерна опрема;
- 5) доколку е извршено премостување на мерната опрема, при што се превзема делумно или во целост нерегистрирана количина на електрична енергија;
- 6) доколку е вграден мерен уред или мерна опрема која не е одобрена и/или вградена од ОДС;
- 7) доколку се презема електрична енергија преку оштетена мерна опрема и/или заштитната пломба е отстранета и е оневозможено правилно регистрирање на превземената количина на електрична енергија.

Член 166

Покренување на судска постапка

Во случај на неовластено преземање на електрична енергија ОДС има право да покрене судска постапка согласно законската регулатива.

Член 167

Пресметка на надоместокот на штета што настанала како резултат на неовластено преземена електрична енергија вклучува:

- 1) Надоместок на штета за неовластено преземена електрична енергија пресметан согласно Член 170, Член 171 и Член 172; и
- 2) Надоместок на штета која ги вклучува трошоците за замена и набавка на опремата која е оштетена со цел за неовластеното преземање на електрична енергија.

Член 168

Период за кој се пресметува надоместокот на штета

- (1) Период за пресметка на надоместок на штета што настанала како резултат на неовластено преземена електрична енергија изнесува 365 дена наназад од денот на утврдување на неовластеното преземање на електрична енергија.
- (2) Доколку неовластено преземање кое е направено преку манипулиран мерен уред се утврди во инспекциско тело акредитирано од Институт за акредитација, а мерниот уред претходно бил демонтиран ид мерното место, периодот на пресметка изнесува 365 дена наназад од денот на демонтажа на мерниот уред.
- (3) Периодот за пресметка на надоместок на штета што настанала како резултат на неовластено преземена електрична енергија може да биде пократок од 365 дена и во тие случаи ќе се земе датумот од документацијата на ОДС:
 - 1) моментот на настанување на неовластеното користење, во случај каде истото може да се утврди (кај дигиталните броила доколку има можност за регистрирање на времето на настанување на неовластеното превземање на електрична енергија),
 - 2) последна извршена контрола на мерното место и приклучокот (отчитување на мерниот уред не се смета како контрола на мерното место и приклучокот),
 - 3) замена, одјава и пријава на мерниот уред, или
 - 4) последно востановено неовластено користење на електрична енергија.
- (4) За месецот во кој е утврдено неовластено преземање на електрична енергија и за месецот во кој настанала штетата за неовластено преземање на електрична енергија кога тоа може да се утврди согласно став (2) од овој член, се пресметува надоместок на штета за преземена електрична енергија за целиот месец.

- (5) Доколку периодот за пресметка на надоместок на штета што настанала како резултат на неовластено преземена електрична енергија е пократок од една година, тогаш пресметката на штетата за една година, утврдена согласно Член 171 и Член 172 од овие Мрежни правила, се множи со број на месеци на неовластено преземање, а се дели со 12 месеци.

Член 169

Пресметка на надоместок на штета

- (1) Надоместокот на штетата настаната како резултат на неовластено преземената електрична енергија се пресметува како сума од:
- 1) Трошоците за набавена електрична енергија за покривање на загуби во дистрибутивна мрежа за периодот за кој се пресметува надоместок на штетата и неовластено преземената електрична енергија и моќност, утврдени како производ од количините на неовластено преземена електрична енергија и моќност пресметани во согласност со Член 171 и Член 172 од овие Мрежни правила, и просечната цена за набавена електрична енергија за покривање на загуби утврдена од Регулаторна комисија за енергетика во Одлуката за одобрување на регулиран максимален приход и тарифи за пресметковни елементи за дистрибуција на електрична енергија.
 - 2) Надоместокот за користење на дистрибутивниот систем пресметан како збир од надоместоците за активна електрична енергија и моќност пресметани како производ од тарифите за соодветните пресметковни елементи на категоријата во која припаѓа потрошувачот во согласност со Тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија одобрени од Регулаторна комисија за енергетика за периодот за кој се пресметува надоместок на штетата и количините на неовластено преземената електрична енергија и моќност пресметана во согласност со Член 171 и Член 172 и
 - 3) Трошоците за организирање и управување на пазарот на електрична енергија како производ од количините на неовластено преземена електрична енергија и моќност пресметани во согласност со Член 171 и Член 172, и просечна тарифа за организирање и управување со пазарот на електрична енергија, утврдена од Регулаторна комисија за енергетика за периодот за кој се пресметува надоместокот на штетата.
- (2) За целиот период за кој се пресметува надоместокот на штетата настаната како резултат на неовластено преземената електрична енергија согласно став (1) на овој член се применуваат цени на електрична енергија кои се на важност во моментот на изготвување на пресметка на надоместокот.

Член 170

Пресметка на неовластено преземена електрична енергија и моќност за потрошувачите приклучени на нисконапонска мрежа, а кога се приклучени повеќе потрошувачи на една трансформаторска станица СН/НН

- (1) Неовластено преземената електрична енергија и моќност за потрошувачите приклучени на трифазна нисконапонска мрежа, а кога се приклучени повеќе потрошувачи на една трансформаторска станица СН/НН, се пресметува на следниот начин:
- 1) Максимална едновремена моќност е еднаква на пресметковната максимална моќност, утврдена во зависност од номиналната струја на вод или осигурувачи согласно Табелата од овој член;
 - 2) Неовластено преземена енергија е еднаква на производ од:
 - пресметковната максимална моќност, утврдена во зависност од номиналната струја на вод или осигурувачи согласно Табелата од овој член
 - пресметковно време за пресметка на потрошена електрична енергија, согласно Табелата од овој член и
 - периодот на пресметка од Табелата од став (7) од овој член.
 - (2) Во случај на еднофазни приклучоци се зема една третина (1/3) од пресметаната количина на неовластено преземена електрична енергија и моќност од став (1) на овој член
 - (3) Во случај кога на мерниот уред е манипулирана една фаза, се зема една третина (1/3) од пресметаната количина на неовластено преземена електрична енергија и моќност од став (1) на овој член
 - (4) Во случај кога на мерниот уред се манипулирани две фази, се зема две третини (2/3) од пресметаната количина на неовластено преземена електрична енергија и моќност од став (1) на овој член

- (5) Во случај кога електричната енергија се презема преку осигурувачи кои не се содржани во Табелата од овој член, при пресметката се усвојува првиот помал осигурувач од Табелата од овој член.
- (6) Во случај кога електричната енергија се превзема без осигурувачи, се зема предвид номиналната струја на приклучниот вод, а при пресметката се усвојува номиналната струја на првиот помал осигурувач од Табелата од овој член.
- (7) Во случај кога електричната енергија се презема преку кабел и/или осигурувач и/или мерен уред, кои се редно врзани, при пресметката се усвојува најмалата максимално дозволена струја на соодветниот елемент. Доколку максимално дозволена струја на соодветниот елемент не е содржана во Табелата од овој член, пресметката се прави согласно номиналната струја на првиот помал осигурувач.

Номинална струја (на осигурувач или на приклучен вод)	Номинална моќност за трифазен систем	Пресметковна максимална моќност	Просечно дневно пресметковно време	Период за пресметка	Потрошена електрична енергија
In (A)	P (kW)	P (kW)	h/дневно	денови	kWh/годишно
10	6,9	4	2,5	365	3.650
16	11,1	6	2,5	365	5.475
20	13,9	7	2,5	365	6.388
25	17,3	8	2,5	365	7.300
32	22,2	12	2,5	365	10.950
40	27,7	16	2,5	365	14.600
50	34,6	24	2,5	365	21.900
60	41,6	29	2,5	365	26.119
63	43,6	30	2,5	365	27.375
80	55,4	39	5	365	71.175
100	69,3	49	5	365	89.425
125	86,6	61	5	365	111.325
160	110,9	78	5	365	142.350
200	138,6	97	5	365	177.025
250	173,2	121	5	365	220.825
260	180,1	126	5	365	229.950
315	218,2	153	5	365	279.225
400	277,1	194	5	365	354.050
500	346,4	242	5	365	441.650
630	436,5	306	5	365	558.450

Член 171

Пресметка на неовластено преземена електрична енергија и моќност за потрошувачите приклучени на среден напон или на низок напон приклучени преку сопствена трансформаторска станица СН/НН која се користи само за нивни потреби

- (1) Неовластено преземената електрична енергија и моќност за потрошувачите приклучени на низок напон приклучени преку сопствена трансформаторска станица СН/НН која се користи само за нивни потреби или потрошувачи на среден напон, се пресметува на следниот начин:
- 1) Максимална едновремена моќност е еднаква на пресметковната максимална моќност на енергетскиот трансформатор, согласно Табелата од овој член;
 - 2) Неовластено преземена енергија е еднаква на производ од:
 - пресметковната максимална моќност на енергетскиот трансформатор, согласно Табелата од овој член
 - пресметковно време за пресметка на потрошена електрична енергија, согласно Табелата од овој член и

- периодот на пресметка од Табелата од овој член.
- (2) Во случај кога на мерниот уред е манипулирана една фаза, се зема една третина (1/3) од пресметаната количина на неовластено преземена електрична енергија и моќност од став (1) на овој член
- (3) Во случај кога на мерниот уред се манипулирани две фази, се зема две третини (2/3) од пресметаната количина на неовластено преземена електрична енергија и моќност од став (1) на овој член.

Номинална привидна моќност на трансформаторска станица ТР СН/НН	Пресметковна максимална моќност	Просечно дневно пресметковно време	Период за пресметка	Потрошена електрична енергија
kVA	P (kW)	h/дневно	денови	kWh/годишно
50	35	5	365	63.875
100	70	5	365	127.750
160	112	5	365	204.400
250	175	5	365	319.375
400	280	5	365	511.000
630	441	5	365	804.825
800	560	5	365	1.022.000
1000	700	5	365	1.277.500
1250	875	5	365	1.596.875

Член 172

Доколку при контрола на мерниот уред од страна на инспекциското тело акредитирано од Институт за акредитација, се утврди дека истото е манипулирано, при што точно може да се утврди процентот на грешка, пресметката на неовластеното преземена електрична енергија се прави така што измерените количини се зголемуваат согласно утврдениот процент на грешка.

8.1 ПОСТАПКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА НЕОВЛАСТЕНО ПРЕЗЕМАЊЕ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 173

Собирање на податоци за откривање на неовластено преземање на електрична енергија

- (1) Собирање на податоци за откривање на неовластено преземање на електрична енергија се врши при:
- 1) Редовно отчитување на мерните уреди
 - 2) Анализа на потрошувачка на електрична енергија
 - 3) Анализа на загуби на определени подрачја
 - 4) Оптоварување на елементите од дистрибутивната мрежа во однос на испорачана електрична енергија
 - 5) Одржување на мерно место и на приклучокот
 - 6) Редовна или вонредна верификација на мерна опрема
 - 7) Пријава од страна на вработен во ОДС или од трето лице
- (2) Врз основа на податоците од став (1) на овој член, за мерното место и/или на мерната опрема за кои постои сомневање дека неовластено се превзема електрична енергија, ОДС изготвува работен налог за контрола на мерно место и/или мерна опрема.

- (3) Во случај кога ќе се открие неовластено преземање на електрична енергија, при извршување на било кои други редовни активности (замена на мерен уред, исклучување, одржување, постапување по барање на потрошувач, отстранување на дефекти, итн.) од страна на стручните лица на ОДС, се изготвува Записник за утврдување на неовластено.

Член 174

Контрола на мерно место и мерна опрема

- (1) Контрола на мерното место и/или на мерната опрема вршат стручни лица на ОДС.
- (2) Стручните лица задолжително треба да поседуваат легитимација издадена од страна на ОДС, која на барање на потрошувачот се должни да ја покажат. Потрошувачот или негов претставник има право да присуствува на контрола на мерното место.
- (3) Доколку при контрола на мерното место и/или на мерната опрема се утврди неовластено преземање на електрична енергија, стручните лица на ОДС задолжително треба да изготват Записник за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија и да обезбедат доказ (мерна опрема, оштетени пломби, фотографии и т.н.).

Член 175

Работен налог за контрола на мерно место

- (1) За вршење на контрола на мерно место, ОДС издава работен налог за контрола на мерно место и/или на мерна опрема. По извршената контрола на мерното место и/или мерната опрема се врши контрола на налозите и на повратните информации добиени во врска со контролата на мерното место и/или мерната опрема.
- (2) Доколку при извршување на работниот налог од страна на стручните лица за контрола на мерно место се утврди дека постои неовластено преземање на електрична енергија, ОДС е задолжен за соодветно зачувување на документацијата (записник за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија, работен налог за контрола на мерно место, фотографии и т.н.).
- (3) Работниот налог особено содржи:
- 1) Податоци за пресметковното мерно место (доколку постои);
 - 2) Податоци за контролно мерно место (доколку постои);
 - 3) Податоци за стручните лица на ОДС.

Член 176

Контрола на мерни уреди во акредитирано тело за инспекција на броила

- (1) Контрола на мерните уреди може да се прави во акредитирано тело за инспекција на мерни уреди на ОДС. Контролата се прави на тој начин што мерните уреди инсталирани кај потрошувачот се заменуваат со мерни уреди кои имаат важечка верификација, а постоечките се носат во акредитирано тело за инспекција на мерни уреди на ОДС. Контрола на мерните уреди во акредитирано тело за инспекција на броила ја извршуваат најмалку две стручни лица на ОДС.
- (2) Доколку при контролата од став (1) се утврди манипулација на мерниот уред задолжително се изготвува Записник за испитување и контрола на мерен уред врз основа на што се изготвува Записник за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија, кој го потпишуваат стручните лица на ОДС, кои ја вршеле контролата.

Член 177

Записник за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија

- (1) Записникот за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија особено содржи:
- 1) Податоци за пресметковното мерно место;
 - 2) Податоци за контролно мерно место (доколку постои);
 - 3) Датум на утврдување на неовластено преземање на електрична енергија;
 - 4) Податоци за лицата кои ја извршиле контролата на мерното место и/или мерната опрема;
 - 5) Начинот на кој е извршено неовластено преземање на електрична енергија;
 - 6) Номинална струја на главните осигурувачи;
 - 7) Вид и пресек на кабелот преку кој се поврзува внатрешниот приклучок;
 - 8) Номинална моќност на трансформаторот за потрошувачи на среден напон;
 - 9) Број на смени (во случај на сменско работење).
- (2) Записникот за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија мора да го потпишат најмалку две стручни лица на ОДС и корисникот, односно негов претставник, доколку е

согласен со записникот. Доколку корисникот или неговиот претставник не е согласен со записникот, тогаш треба да се потпише на место "Не сум согласен со записникот". Доколку корисникот одбива да се потпише на записникот, стручно лице на ОДС задолжително го потпишува текстот "корисникот одбива да го потпише записникот". Доколку корисникот не е присутен при извршувањето на контролата на мерното место и/или мерен уред во записникот се пишува "корисникот не е присутен".

- (3) Кога кај корисникот е утврдено неовластено преземање на електрична енергија, на потрошувачот му се остава еден примерок од Записникот за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија. Доколку корисникот одбие да го потпише Записникот, или доколку не бил присутен при изготвување на записникот, ОДС ќе му го достави по пошта.
- (4) По составувањето на Записникот за утврдување на неовластено преземање на електрична енергија, ОДС прави контрола дали записникот е изготвен во согласност со овие Мрежни правила. Ако при контролата на Записникот се утврди грешка, нецелосно или погрешно утврдени факти се прави доработка или измена на Записникот на сите примероци. Во случај кога не може да се доработи примерокот кој е доставен на корисникот, се изработува нов записник во кој ќе се евиденираат сите податоци потребни за изработка на пресметката. Новиот записник се доставува на корисникот.

Член 178

Пресметка на надоместок на штета за неовластено преземање на електрична енергија

- (1) Врз основа на податоците од Записникот се изготвува пресметка на надоместок штета за неовластено преземање на електрична енергија, согласно овие Мрежни правила.
- (2) Пресметката на надоместок на штетата за неовластено преземање на електрична енергија му се доставува на корисникот во рок од 15 дена, сметано од денот на изготвување на пресметката.

Член 179

Исклучување на потрошувач при неовластено преземање на електрична енергија

- (1) Во случаите на неовластеното преземање на електричната енергија од Член 165, став 0, точка 1), 2), 4), 5) и 6) од овие Мрежни правила, ОДС ќе го исклучи потрошувачот од дистрибутивната мрежа без предупредување.
- (2) Во случаите на неовластеното преземање на електричната енергија од Член 165, став 0, точка 3) и 7) од овие Мрежни правила, ОДС е должен да го предупреди корисникот во писмена форма и да ја достави пресметката на надоместокот на штета за неовластено преземање на електрична енергија од Член 171 и Член 172 од овие Мрежни правила, со цел да го плати надоместокот на штета за неовластено преземање на електрична енергија.
- (3) Корисникот е должен да го плати надоместокот за штетата за неовластено преземање на електрична енергија на ОДС во рок од 8 (осум) дена од денот на доставувањето на пресметката.
- (4) Доколку корисникот не постапи согласно став (3) од овој член, ОДС има право да го исклучи потрошувачот од дистрибутивната мрежа.
- (5) ОДС не е одговорен за настанување на евентуална материјална или нематеријална штета на корисникот поради исклучувањето од ставовите (1) и (4) на овој член.

Член 180

Приклучување на корисникот кој е исклучен поради неовластено преземање на електрична енергија

- (1) Во случај кога корисникот е исклучен согласно став (1) и став (3) од Член 179 од овие Мрежни правила корисникот има право да поднесе барање за согласност за приклучување на дистрибутивниот систем до ОДС согласно овие Мрежни правила, откако ќе го плати надоместокот на штета за неовластено преземање на електрична енергија направена на ОДС.
- (2) Корисникот е должен да плати надоместок за приклучување согласно Член 52 од овие Мрежни правила.
- (3) По исклучок на став (1) и став (2) на овој член, корисникот кој поседува решение за согласност за приклучување има право повторно да се приклучи на дистрибутивната мрежа, откако ќе го плати надоместокот на штета за неовластено преземање на електрична енергија направена на ОДС и надоместокот за повторно приклучување утврден со ценовникот на ОДС, претходно одобрен од РКЕ.

Член 181

Покренување на судска постапка

- (1) По утврдување на неовластено преземање на електрична енергија ОДС има право да покрене судска постапка согласно законската регулатива.
- (2) При покренување на судска постапка ОДС до надлежниот суд ќе ја достави комплетната документација и доказите со кои располага.

9 ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 182

Рокови за доставување на единечни трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем

Единечните трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за соодветна група на приклучоци утврдени во согласност со Методологијата за начинот на одредување на трошоците за приклучување на дистрибутивниот систем на електрична енергија, дадена во Прилог 1 на овие Мрежни правила, ОДС е должен да ги изготви и да ги достави до РКЕ на одобрување во рок од 30 дена од денот на влегување во сила на овие Мрежни правила и во рок од три дена по нивното одобрувањето од страна на РКЕ, да ги објави на својата интернет страница.

Член 183

Рок за доставување на Ценовник за услуги

ОДС е должен да го достави Ценовникот за услуги од член 95 став (2) од овие Мрежни правила до Регулаторната комисија за енергетика во рок од 60 дена од влегување во сила на овие Мрежни правила.

Член 184

Отпочнати постапки

- (1) Постапките за издавање на Решенија за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа отпочнати пред примената на овие Мрежни правила ќе завршат согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија (Службен весник на РМ бр. 87/2012, 30/2014, 161/2014, 189/2014, 50/2015 и 87/16).
- (2) Издадените Решенија за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа и склучените договори за приклучување согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија (Службен весник на РМ бр. 87/2012, 30/2014, 161/2014, 189/2014, 50/2015 и 87/16) продолжуваат да важат до роковите за кои се издадени или склучени.

Член 185

Влегување во сила

- (1) Со денот на примената на овие Мрежни правила, престануваат да важат Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2012, 30/2014, 161/2014, 189/2014, 50/2015 и 87/16).
- (2) Овие Мрежни правила влегуваат во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применуваат од 1 октомври 2019 година.

ПРИЛОГ 1: МЕТОДОЛОГИЈА ЗА НАЧИНОТ НА ОДРЕДУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОКОТ ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА КОРИСНИК НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА

1 НАДОМЕСТОК ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧ НА ДИСТРИБУТИВНА МРЕЖА

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивната мрежа се состои од:

- Надоместок за изградба на приклучокот; и
- Надоместок на трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем.

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивната мрежа се пресметува согласно следната формула:

$$\text{НП} = \text{ТИ} + \text{ТТК} \text{ [денари]}$$

при што:

- НП – надоместок за приклучување на потрошувач на дистрибутивната мрежа
- ТИ – надоместок за изградба на приклучок
- ТТК – надоместок на трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем

Надоместокот за изградба на приклучокот се пресметуваат со примена на следнава формула:

$$\text{ТИ} = \text{ТД} + \text{ТО} + \text{ТР} \text{ [денари]}$$

при што:

- ТИ – надоместок за изградба на приклучокот
- ТД – трошоци за изработка на проектна документација, прибавување на потребна документација и создавање на други услови за изградба
- ТО – трошоци за опрема, уреди, материјали и испитувања
- ТР – трошоци за изведба на работите

1.1 НАДОМЕСТОК ЗА ИЗГРАДБА НА ПРИКЛУЧОКОТ

Надоместокот за изградба на приклучокот опфаќа:

1. Трошоци за изработка на анализа, проектна документација, прибавување на потребна документација и создавање на други услови за изградба
2. Трошоци за набавка на опрема, уреди и материјали
3. Трошоци за изведба на работите

Кога приклучокот се гради исклучиво за потребите на потрошувачот, трошоците за изградба на приклучокот се утврдуваат врз основа на трошоците кои се неопходни за вградување на опрема и уреди чија инсталирана активна моќност е еднаква на првата поголема стандардизирана активна моќност од одобрената едновремена максимална моќност на корисникот.

1.1.1 Трошоци за изработка на анализа, проектна документација, прибавување на потребна документација и создавање на други услови за изградба

Во овие трошоци спаѓаат:

- Трошоците за изработка на анализи за оптимално решение за приклучување,
- Трошоци за изработка на проектна документација за приклучокот,
- Трошоци за прибавување на потребни согласности, одобренија и друга потребна документација.

Овие трошоци се утврдуваат во зависност од типот на приклучок и ги сочинуваат:

- Трошоците за работна рака пресметани како производ од нормираните трошоци за работна рака за ангажирање за изработка на проектна документација, набавување на потребна документација и создавање на други услови за изградба, пресметани по работен час, според степенот и видот на стручна спрема и нормираниот број на работни часови за извршување на тие работи.
- Трошоците на име на пропишани такси и други надоместоци за изработка на проектот за приклучок и набавување на пропишани согласности и одобренија.

1.1.2 Трошоци за набавка на опрема, уреди, материјали и испитувања

Трошоците за набавка на опрема, уреди, материјали и испитувања ги опфаќаат трошоците за набавка на стандардизираната опрема, уреди, материјали, мерна опрема (мерни ормари и останата мерна опрема согласно член 144, не вклучувајќи ги мерните уреди) кои се вградуваат во согласност со техничките прописи, правила и стандарди, како и потребните испитувања. Мерните уреди (броилата и мерните струјни и напонски трансформатори) не се вклучени во трошоците за набавка на опрема, уреди, материјали и испитувања.

1.1.3 Трошоци за изведба на работите

Трошоците за изведба на работите ги опфаќаат:

- трошоците за работна рака,
- трошоците за употреба на машини, и
- трошоците за употреба на возила.

Трошоците за работна рака за извршување на неопходните работи за изработка на приклучокот се пресметуваат како производ од нормираните трошоци за работна рака за изведување на работите на приклучокот, пресметани по работен час, според степенот и видот на стручна спрема и нормираниот број на работни часови за извршување на тие работи.

Трошоците за употреба на машина која не е во сопственост на ОДС, а се користи за изведување на приклучокот, се пресметуваат како производ на нормираниот број на работни часови на одредена машина потребна за приклучување и утврдената пазарна цена на ангажирање на таа машина по работен час. Трошоците за употреба на машината со ракувач по еден работен час не можат да бидат поголеми од пазарната цена за ангажирање на таа машина по работен час.

Трошоците за употреба на машина која е во сопственост на ОДС, а се користи за приклучување на приклучокот, се пресметуваат како збир на нормирани трошоци за видот на машината, односно типот на машината која е потребно да се ангажира и трошоците за гориво за машината.

Трошоците за возила кои се користат за приклучување на конкретен тип на приклучок, пресметани како збир на нормирани трошоци за видот на возилото, односно типот на возило кое е потребно да се ангажира и трошоците за гориво за возилата.

1.2 НАДОМЕСТОК НА ТРОШОЦИ ЗА СОЗДАВАЊЕ НА ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ ВО ДИСТРИБУТИВЕН СИСТЕМ

1.2.1 Трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивен систем

Трошоците за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем опфаќаат трошоци за:

- изградба на објекти, како и вградување на опрема, уреди и материјали во согласност со техничките прописи, за изградба на типска постројка на трансформаторска станица и водови за соодветно напонско ниво,
- ангажирање на работна рака, машини и транспорт при изградба на електроенергетските објекти, и
- проектирање, прибавување на пропишани одобренија, согласности и дозволи, решавање на имотно – правните односи, како и трошоци за извршување на други стручни, оперативни и административни работи при изградба на електроенергетските објекти.

Зависно од напонското ниво и точката на приклучување на дистрибутивната мрежа на која се приклучува објектот, трошоците за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се одредуваат по групи и опфаќаат:

1. За приклучоци на среден напон трошоците за изградба на:

- 1 (една) ТС 110/20 kV/kV со моќност 2 x 31,5 MVA, и
- Водови од 20 kV, т.е. изводи приклучени на 1 (една) ТС 110/20 kV/kV. За бројот на изводите се зема просечен број на изводи во постоечките ТС од овој тип, кои се во сопственост на ОДС. За просечна должина на изводите се зема пресметковна должина од 8 километри. Учеството на кабелските и надземните изводи во среднонапонската мрежа е во сооднос 50% кабелски изводи, 50% воздушни изводи.

2. За приклучоци на низок напон 0,4 kV трошоците за изградба на:

- 2 (две) компактно-бетонски ТС 10/0,4 kV/kV со моќност од 630 kVA,
- 1 (една) компактно-бетонска и 1 (една) столбна ТС 10/0,4 kV/kV со моќност од 400 kVA,
- 2 (две) столбни ТС 10/0,4 kV/kV со моќност од 250 kVA,
- 2 (две) компактно-бетонски ТС 20/0,4 kV/kV со моќност од 630 kVA,
- 1 (една) компактно-бетонска и 1 (една) столбна ТС 20/0,4 kV/kV со моќност од 400 kVA,
- 1 (една) столбна ТС 20/0,4 kV/kV со моќност од 250 kVA,
- водови од 0,4 kV, т.е. изводи приклучени на секоја ТС 10/0,4 kV од точка 2. За бројот на изводите се зема просечен број на изводи во постоечките ТС за секој од типовите од точка 2, кои се во сопственост на ОДС. За просечна должина на изводите се зема пресметковна должина од 350 метри. Учеството на кабелските и надземните изводи во нисконапонската мрежа е во сооднос 50% кабелски изводи, 50% воздушни изводи.

1.2.2 Пресметка на надоместок на трошоците за создавање на технички услови во дистрибутивен систем

Надоместокот на трошоците за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се одредуваат врз основа на следната формула:

$$ТТК_i = ET_i * OM \text{ [денари]}$$

при што:

- i – на приклучоци
- $ТТК_i$ – надоместок на трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок од категоријата i , (денари)
- ET_i – единичен трошок за приклучоци од категорија на приклучоци i , (денари/kW)
- OM – одобрена максимална едновремена моќност на приклучокот (kW)

Единичниот трошок за приклучок од категоријата i се одредува врз основа на следната формула:

$$ET_i = \frac{ТТ_i}{ВИМ_i} * \Phi E_i \text{ [денари/kWh]}$$

при што:

- $ТТ_i$ – трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок од категорија на приклучоци i , утврдени во точка 1.2.1
- $ВИМ_i$ – вкупна привидна инсталирана моќност на трансформаторските станици од кои се обезбедува напојување на приклучоците од група на приклучоци i , при што се зема дека вкупната инсталирана привидна моќност е еднаква на вкупната активна моќност
- ΦE_i – фактор на едновременост за приклучок од категорија на приклучоци i

Единичен трошок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за корисниците приклучени на среден напон за категорија на приклучок MV1, се одредува врз основа на следната формула:

$$ET_{MV1} = \frac{ТТ_{CH}}{ВИМ_{CH}} * \Phi E_{MV1} \text{ [денари/kWh]}$$

Единичен трошок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за корисниците приклучени на среден напон за категорија на приклучок MV2, се одредува врз основа на следната формула:

$$ET_{MV2} = \frac{TT_{CH}}{ВИМ_{CH}} * \Phi E_{MV2} [\text{денари}/kWh]$$

Единичен трошок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за корисниците приклучени на низок напон, за категорија на приклучоци LV1.1 се одредува врз основа на следната формула:

$$ET_{LV1.1} = \frac{TT_{HH}}{ВИМ_{HH} * \cos \varphi} * \Phi E_{LV1.1} + \frac{TT_{CH}}{ВИМ_{CH} * \cos \varphi} * \Phi E_{LV1.1} [\text{денари}/kWh]$$

Единичен трошок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за корисниците приклучени на низок напон, за категорија на приклучоци LV1.2 се одредува врз основа на следната формула:

$$ET_{LV1.2} = \frac{TT_{HH}}{ВИМ_{HH} * \cos \varphi} * \Phi E_{LV1.2} + \frac{TT_{CH}}{ВИМ_{CH} * \cos \varphi} * \Phi E_{LV1.2} [\text{денари}/kWh]$$

Единичен трошок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за корисниците приклучени на низок напон, за категорија на приклучоци LV2 се одредува врз основа на следната формула:

$$ET_{LV2} = \frac{TT_{HH}}{ВИМ_{HH} * \cos \varphi} * \Phi E_{LV2} + \frac{TT_{CH}}{ВИМ_{CH} * \cos \varphi} * \Phi E_{LV2} [\text{денари}/kWh]$$

TT сн – трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, утврдени во согласност со делот 1.2.1

TT нн – трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на низок напон, утврдени во согласност со делот 1.2.1

ВИМ – вкупна привидна инсталирана моќност на трансформаторските станици согласно делот 1.2.1

cosφ - фактор на моќност и истиот изнесува 0,95

Единичните трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивен систем за соодветна група на приклучоци ги определува ОДС, а ги одобрува Регулаторна комисија за енергетика, и истите се изразуваат во денари/kW.

Факторите на едновременост за одредена категорија на приклучоци во зависност од напонското ниво и од одобрената максимална едновремена моќност се дадени во следната табела:

Табела 1: Фактори на едновременост

i	Категорија на приклучоци	Фактори на едновременост на низок напон	Фактори на едновременост на среден напон
1	MV1	0%	100%
2	MV2	0%	25%
3	LV1.1	50%	10%
4	LV1.2	100%	20%
5	LV2	10%	5%

2 НАДОМЕСТОК ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧ НА ДИСТРИБУТИВНА МРЕЖА ПРЕКУ СТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивна мрежа преку стандарден приклучок на среден напон, од категорија MV1 се пресметува по следнава формула:

$$НПС_{MV1} = ET_{MV1} * OM + TMO [\text{денари}]$$

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивна мрежа преку стандарден приклучок на среден напон, од категорија MV2 се пресметува по следнава формула:

$$\text{НПС}_{MV2} = \text{ЕТ}_{MV2} * \text{ОМ} + \text{ТМО} \text{ [денари]}$$

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивна мрежа на низок напон од категорија LV1.1 се одредува врз основа на следната формула:

$$\text{НПС}_{LV1.1} = \text{ЕТ}_{LV1.1} * \text{ОМ} + \text{ТМО} \text{ [денари]}$$

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивна мрежа на низок напон од категорија LV1.2 се одредува врз основа на следната формула:

$$\text{НПС}_{LV1.2} = \text{ЕТ}_{LV1.2} * \text{ОМ} + \text{ТМО} \text{ [денари]}$$

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивна мрежа на низок напон од категорија LV2 се одредува врз основа на следната формула:

$$\text{НПС}_{LV2} = \text{ЕТ}_{LV2} * \text{ОМ} + \text{ТМО} \text{ [денари]}$$

при што:

- НПС – надоместок за приклучување на дистрибутивната мрежа преку стандарден приклучок, кои ги надоместува потрошувачот кој се приклучува на дистрибутивната мрежа
- ОМ – одобрена максимална едновремена моќност (kW)
- ТМО – Трошок за мерна опрема дефинирана согласно член 144, не вклучувајќи ги мерните уреди

Единечните трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивен систем за соодветна категорија на приклучоци ги определува ОДС, а ги одобрува Регулаторна комисија за енергетика, и истите се изразуваат во денари/kW.

3 НАДОМЕСТОК ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧ НА ДИСТРИБУТИВНА МРЕЖА ПРЕКУ НЕСТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК

Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивната мрежа преку нестандарден приклучок се пресметува согласно следната формула:

$$\text{НПН} = \text{ТИ} + \text{ТТК} \text{ [денари]}$$

при што:

- НПН – надоместок за приклучување на потрошувач на дистрибутивната мрежа преку нестандарден приклучок
- ТИ – надоместок за изградба на приклучок
- ТТК – надоместок на трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем

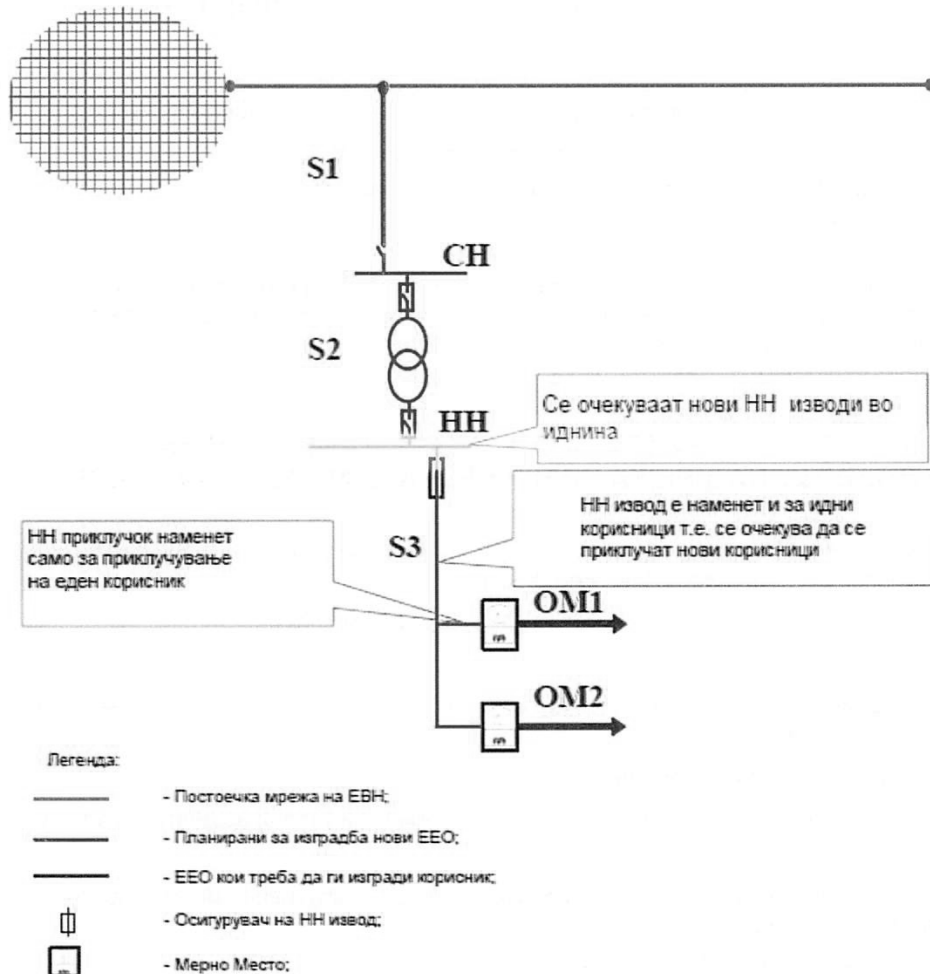
Надоместокот за приклучување на потрошувач на дистрибутивна мрежа преку нестандарден приклучок во зависност од:

- напонското ниво на приклучување,
- одобрената едновремена максимална моќност, и
- дали приклучокот ќе се користи за еден корисник или за повеќе корисници, се пресметува согласно Прилог 2.

ПРИЛОГ 2: ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА НАДОМЕСТОК ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ ПРЕКУ НЕСТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК

3.1 ПРИМЕР 1: ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧ НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА, СО НЕСТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК, ВО СЛУЧАЈ КОГА Е ПОТРЕБНО ДА СЕ ИЗГРАДИ: СН ПРИКЛУЧЕН ВОД, ТС СН/НН И НН ПРИКЛУЧЕН ВОД

На слика 1 е прикажан случај кога е потребно да се изгради нов СН 10(20) kV вод, нова трансформаторска станица (во понатамошниот текст: ТС) 10(20)/0,4 kV и нов НН извод. На НН собирница на новата ТС 10(20)/0,4 kV се очекува да се изградат нови НН изводи за идни НН корисници.

Слика 1

каде:

S1 – инсталирана моќност во СН извод;

S2 – инсталирана моќност во ТС - привидна моќност на дистрибутивен трансформатор (kVA);

S3 – инсталирана моќност во НН извод;

ОМ – одобрена едновремена активна максимална моќност на корисникот (kW).

3.1.1 Надоместок за приклучување на корисник на дистрибутивната мрежа

Надоместокот за приклучување на корисник на дистрибутивната мрежа се пресметува согласно следната формула:

$$НП_i = ТИ_i + ТТК_i \text{ [денари]}$$

при што:

i – група на приклучок,

НП_i – надоместок за приклучување на корисник на дистрибутивната мрежа преку приклучок од групата i,

ТИ_i – надоместок за изградба на приклучок од групата i,

ТТК_i – надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивната мрежа за приклучок од групата i, кој го надоместува корисникот кој се приклучува на дистрибутивната мрежа.

3.1.1.1 Надоместок за изградба на приклучок кога нестандартниот приклучок го изведува ОДС

Надоместокот за изградба на приклучокот се пресметува на следниот начин:

$$ТИ = \left(\frac{ТИ1}{P1} + \frac{ТИ2}{P2} + \frac{ТИ3'}{P3} \right) * ОМ + ТИ3'', \text{ [денари]}$$

каде:

ТИ – надоместок за изградба на приклучок, пресметан врз основа на одобрената едновремена активна максимална моќност на корисникот;

P1 – расположлива активна моќност на СН извод;

P2 – расположлива активна моќност на ТС;

P3 – расположлива активна моќност на НН извод;

ТИ1 – трошоци за изградба на СН вод;

ТИ2 – трошоци за изградба на ТС;

ТИ3' – трошоци за изградба на НН вод кој ќе се користи и за идни корисници,

ТИ3'' – трошоци за изградба на НН вод кој ќе се користи само од корисникот.

Расположливата активна моќност на СН извод се пресметува на следниот начин:

$$P1 = \cos\varphi \cdot S1 \text{ [kW]};$$

$$S1 = \sqrt{3} \cdot U_n \cdot I_n \text{ за трифазен приклучок};$$

каде:

U_n – номинален меѓуфазен напон;

I_n – најголема дозволена струја при нормален режим на работа на СН вод;

Расположливата активна моќност на ТС, се пресметува на следниот начин:

$$P2 = S2 \cdot \cos\varphi \text{ [kW]};$$

каде:

cosφ – фактор на моќност и истиот изнесува 0,95.

Расположливата активна моќност на НН извод се пресметува на следниот начин:

$$P3 = \cos\varphi \cdot S3, \text{ [kW]};$$

$$S3 = \sqrt{3} \cdot U_n \cdot I_n \text{ за трифазен приклучок, односно } S3 = U_n \cdot I_n \text{ за еднофазен приклучок};$$

каде:

U_n – номинален меѓуфазен напон;

I_n – Најголема дозволена струја при нормален режим на работа на НН вод.

3.1.1.2 Надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем

За приклучување на корисник преку нестандартен приклучок, кога тој учествува во трошоците за изградба на нисконапонскиот извод, ТС и среднонапонски извод, надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува на следниот начин:

$$ТТК_{\text{CH}} = ET_{\text{CH}} \cdot OM \text{ [денари]}$$

каде што:

$ТТК_{\text{CH}}$ – надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, кој го надоместува корисникот кој се приклучува на дистрибутивната мрежа,

ET_{CH} – единечен трошок за приклучок на среден напон,

OM – одобрена максимална едновремена активна моќност на корисникот (kW).

Единечниот трошок за приклучоци на среден напон се пресметува на следниот начин:

$$ET_{\text{CH}} = \frac{ТТ_{\text{CH}}}{\text{ВИМ}_{\text{CH}}} * \Phi E_{\text{CH}} \left[\frac{\text{денари}}{\text{kW}} \right]$$

каде:

ET_{CH} – единечен трошок за приклучоци на среден напон,

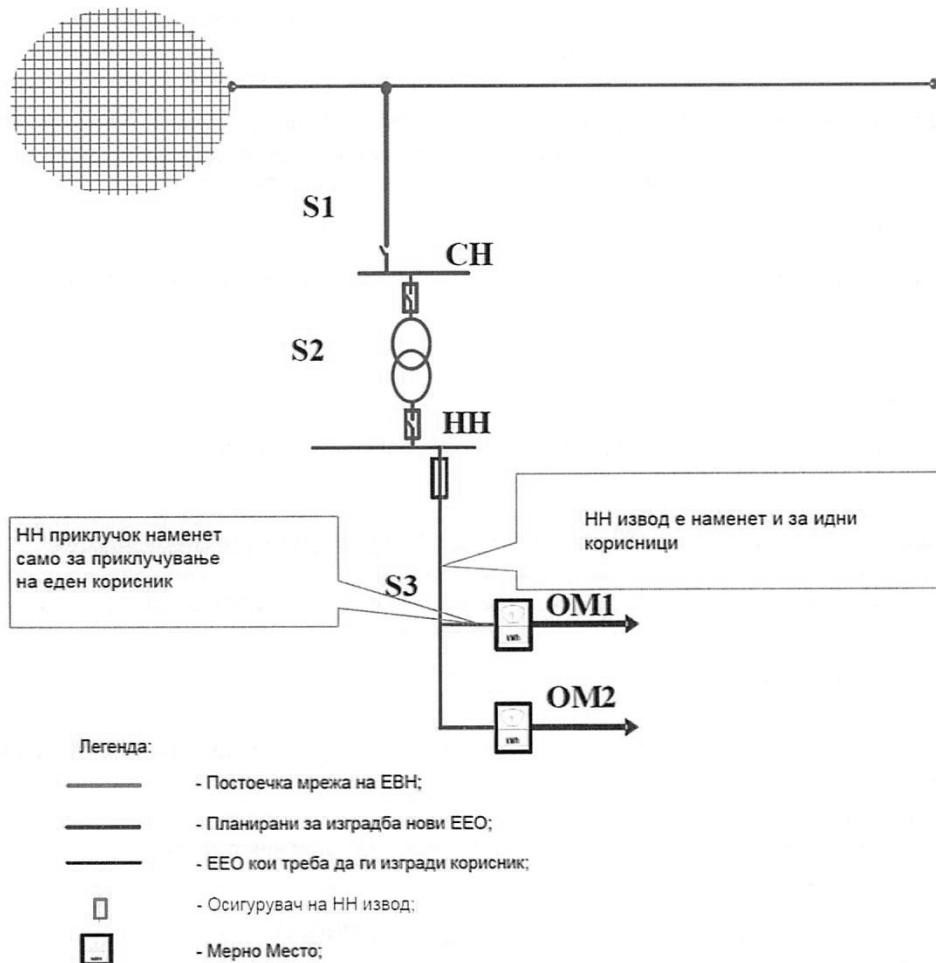
$ТТ_{\text{CH}}$ – вкупни трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, утврдени во согласност со дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила,

ВИМ_{CH} – вкупна инсталирана привидна моќност на трансформаторските станици утврдена согласно дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, од кои се обезбедува напојување на приклучоците на среден напон. Вкупната инсталирана привидна моќност е еднаква на вкупната активна моќност,

ΦE_{CH} – фактор на едновременост за приклучок од групата на среден напон.

3.2 ПРИМЕР 2: ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧ НА ДИСТРИБУТИВНА МРЕЖА СО НЕСТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК, ВО СЛУЧАЈ КОГА Е ПОТРЕБНО ДА СЕ ИЗГРАДИ НН ВОД КОЈ ЌЕ СЕ КОРИСТИ ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ И НА ДРУГИ КОРИСНИЦИ

На слика 2 е прикажан случај кога е потребно да се изгради нов НН вод кој ќе се користи и за приклучување на нови корисници.

Слика 2

каде:

OM1, OM2 - одобрена едновремена максимална моќност на корисниците (kW);

3.2.1 Надоместок за приклучување на дистрибутивната мрежа

Надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа се пресметува согласно следната формула:

$$НП_i = ТИ_i + ТТК_i \text{ [денари]}$$

3.2.1.1 Надоместокот за изградба на приклучок кога нестандартниот приклучок го изведува ОДС

Надоместокот за изградба на приклучокот се пресметува на следниот начин:

$$ТИ = \frac{ТИЗ'}{P3} \cdot OM1 + ТИЗ''$$

каде:

ТИ - надоместок за изградба на приклучок пресметан врз основа на одобрената едновремена активна максимална моќност на корисникот;

P3 - расположлива активна моќност на HH вод;

$ТИЗ' = ТДЗ' + ТОЗ' + ТРЗ'$ - трошоци за изградба на НН вод кој ќе се користи и за идни корисници, (означен со црвена полна линија на слика 2) (сегашниот корисник во трошоците за изградба учествува пропорционално на одобрената максимална едновремена активна моќност на корисникот);

$ТИЗ'' = ТДЗ'' + ТОЗ'' + ТРЗ''$ - трошоци за изградба НН вод кој ќе се користи само од корисникот, (означен со сина линија на слика 2) (на НН-иот не се очекува приклучување на нови корисници); Расположливата активна моќност на приклучокот се пресметува на следниот начин:

$$P3 = \cos\varphi \cdot S3 \text{ [kW]};$$

$$S3 = \sqrt{3} \cdot U_n \cdot I_n \text{ за трифазен приклучок, односно } S3 = U_n \cdot I_n \text{ за еднофазен приклучок};$$

каде:

$\cos\varphi$ - фактор на моќност и истиот изнесува 0,95.

U_n - номинален меѓуфазен напон;

I_n - Најголема дозволена струја при нормален режим на работа на НН вод.

3.2.1.2 Надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем

За приклучување на корисник преку нестандартен приклучок, кога тој учествува во трошоците за изградба на нисконапонскиот извод до ТС, надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува на следниот начин:

$$ТТК_{НН} = ЕТ_{НН} \cdot ОМ, \text{ [денари]}$$

каде што:

$ТТК_{НН}$ – надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на низок напон,

$ЕТ_{НН}$ – единичен трошок за приклучок на низок напон,

$ОМ$ – одобрена максимална едновремена активна моќност на корисникот (kW).

Единичниот трошок се пресметува на следниот начин:

$$ЕТ_{НН} = \frac{ТТ_{НН}}{ВИМ_{НН} \cdot \cos\varphi} * \Phi E_{НН} + \frac{ТТ_{СН}}{ВИМ_{СН} \cdot \cos\varphi} * \Phi E_{СН} \text{ [денари/kW]}$$

каде:

$ТТ_{НН}$ – вкупни трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на низок напон, утврдени во согласност со дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила,

$ТТ_{СН}$ – трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, утврдени во согласност со делот 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила,

$ВИМ_{НН}$ – вкупна инсталирана привидна моќност на трансформаторските станици утврдена согласно дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, од кои се обезбедува напојување на приклучоците на низок напон. Вкупната инсталирана привидна моќност е еднаква на вкупната активна моќност,

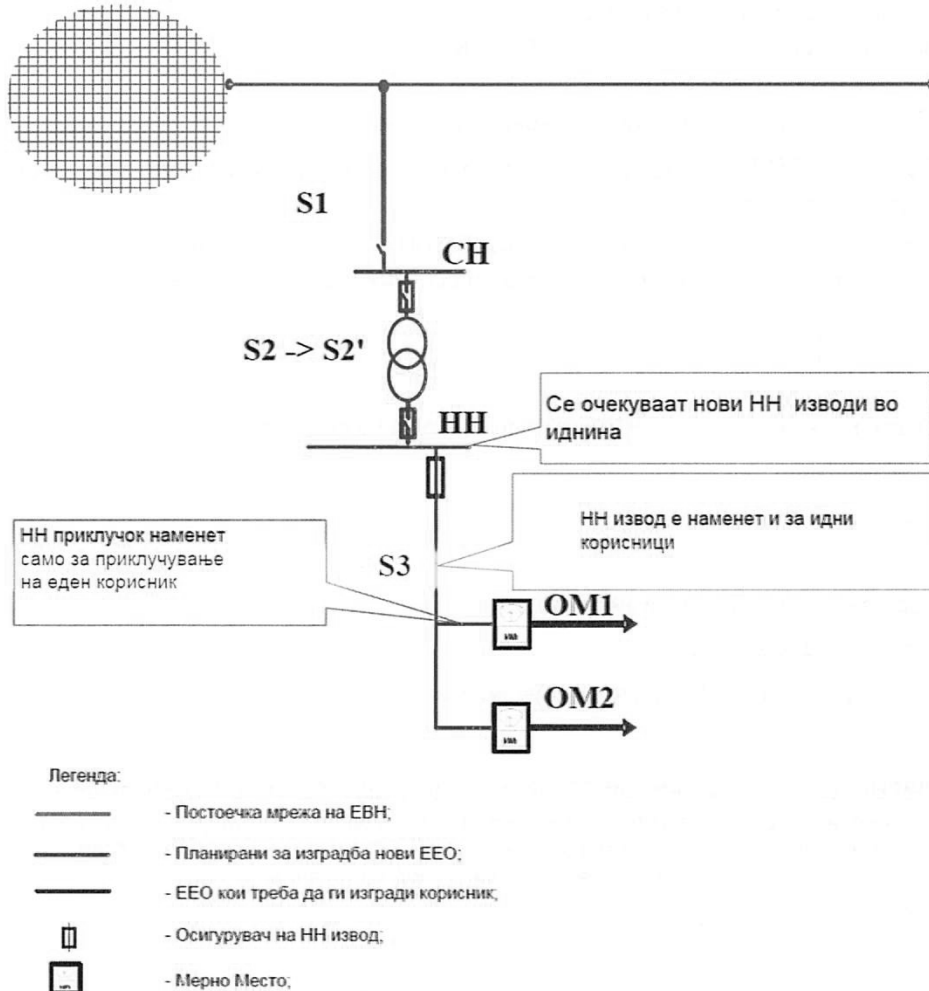
$ВИМ_{СН}$ – вкупна инсталирана привидна моќност на трансформаторските станици утврдена согласно дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, од кои се обезбедува напојување на приклучоците на среден напон. Вкупната инсталирана привидна моќност е еднаква на вкупната активна моќност,

$\Phi E_{НН}$ – фактор на едновременост за приклучок од групата на низок напон, зависно од групата на приклучоци i

$\Phi E_{СН}$ – фактор на едновременост за приклучок од групата на приклучоци на среден напон.

3.3 ПРИМЕР 3: ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧ НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА СО НЕСТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК, ВО СЛУЧАЈ КОГА Е ПОТРЕБНА РЕКОНСТРУКЦИЈА НА ТС И ИЗГРАДБА НА НОВ НН ВОД КОЈ ЌЕ СЕ КОРИСТИ ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ И НА ДРУГИ КОРИСНИЦИ

На слика 3 е прикажан случај кога има реконструкција на ТС и изградба на нов НН вод кој ќе се користи за приклучување и на други корисници. Во овој случај НН вод кој се гради е наменет, освен за сегашниот корисник, и за нови корисници. На НН собирница на новата ТС 10(20)/0,4 kV се очекува да се изградат нови НН изводи за нови НН корисници.

Слика 3

каде:

- S2 - постоечка инсталирана моќност во ТС - привидна моќност на постоечки трансформатор (kVA);
- S2' - нова инсталирана моќност во трансформаторската станица - привидна моќност на новиот дистрибутивен трансформатор (kVA);
- OM1, OM2 - одобрена едновременна активна максимална моќност на корисникот (kW).

3.3.1 Надоместок за приклучување на дистрибутивната мрежа

Надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа се пресметува согласно следната формула:

$НП_i = ТИ_i + ТТК_i$ [денари]

3.3.1.1 Надоместок за изградба на приклучок во случај кога нестандартниот приклучок го изведува ОДС

За овој пример, надоместокот за изградба на приклучокот се пресметува по следната формула:

$$ТИ = \frac{ТИ2}{P2'} \cdot OM1 + \frac{ТИ3'}{P3} \cdot OM1 + ТИ3''$$

каде:

ТИ – надоместок за изградба на приклучок пресметан врз основа на одобрената максимална едновремена активна моќност на корисникот;

P2' - нова расположлива активна моќност на ТС (kW);

P3 - расположлива активна моќност на НН вод (kW);

ТИ2 = ТД2 + ТО2 + ТР2 - трошоци за реконструкција на ТС;

ТИ3' = ТД3'+ТО3'+ТР3' - трошоци за изградба НН вод кој ќе се користи и за идни корисници (означен со црвена полна линија на слика 3);

ТИ3'' = ТД3''+ТО3''+ТР3'' - трошоци за изградба НН вод кој ќе го користи само еден корисник (означен со сина полна линија на слика 3); Новата расположлива активна моќност на ТС се пресметува на следниот начин:

$$P2' = S2' \cdot \cos\varphi [kW]$$

каде:

Расположливата активна моќност на НН вод се пресметува на следниот начин:

$$S3 = \sqrt{3} \cdot U_n \cdot I_n [kVA];$$

$$P3 = \cos\varphi \cdot S3 [kW];$$

каде:

cosφ - фактор на моќност и истиот изнесува 0,95.

U_n - номинален меѓуфазен напон;

I_n - Најголема дозволена струја при нормален режим на работа на НН вод.

3.3.1.2 Надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивната мрежа

За приклучување на корисник преку нестандартен приклучок, кога тој учествува во трошоците за изградба на нисконапонскиот извод и реконструкција на ТС, надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува на следниот начин:

$$ТТК_{сн} = ET_{сн} \cdot OM [денари]$$

каде што:

ТТК_{сн} – надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, кој го надоместува корисникот кој се приклучува на дистрибутивната мрежа,

ET_{сн} – единечен трошок за приклучок на среден напон,

OM – одобрена максимална едновремена активна моќност на корисникот (kW).

Единечниот трошок се пресметува на следниот начин:

$$ET_{сн} = \frac{ТТ_{сн}}{ВИМ_{сн}} * \Phi E_{сн} \left[\frac{\text{денари}}{kW} \right]$$

каде:

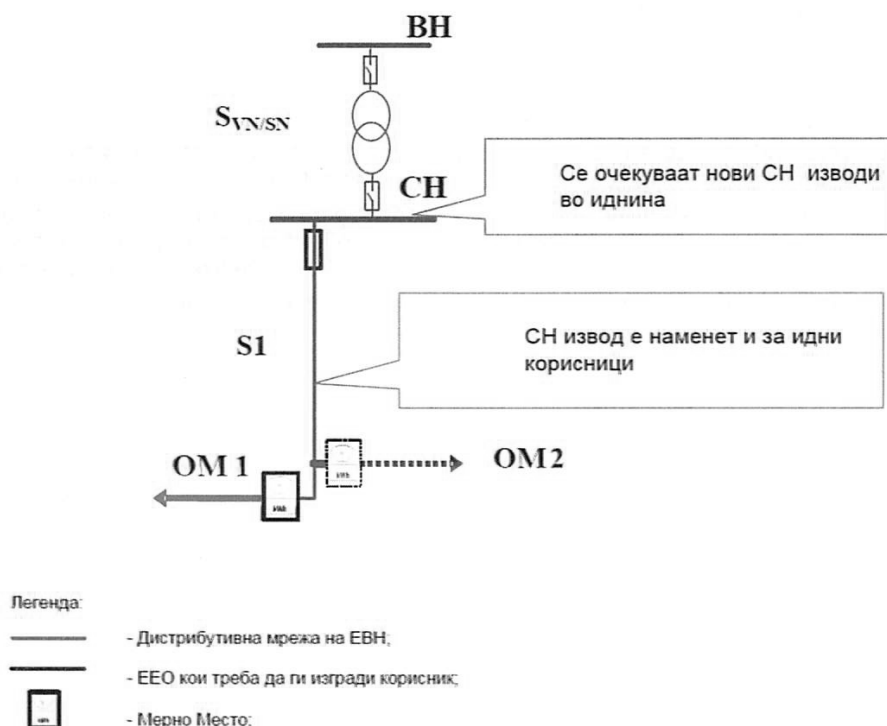
ET_{сн} – единечен трошок за приклучоци на среден напон,

ТТ_{сн} – вкупни трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, утврдени во согласност со дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила,

VIM_{CH} – вкупна инсталирана привидна моќност на трансформаторските станици утврдена согласно дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, од кои се обезбедува напојување на приклучоците на среден напон. Вкупната инсталирана привидна моќност е еднаква на вкупната активна моќност, ΦE_{CH} – фактор на едновременост за приклучок од групата на среден напон,

3.4 ПРИМЕР 4: НАДОМЕСТОК НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ИЗГРАДБА НА НЕСТАНДАРДЕН ПРИКЛУЧОК НА СРЕДНОНАПОНСКИ ИЗВОД КОЈ Е НАМЕНЕТ ЗА ЕДЕН КОРИСНИК, ВО СЛУЧАЈ КОГА ПРИКЛУЧОКОТ ГО ИЗВЕДУВА ПРАВНО ЛИЦЕ

На слика 4 е прикажан случај кога корисник се приклучува преку нестандартен приклучок на среден напон, кога приклучокот се користи само за негови потреби.

Слика 4

каде:

$S1$ - привидна моќност на среднонапонски извод (kVA);

OM - одобрена едновремена активна максимална моќност на корисник (kW).

3.4.1 Надоместок за приклучување на дистрибутивната мрежа за новиот корисник

Надоместокот за приклучување на дистрибутивната мрежа се пресметува согласно следната формула:

$$NP = TI + TTK \text{ [денари]}$$

при што:

3.4.1.1 Надоместок за изградба на приклучокот

Надоместокот за изградба на приклучокот корисникот ги надоместува на правното лице кое го изведува приклучокот.

3.4.1.2 Надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем

За приклучување на корисник преку нестандартен приклучок на среден напон, кога приклучокот го изведува правно лице, надоместокот за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем се пресметува на следниот начин:

$$ТТК_{\text{CH}} = ЕТ_{\text{CH}} \cdot ОМ \text{ [денари]}$$

каде што:

$ТТК_{\text{CH}}$ – надоместок за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, кој го надоместува корисникот кој се приклучува на дистрибутивната мрежа,

$ЕТ_{\text{CH}}$ – единичен трошок за приклучок на среден напон,

$ОМ$ – одобрена максимална едновременна активна моќност на корисникот (kW).

Единечниот трошок се пресметува на следниот начин:

$$ЕТ_{\text{CH}} = \frac{ТТ_{\text{CH}}}{\text{ВИМ}_{\text{CH}}} * \Phi E_{\text{CH}} \text{ [денари / kW]}$$

каде:

$ЕТ_{\text{CH}}$ – единичен трошок за приклучоци на среден напон,

$ТТ_{\text{CH}}$ – вкупни трошоци за создавање на технички услови во дистрибутивниот систем за приклучок на среден напон, утврдени во согласност со дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила

ВИМ_{CH} – вкупна инсталирана привидна моќност на трансформаторските станици утврдена согласно дел 1.2.1 од Прилог 1 на овие Мрежни правила, од кои се обезбедува напојување на приклучоците на среден напон. Вкупната инсталирана привидна моќност е еднаква на вкупната активна моќност,

ΦE_{CH} – фактор на едновременост за приклучок од групата на среден напон.

ПРИЛОГ 3: ДОГОВОРИ ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНА МРЕЖА

ДОГОВОР

за приклучување на дистрибутивна мрежа преку стандарден приклучок со одобрена максимална едновремена моќност на приклучокот до 100 kW

- (1) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА, Друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје застапувана од _____ и _____ од една страна (во понатамошниот текст: ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје) и
- (2) _____ со _____ адреса ул. _____, со ЕДБ/ЕМБГ _____, застапувано од _____ (во понатамошниот текст: Барател на приклучок).

Член 1

Предмет на договорот

- (1) Предмет на овој Договор е приклучување на дистрибутивната мрежа на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје за објект кој се наоѓа на локација _____, врз основа на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа со бр. _____ од _____ година.

Член 2

Надоместок за приклучување

- (1) Надоместокот за реализација на приклучокот изнесува _____ [и со букви] денари + 18% ДДВ или вкупно _____ [и со букви] денари.

Член 3

Начин на плаќање

- (1) Барателот на приклучок е должен да го плати надоместокот за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој договор вкупно _____ денари [и со букви] денари, пред ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје да отпочне со активности за реализација на приклучокот.
- (2) Барателот на приклучокот е должен износот од ставот (1) на овој член да го уплати на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје, на сметка бр. _____ и _____ Банка Скопје, по потпишување на овој Договор.
- (3) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје на Барателот на приклучокот му издава фактура за вкупниот надоместок за реализација на приклучокот од член 2 на овој Договор.
- (4) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должен во рок од 3 дена од денот на уплатата на износот од став (1) од овој член од страна на Барателот на приклучок да започне со обезбедување на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација потребна за започнување на реализација на приклучокот, во согласност со Закон.
- (5) Рокот за обезбедување на сите потребни документи од став 4 на овој член изнесува најмногу 70 дена.
- (6) По исклучок од став (5) на овој член, рокот може да се продолжи ако постојат: измени на урбанистички планови, постапки за експропријација на земјиште, непочитување на законски рокови од надлежни институции, молчење на администрација и поведување на управен спор.
- (7) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот, да достави известување до Барателот на приклучокот дека истите се обезбедени.

Член 4

Рок за реализација на приклучокот

- (1) Рокот за реализација на приклучокот изнесува 30 (триесет) дена од денот на известувањето од став (7) од Член 3 на овој Договор.

- (2) Во однос на рокот определен во ставот (1) на овој член, приклучокот ќе се смета за реализиран во моментот на добивање на документ за употреба на приклучокот, во согласност со Законот за градење.
- (3) Рокот определен во ставот (1) на овој член може да се продолжи во следните случаи:
- 1) непочитување на законски рокови од страна на надлежни институции;
 - 2) поведување на управен спор;
 - 3) виша сила;
 - 4) со взаемна согласност на договорните страни;
 - 5) со одлука на надлежен државен орган донесена во постапка определена со закон.

Член 5
Договорна казна

- (1) Во случај на пречекорување на рокот утврден во член 3 став (5) и член 4 став (1) од овој Договор, Барателот на приклучок има право на надомест пресметан како казнена камата согласно закон за секој ден доцнење на уплатениот износ од договорениот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.
- (2) Во случај на пролонгирање на роковите од член 3 став (6) и член 4 став (3) не се плаќа договорна казна од став (1) на овој член, при што ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должна писмено да го извести Барателот на приклучок и да ги образложи причините за пролонгирање на рокот.

Член 6
Разрешување на спорови

- (1) Евентуалните спорови во врска со овој Договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок ќе ги решаваат спогодбено.
- (2) Доколку спорот не се разреши спогодбено ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок може да покренат постапка пред надлежен суд.

Член 7
Измени на договорот

- (1) Овој Договор може да се измени на барање на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок со склучување на анекс на овој Договор доколку се согласни двете страни.

Член 8

- (1) За се она што не е уредено со овој Договор ќе се применува Законот за енергетика, Законот за облигациони односи, Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и друг закон.

Член 9
Потпишување на договорот

- (1) Овој Договор се склучува во два еднообразни примероци од кои по еден за секоја договорна страна.

Член 10
Влегување во сила на договорот

- (1) Овој Договор влегува во сила со денот на неговото потпишување од страна на договорните страни.
- (2) Овој Договор престанува да важи доколку Барателот на приклучокот не го уплати надоместокот од Член 2 и Член 3 од овој Договор во рок од 90 дена од денот на влегување во сила на овој Договор.

___Место_____, _____ година

За ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје:

Барател на приклучок:

ДОГОВОР

за приклучување на дистрибутивна мрежа преку експресен стандарден приклучок

(1) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА, Друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје застапувана од _____ и _____ од една страна (во понатамошниот текст: ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје) и

(2) _____, со адреса ул. _____, со ЕДБ/ЕМБГ _____, застапувано од _____ (во понатамошниот текст: Барател на приклучок).

Член 1

Предмет на договорот

(1) Предмет на овој Договор е приклучување на дистрибутивната мрежа на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје за објект кој се наоѓа на локација _____, врз основа на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа со бр. _____ од _____ година и член _____ од Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Член 2

Надоместок за приклучување

(1) Надоместокот за реализација на приклучокот изнесува _____ [и со букви] денари + 18% ДДВ или вкупно _____ [и со букви] денари.

Член 3

Начин на плаќање

(1) Барателот на приклучок е должен да плати:

1) 25% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, по потпишување на овој Договор.

2) 50% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, во рок од 10 дена од денот на прием на известувањето дека се обезбедени сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје, од став (2) на овој член;

3) 25% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, во рок од 10 дена од денот на прием на известувањето дека изградбата на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е завршена и приклучокот треба да биде ставен под напон, од став 3 на овој член.

(2) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должен во рок од 3 дена од денот на уплатата на износот од став (1), точка 1) од овој член од страна на Барателот на приклучок да започне со обезбедување на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација потребна за започнување на реализација на приклучокот, во согласност со Закон.

(3) Рокот за обезбедување на сите потребни документи од став 2 на овој член изнесува до 40 (четириесет) дена.

(4) По исклучок од став 3 на овој член, рокот може да се продолжи ако постојат: измени на урбанистички планови, постапки за експропријација на земиште, непочитување на законски рокови од надлежни институции, молчење на администрација и поведување на управен спор

(5) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот, да достави известување до Барателот на приклучокот дека истите се обезбедени.

(6) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на документот за употреба на приклучокот да го известува Барателот на приклучокот дека изградбата на

приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е завршена и дека приклучокот треба да биде ставен под напон.

(7) Барателот на приклучокот е должен износитите определени во ставот (1) на овој член да ги уплати на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје, на сметка бр. _____, _____ Банка Скопје. За секоја уплата ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје му издава авансна фактура за уплатениот износ на Барателот на приклучок.

(8) По реализацијата на приклучокот кој е предмет на овој договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје на Барателот на приклучокот му издава фактура за вкупниот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.

(9) За секое задоцнување во плаќањето од страна на Барателот на приклучок, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје ќе пресметува казнена камата согласно закон, за износот кој Барателот требал да го уплати.

Член 4

Рок за реализација на приклучокот

(1) Рокот за реализација на приклучокот изнесува 25 (дваесет и пет) дена од денот на уплатата на износот од член 3, став (1), точка 2) од овој Договор од страна на Барателот на приклучок.

(2) Во однос на рокот определен во ставот (1) на овој член, приклучокот ќе се смета за реализиран во моментот на добивање на документ за употреба на приклучокот, во согласност со Законот за градење.

(3) Рокот определен во ставот (1) на овој член може да се продолжи во следните случаи:

- 1) непочитување на законски рокови од страна на надлежни институции;
- 2) поведување на управен спор;
- 3) виша сила;
- 4) со взаемна согласност на договорните страни;
- 5) со одлука на надлежен државен орган донесена во постапка определена со закон.

Член 5

Договорна казна

(1) Во случај на пречекорување на рокот утврден во член 3 став (3) и член 4 став (1) од овој Договор, Барателот на приклучок има право на надомест пресметан како казнена камата согласно закон за секој ден доцнење на уплатениот износ од договорениот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.

(2) Во случај на пролонгирање на роковите од член 3 став (4) и член 4 став (3) не се плаќа договорна казна од став (1) на овој член, при што ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должна писмено да го извести Барателот на приклучок и да ги образложи причините за пролонгирање на рокот.

Член 6

Разрешување на спорови

(1) Евентуалните спорови во врска со овој Договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок ќе ги решаваат спогодбено.

(2) Доколку спорот не се разреши спогодбено ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок може да покренат постапка пред надлежен суд.

Член 7

Измени на договорот

(1) Овој Договор може да се измени на барање на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок со склучување на анекс на овој Договор доколку се согласни двете страни.

Член 8

(1) За се она што не е уредено со овој Договор ќе се применува Законот за енергетика, Законот за облигациони односи, Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и друг закон.

Член 9

Потпишување на договорот

(1) Овој Договор се склучува во два еднообразни примероци од кои по еден за секоја договорна страна (1 примерок за ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и 1 примерок за Барателот на приклучок).

Член 10

Влегување во сила на договорот

(1) Овој Договор влегува во сила со денот на неговото потпишување од страна на договорните страни.

___Место_____, _____ година

За ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје:

Барател на приклучок

ДОГОВОР

за приклучување на дистрибутивна мрежа преку стандарден приклучок со одобрена максимална едновремена моќност на приклучокот над 100 kW

- (1) ЕВН Електродистрибуција, Друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје застапувана од _____ и _____ од една страна (во понатамошниот текст: ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје) и
- (2) _____, со адреса ул. _____, со ЕДБ/ЕМБГ _____, застапувано од _____ (во понатамошниот текст: Барател на приклучок).

Член 1

Предмет на договорот

- (1) Предмет на овој Договор е приклучување на дистрибутивната мрежа на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје за објект кој се наоѓа на локација _____, врз основа на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа со бр. _____ од _____ година и член _____ од Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Член 2

Надоместок за приклучување

- (1) Надоместокот за реализација на приклучокот изнесува _____ [и со букви] денари + 18% ДДВ или вкупно _____ [и со букви] денари.

Член 3

Начин на плаќање

- (1) Барателот на приклучок е должен да плати:
- 1) 25% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, по потпишување на овој Договор.
 - 2) 50% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, во рок од 10 дена од денот на прием на известувањето дека се обезбедени сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје, од став (2) на овој член;
 - 3) 25% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, во рок од 10 дена од денот на прием на известувањето дека изградбата на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е завршена и приклучокот треба да биде ставен под напон.
- (2) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е должен во рок од 3 дена од денот на уплатата на износот од став (1), точка 1) од овој член од страна на Барателот на приклучок да започне со обезбедување на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација потребна за започнување на реализација на приклучокот, во согласност со Закон.
- (3) Рокот за обезбедување на сите потребни документи од став (2) на овој член изнесува до 70 дена.
- (4) По исклучок од став 3 на овој член, рокот може да се продолжи ако постојат: измени на урбанистички планови, постапки за експропријација на земиште, непочитување на законски рокови од надлежни институции, молчење на администрација и поведување на управен спор.
- (5) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот, да достави известување до Барателот на приклучокот дека истите се обезбедени.
- (6) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на документот за употреба на приклучокот да го извести Барателот на приклучокот дека изградбата на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е завршена и дека приклучокот треба да биде ставен под напон.
- (7) Барателот на приклучокот е должен износите определени во ставот (1) на овој член да ги уплати на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје, на сметка бр. _____, _____ Банка Скопје. За секоја уплата ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје му издава авансна фактура за уплатениот износ на Барателот на приклучок.

(8) По реализацијата на приклучокот кој е предмет на овој договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје на Барателот на приклучокот му издава фактура за вкупниот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.

(9) За секое задоцнување во плаќањето од страна на Барателот на приклучок, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје ќе пресметува казнена камата согласно закон, за износот кој Барателот требал да го уплати.

Член 4

Рок за реализација на приклучокот

(1) Рокот за реализација на приклучокот изнесува 50 (педесет) дена од денот на уплатата на износот од член 3, став (1), точка 2) од овој Договор од страна на Барателот на приклучок.

(2) Во однос на рокот определен во ставот (1) на овој член, приклучокот ќе се смета за реализиран во моментот на добивање на документ за употреба на приклучокот, во согласност со Законот за градење.

(3) Рокот определен во ставот (1) на овој член може да се продолжи во следните случаи:

- 1) непочитување на законски рокови од страна на надлежни институции;
- 2) поведување на управен спор;
- 3) виша сила;
- 4) со взаемна согласност на договорните страни;
- 5) со одлука на надлежен државен орган донесена во постапка определена со закон.

Член 5

Договорна казна

(1) Во случај на пречекорување на рокот утврден во член 3 став (3) и член 4 став (1) од овој Договор, Барателот на приклучок има право на надомест пресметан како казнена камата согласно закон за секој ден доцнење на уплатениот износ од договорениот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.

(2) Во случај на пролонгирање на роковите од член 3 став (4) и член 4 став (3) не се плаќа договорна казна од став (1) на овој член, при што ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е должна писмено да го извести Барателот на приклучок и да ги образложи причините за пролонгирање на рокот.

Член 6

Разрешување на спорови

(1) Евентуалните спорови во врска со овој Договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок ќе ги решаваат спогодбено.

(2) Доколку спорот не се разреши спогодбено ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје и Барателот на приклучок може да покренат постапка пред надлежен суд.

Член 7

Измени на договорот

(1) Овој Договор може да се измени на барање на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје и Барателот на приклучок со склучување на анекс на овој Договор доколку се согласни двете страни.

Член 8

(1) За се она што не е уредено со овој Договор ќе се применува Законот за енергетика, Законот за облигациони односи, Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и друг закон.

Член 9

Потпишување на договорот

(1) Овој Договор се склучува во два еднообразни примероци од кои по еден за секоја договорна страна (1 примерок за ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје и 1 примерок за Барателот на приклучок).

Член 10

Влегување во сила на договорот

(1) Овој Договор влегува во сила со денот на неговото потпишување од страна на договорните страни.

(2) Овој Договор престанува да важи доколку Барателот на приклучокот не го уплати надоместокот од Член 3, став (1) точка 1) од овој Договор во рок од 90 дена од денот на влегување во сила на овој Договор

__Место_____, _____ година

За ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛСкопје:

Барател на приклучок:

ДОГОВОР

за приклучување на дистрибутивна мрежа преку нестандартен приклучок

(1) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА, Друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје застапувана од _____ и _____ од една страна (во понатамошниот текст: ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје) и

(2) _____, со адреса ул. _____, со ЕДБ/ЕМБГ _____, застапувано од _____ (во понатамошниот текст: Барател на приклучок).

Член 1

Предмет на договорот

(1) Предмет на овој Договор е приклучување на дистрибутивната мрежа на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје за објект кој се наоѓа на локација _____, врз основа на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа со бр. _____ од _____ година.

Член 2

Надоместок за приклучување

(1) Надоместокот за реализација на приклучокот изнесува _____ [и со букви] денари + 18% ДДВ или вкупно _____ [и со букви] денари.

Член 3

Начин на плаќање

(1) Барателот на приклучок е должен да плати:

1) 25% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, по потпишување на овој Договор.

2) 50% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, во рок од 10 дена од денот на прием на известувањето дека се обезбедени сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје, од став (2) на овој член;

3) 25% од вкупниот надоместок за реализација на приклучокот утврден со Член 2 од овој Договор во износ од _____ [и со букви] денари, во рок од 10 дена од денот на прием на известувањето дека изградбата на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје завршена и приклучокот треба да биде ставен под напон, од став 3 на овој член.

(2) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е должен во рок од 3 дена од денот на уплатата на износот од став (1), точка 1) од овој член од страна на Барателот на приклучок да започне со обезбедување на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација потребна за започнување на реализација на приклучокот.

(3) Рокот за обезбедување на сите потребни документи од став 2 на овој член изнесува до 70 дена.

(4) По исклучок од став 3 на овој член, рокот може да се продолжи ако постојат: измени на урбанистички планови, постапки за експропријација на земиште, непочитување на законски рокови од надлежни институции, молчење на администрација и поведување на управен спор.

(5) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на сите неопходни дозволи, елаборати и останата документација за реализација на приклучокот, да достави известување до Барателот на приклучокот дека истите се обезбедени.

(6) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје е должен во рок од 3 дена од обезбедувањето на документот за употреба на приклучокот да го извести Барателот на приклучокот дека изградбата на приклучокот од страна на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје завршена и дека приклучокот треба да биде ставен под напон.

(7) Барателот на приклучокот е должен износите определени во ставот (1) на овој член да ги уплати на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје, на сметка бр. _____, _____ Банка Скопје. За секоја уплата ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје му издава авансна фактура за уплатениот износ на Барателот на приклучок.

(8) По реализацијата на приклучокот кој е предмет на овој договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ Скопје на Барателот на приклучокот му издава фактура за вкупниот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.

(9) За секое задоцнување во плаќањето од страна на Барателот на приклучок, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје ќе пресметува казнена камата согласно закон, за износот кој Барателот требал да го уплати.

Член 4

Рок за реализација на приклучокот

(1) Рокот за реализација на приклучокот изнесува 50 (педесет) дена од денот на уплатата на износот од член 3, став (1), точка 2) од овој Договор од страна на Барателот на приклучок.

(2) Во однос на рокот определен во ставот (1) на овој член, приклучокот ќе се смета за реализиран во моментот на добивање на документ за употреба на приклучокот, во согласност со Законот за градење.

(3) Рокот определен во ставот (1) на овој член може да се продолжи во следните случаи:

- 1) непочитување на законски рокови од страна на надлежни институции;
- 2) поведување на управен спор;
- 3) виша сила;
- 4) со взаемна согласност на договорните страни;
- (4) со одлука на надлежен државен орган донесена во постапка определена со закон.

Член 5

Договорна казна

(1) Во случај на пречекорување на рокот утврден во член 3 став (3) и член 4 став (1) од овој Договор, Барателот на приклучок има право на надомест пресметан како казнена камата согласно закон за секој ден доцнење на уплатениот износ од договорениот надоместок за реализација на приклучокот од Член 2 на овој Договор.

(2) Во случај на пролонгирање на роковите од член 3 став (4) и член 4 став (3) не се плаќа договорна казна од став (1) на овој член, при што ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје е должна писмено да го извести Барателот на приклучок и да ги образложи причините за пролонгирање на рокот.

Член 6

Разрешување на спорови

(1) Евентуалните спорови во врска со овој Договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок ќе ги решаваат спогодбено.

(2) Доколку спорот не се разреши спогодбено ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок може да покренат постапка пред надлежен суд.

Член 7

Измени на договорот

(1) Овој Договор може да се измени на барање на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок со склучување на анекс на овој Договор доколку се согласни двете страни.

Член 8

(1) За се она што не е уредено со овој Договор ќе се применува Законот за енергетика, Законот за облигациони односи, Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и друг закон.

Член 9

Потпишување на договорот

(1) Овој Договор се склучува во два еднообразни примероци од кои по еден за секоја договорна страна (1 примерок за ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и 1 примерок за Барателот на приклучок).

Член 10

Влегување во сила на договорот

(1) Овој Договор влегува во сила со денот на неговото потпишување од страна на договорните страни.

(2) Овој Договор престанува да важи доколку Барателот на приклучокот не го уплати надоместокот од Член 3, став (1) точка 1) од овој Договор во рок од 90 дена од денот на влегување во сила на овој Договор

__Место_____, _____ година

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје:

Барател на приклучок:

ДОГОВОР

за приклучување на дистрибутивна мрежа за изолиран корисник

(1) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА, Друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје застапувана од _____ и _____ од една страна (во понатамошниот текст: ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје) и

(2) _____, со адреса ул. _____, со ЕДБ/ЕМБГ _____, застапувано од _____ (во понатамошниот текст: Барател на приклучок).

Член 1

Предмет на договорот

(1) Предмет на овој Договор е приклучување на дистрибутивната мрежа на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје за објект кој се наоѓа на локација _____, врз основа на Решението за согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа со бр. _____ од _____ година.

Член 2

Надоместок за приклучување

(1) Надоместокот на трошоците за создавање на технички услови во дистрибутивната мрежа на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје за реализација на приклучокот изнесува _____ [и со букви] денари + 18% ДДВ или вкупно _____ [и со букви] денари.

Член 3

Начин на плаќање

(1) Барателот на приклучок е должен да ја плати вредноста утврдена со Член 2 од овој Договор вкупно _____ денари [со букви] денари, пред ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје да отпочне со активности за реализација на приклучокот.

(2) Барателот на приклучокот е должен износот од ставот (1) на овој член да го уплати на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје, на сметка бр. _____ и _____ Банка Скопје, по потпишување на овој Договор.

(3) ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје на Барателот на приклучокот му издава фактура за вкупната вредност од Член 2 на овој Договор.

Член 4

Разрешување на спорови

(1) Евентуалните спорови во врска со овој Договор, ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок ќе ги решаваат спогодбено.

(2) Доколку спорот не се разреши спогодбено ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок може да покренат постапка пред надлежен суд.

Член 5

Измени на договорот

(1) Овој Договор може да се измени на барање на ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и Барателот на приклучок со склучување на анекс на овој Договор, доколку се согласни двете страни.

Член 6

(1) За се она што не е уредено со овој Договор ќе се применува Законот за енергетика, Законот за облигациони односи, Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и друг закон.

Член 7

Потпишување на договорот

(1) Овој Договор се склучува во два еднообразни примероци од кои по еден за секоја договорна страна (1 примерок за ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје и 1 примерок за Барателот на приклучок).

Член 8

Влегување во сила на договорот

(1) Овој Договор влегува во сила со денот на неговото потпишување од страна на договорните страни.

(2) Овој Договор престанува да важи доколку Барателот на приклучокот не го уплати надоместокот од Член 2 и Член 3 од овој Договор во рок од 90 дена од денот на влегување во сила на овој Договор.

__Место_____, _____ година

За ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје:

Барател на приклучок: